

K 1687
3

ა. ჭერიაძე

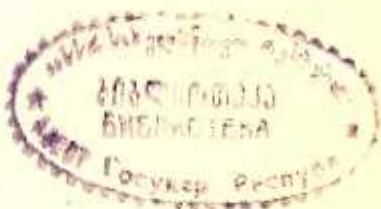
საზოგადო გაკვეთილება

761.21(07)
03431

გ. ღვევე

სატვირთო გაკვეთილები

სახელმწიფო კულტურის დაცვის სამინისტრო
სახელმწიფო გამოცემების გამარჯვებულობა «ცოდნა»
თბილისი — 1969

ବ୍ୟାକ୍ ପରିଚୟ

წინამდებარე მეთოდური სახელმძღვანელოს მიზანია პრატიკული დახმა-
რება გაუწიოს დაწყებითი და შეიძწლავი სკოლის მასწავლებლებს სისწავლი
პროგრამით გათვალისწინებული მისაღის თანმიმდევრულ განვითარებაში.

რამდენადაც სახელმძღვანელოში მოცემული ტაბულების უჯრედების ფაზ-ობი საშუალებას გვაძლევდა, გადმოვეცათ ვაკეეთილის მასალის ქომიოზეც-ური მოთავსება, შექ-ჩრდილი და პრესპექტივის ზოგიერთი ნიმუში. მასთან, სა-ხელმძღვანელოს დართული აქტების საშინაო სივრცეებში მისალი როგორც დეკო-რაციული, ისე ნატურალიზმი ხატვაში, პრესპექტივის ნიმუშები და სსმატბრი მა-სლო საორიენტაციოდ, რამიც მოსწავლეები ნატურალიზმი ხატვაში ვარჯოშისა-თვის კონცენტრიზებით უნდა შეითანალოს სახეითი თვითშემაქმედების გასვი-თარებლად.

სახელმძღვანელოში მოცემულია მოკლე განმარტებაზე შემდეგ საკითხებზე:
ხატვის სწავლების მნიშვნელობა, მიზნი, ამოცანები და მეთოდები, იგრძოვე
ხატვის გაცემისთვის სანიმუშო გეგმები ხატვის სწავლების ძირითად სახეო-
ბებში.

საინტერაციო ტებულების ცალკეული გძნილვა დეპტელია პროგრამის გათვალისწინებული მასალის საფუძველზე. ღლუსტრაციები მოცემულია იმის საორიენტაციოდ; თუ მოსწავლე როგორ უნდა წიათესოს კომპიუტრიდ ნატურილან დახატული ხედით და არა გადახატოს მოცემული ნიმუში.

სატვის შესწავლის მიზანი, ამოცანები და გათოდები

ხატვის შესწავლის უდიდესი სასწავლო-აღმ-ზრდელობითი და პრაქტიკული გამოყენების მნიშვნელობა აქვს. ხატვის დაუფლება შეიძლება როლს ასრულებს ყოველმხრივად განვითარებული და საუცდვლიანიდ მოზადებული იდამიანის, კომუნისმის ქტიური შექნებლის აღზრდის საქმეში.

პედაგოგიურ ჟიშმარიტებად იქცა დებულება, რომ ხატვადმხატვერული ცოდნა-ჩევევა დაუცდების გარეშე შეუძლებელია სრული საკოლო კუნათლების მოპოვება.

სხვადასხვა დარგში მომუშავე მრავალი სპეციალისტი პრაქტიკული გამოყენებისათვის ძალიან ქმინიად მიმართავს ხატვას, რისთვისაც აუცილებელია ხატვის ცოდნა-ჩევევების გამომუშავება. ხატვის სწავლების სათანადო სიმაღლეზე დაკანკაბის მომავალი სპეციალისტის ხრულყოფილად აღზრდისათვის განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება. ამიტომ არის აქტიური, რომ მასწავლებელმა თვილიდანევ კარგად იტესნას მოსწავლის ხატვის შესწავლის მნიშვნელობა, მისი მიზანი და ამოცანები, რაც ხელს შეუწყობს მას საგნათ მოსწავლის დაინტერესებას.

მოსწავლეს უნდა შევინებით ხატვის დიდი მნიშვნელობა საზოგადოებრივ საქმიანობაში გამოსაყენებლად, როგორიც არის პლაზატების, ლოზუნების, კედლის გაზეთების, ხელფაქტორების საგნებისა და სხვათა მხატვრული გაფორმება, ახალი მოდელებისათვის ესკიზების შექმნა და სხვ.

ამასთანევ უნდა იოქვას, რომ ხატვის ცოდნა ნიმუშის ზედმეტი ენის ცოდნას, უფრო სწორად, ინტერნაციონალური ენის ცოდნას. ხატვის მოდენების შეუძლია თავისი აზრები მხატვრულ სახეებში გამოთქვას. ყველა მხატვარი ვერ გამოვა, მაკრამ ყველას შეუძლია ხატვის შესწავლა და იმის შედეგად მარტივი ფორმისა და ფერის გადმოცვე-

ა. ამიტომ მომავალი კულტურული აღარინისათვის მისაწევდომი უნდა გახდეს ელემენტალური ხატვის ცოდნა-ჩევევის ცხოვრებში გამოყენება. მას უნდა შეეძლოს უბრალოდ, სწრაფად მარტივი საგნის ფორმის გადმოცვება. იმისათვის არ არის საჭირო სპეციალური შემოქმედებითი ნიჭი. სულ ადვილად შეიძლება მიღწეულ იქნეს საგნის უორნის შესწავლა ისევე, როგორც, მაგალითად, მათებატიკური ცოდნების შესწავლა და სხვ. ამასთან, სკოლაში ხატვის სწავლების საფუძველი უნდა ჩაუყაროს მომავალი თსტატი მხატვრის მომზადებას, განუვითაროს მას გემოვნება, გარემო ბუნების აღქმის უნარი, დაეხმაროს მას დაუცულოს ხატვის რატორის სახეობით თვითმოქმედების გამოსავლენად.

სკოლაში პოლიტექნიკურ სწავლებისთან დაკავშირებით ხატვის გავრცელების განსაკუთრებული მნიშვნელობა ეძღევა. მასწავლებლის მოვალეობა სათანადო მასუხისმგებლობით მოეკიდოს ან სიგანს და მისი სწავლება დააყენოს საჭირო სიმაღლეზე, მით უბრეტეს, რომ ხატვა პირველდაწყებით აღზრდა-განათლების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი საშუალებაა.

წარმოსახვის ჩევევებს ბავშვი პატარიობიდანვე იყითარებს; მას ხატვის სურვილი უფრო აღრე ებადება, ვიღებ წერის, რთდესაც იყ, მაგალითად, ცარცით ფილატენზე ან ნახშირით კედელზე ხატვის დიდთვე აღამიანებს მოკლე ხელებითა და გამლალი თითქმით.

ბავშვი ხელავს ირგვლივ საგნებს, მოს ფორმას, უნდება წარმოსახვის, სათამაშოს ან ცხოველის ქადალზე გამოსახების სურვილი. მაგამ, უნდა იოქვას, რომ ეს პრიმიტიული ჩევევები პროცესიული სწავლების დროს რამდენიმე დამაბრკოლებელიც კი ხდება, თუ ისინი არ იქნა ორგანიზებული და დროულიდ წარმართული სათანადო ცოდნა-

ჩატვის მისაღებად ხატვეში.

ჩატვის გაკვეთილებზე მიღებულ ცოდნა-ჩერებს დიდი სატვებლობა შოაქეც ყველა საგნის საფუძვლიანად შესწავლის საქმეში. თუ შოსწავლებს ხატვა შეუძლია, იგი აკეთებს ჩანახატებს, რითაც საგნის უკეთ ვაგებისა და დაკვირვებით შესწავლის უნარს იძებს. საგნის რომ დახატოს, მოსწავლე უნდა დაუკვირდეს მას, შეისწავლის მისი ფორმა, პროპორცია და სხვ. ასეთი ცემობა აზესტებს და სრულყოფილს ხდის მოსწავლის წარმოდგენის მოცემულ საგნზე. ჩანახატები შეტე ინტერესს იწვევს მოსწავლის, უკითხებებს მას იტრიობას და სხვადასხვა დარგშიც როსწავლის ცოლის უფრო საფუძლიანის ხდის. ეს იმიტომ ხდება, რომ ჩატვის პროცესში დად როლს თამაშობს ცენტრალური ექივული სისტემა — პროფესია: „ჩატვა მხატვრისათვის ნიშნავს აზროვნებას“.

ჩატვის შესწავლის დროს დიდი მნიშვნელობა, აქვთ საქმის ორგანიზაციის, მოფექტებისა და ლოგიკურ აზროვნების, შეგნებულ და კეგძიან მეშობების, დაწყებული საქმის ბოლომდე მიყვანის უნარს. ამიტომაც ადამიანის საერთო ფორმირებისათვის გრძელი მნიშვნელობა აქვს ჩატვის შესწავლის.

თვითი ყოველდღიური მუშაობის პროცესში სკოლა უკითხებებს მოსწავლეს ემოციის გადასახვას, გარემო სინამდვილის; მისი სილაპაზის დანახვის უნარს მკაცრ ზამთარსა და პაპანიქება ზაფხულში, აყავებულ გაზაფხულსა და უთალებჩამოყვითლებულ შემოდგომაზე.

შეცადინების სახეები	სულ	გ ლ ა ს ე ბ ი					
		I	II	III	IV	V	VI
1. ჩატვა ნატურილან	116	14	17	20	21	22	22
2. თემატიკური ჩატვა	30	8	6	4	4	4	4
3. დეკორაციული ჩატვა	42	11	10	7	6	4	4
4. სატარი ხელვენებაზე	10	—	—	2	2	3	3
ს უ ლ . . .		198	33	33	33	33	33

ჩატვის შესწავლა უნდა ხდებოდეს თანამართობით, „საფუძულისებურად“, რაც ნიშნავს მეშობების წარმატებას მარტივობას როლისაცენ, თანდათანობით მზარდი სიძელებით, როდესაც ყო-

ველი შემდეგი საფეხური წინა საფეხურით განასხულიერდა, ხატვის დროს წესრიგი და გონიერი მუშაობა იუცილებდა.

მარქსიზ-ლენინიზმი გვამჩვდლის, რომ შეუძლებელია შემცნების პროცესში შეგნებას ჩამოვაშოროთ გრძელება, ისევე როვორც მსტრიქტულ — კონკრეტული, ინტელექტუალურს — ემოციური; ისინი ერთად აჩვებობენ და ერთოდვე მოქმედებენ, ერთანაბეჭდში არის. სწორედ აქედან გამომდინარეობს თეორიული დებულება სამჭოთა ესთეტიკური აღზრდის პროცესში ემოციურისა და ლოგიკურის სწორიად შეხემბის უცალებლობის შესახებ, იმას შესახებ, რომ მასში დებულებური სამუშაო-აღმზრდებლობითი მუშაობის მოელ პროცესში ჯეროვანი ყურადღება მიექციოს მოსწავლეთა ემოციური და ინტელექტუალური განვითარებას არ კალ-ცალკე, არამედ ერთდროულად წარმართებას.

გონიერისა და გრძელების ერთიანობის ყველაზე მეტად ჩატვის პროცესი საჭიროებს. რადგან იგი არის ზოგადი საგანმანათლებლო სწავლების მნიშვნელოვანი ფაქტორი.

სკოლაში ხატვის სწავლების ოთხი სახეობა ასევებობს. ცალკეული სახეობის ჩისატრებლად, საქმეელო წლის შესაბამისად, დრო ნაწილდება ხატვის ღამტებების სასწავლო პროგრამის მიხედვით.

იმრიგად, დასახული საწილელი-აღმზრდებლობით მოცემების შესაბამისად ხატვის გაკვეთილებზე გათვალისწინებულია მეცადინების თხზი მართადი სახეობა: ა) ხატვა ზატურიდან, ბ) თემა-

ტიური ხატვა, გ) დეკორაციული ხატვა და დ) ხატვის ხელვენებაზე.

განვიხილოთ თითოეული სახეობა ცალ-ცალკე. ხატვა ზატურიდან, ხატვის უქასის სწავლების

ძირითადი სახეობაა ხატუა ნატურიდან. ხატვის გაქვეთილებაზე მოსწოდებებშია უნდა შეისწავლონ საგრძნის დამსახურების თავისებურებათა გამოსახვა, როგორიც არის: ფოტო, ფერი, კონსტრუქციუბი და დაძარებული მინარეთ სიკრცეში საგნის სხვადასხვა, მდგრადი მინარეთში ყოფნა.

ნატურიდან ხატვას თრი პროცესი აქვა: ობიექტზე დაკარგება და თვითგარეობრივი პროცესი.

ნატურიდან ხატვის სწავლების მოსწავლებას უნდა განვითაროთ სიგრუატიზი მოცულობის აღწევის ხერხები, სივრცებისა და მოვლენებზე დაკარგების უნიტი, ე. ი. მით უნდა შეეძლოთ სიგნების ერთმანეთთან შედარება და მსვავესება-განსხვავების დადგრძნა, მთავარია და არსებობის პოვნა, შექ-ჩრდილისა და ფერის გამოყენებით გარევა საგნების სიკრობრივი მდგრადი მოცულობის, მოულობითი ფორმის.

პირველი და მეორე კლასებში გათვალისწინებულია ნატურიდან ხატვა ფორმით მატერიალი, ბრტყელი, უნიშვნელო სისქის შემო სიგნებია, რომლებიც მოსწავლეთა წინ იჯგმება ისე, რომ სპეციალისტი არ აქვთ პრისტერივის გამოყენება, ამ კლასებში სწავლების ძირითადი მოვარაა შეკვეთის მოსწავლეების მართვა, სიმკუთხია, და წილის ურთის ფორმის სიგნების ნატურიდან ხატვა, ფრენტული ისეთი საგნების ხატვა, რომელთა მოყვითალობა შეიცავს გეომეტრიული ფორმის ელემენტებს. მოსწავლეებში უნდა შეისწავლონ ნატურიდან სიგნის — სიმაღლესთან, ნაწილების — მოელთან შეფარდების გადმოცემა.

ამის გარდა, ხატვის მიზანია მოსწავლეებში პროპორციის გრძნობისა და თვალშისის განვითარება. მასთან ხატვა უვითარებს მოსწავლეს ხაგნის კონსტრუქციულ თავისებურებით სწრაფი ათველების უნიტი, როგორც სკოლაში პილოტების უნიტების სწავლების გატარების დიდი და უფრო მიმდინარეობა.

ხატვის დაწევისძილე საჭიროა უპირველეს კუთხის ხახვაშის ისე მოვალეობა, რომ ჩვეულის თრი მხრიდან ის თანაბრივ იყოს დაშორებული. ნახატვი უნდა წერვის დაწევის რეალის ფორმის, ის უნდა იყოს არც ძალიან დიდი და არც ძალიან პატარი.

ეს სამეცნიერო კლასებში იწყება დაკარგების პრისტერივის საფუძველზე შექ-ჩრდილის გადმოცემის შესწავლა. მოსწავლეებს ეძლევათ ცნება შექ-ჩრდილისა და დაკვირვებითი პრისტერივის გამოყენების მნიშვნელობის შესა-

ხებ; ამ ეტაპზე არ განიხილება ხაზობრივი პერსპექტივის თვითმიმდევრული დებულებანი.

მესამე და მეოთხე კლასებში გამოსახულებათა ძირითად იბიჯტად მიღებული უნდა იქნოს გეომეტრიული სხეულებია მოდელები, რომელთა ფორმა უახლოედება უმარტივეს სხეულებს. ეს საუძველეს ჩაუყრის სახითი თვითმემოქმდების გამოცლინებისათვის საჭირო ცოდნა-ნატევების დამზადებას.

მეხუთე და მეექვმე კლასებში მოსწავლები უფრო ღრმად ეცნობიან პერსპექტივულ მოვალებებს, აგრეთვე პორტატის, სასურათე სიბრტყის, თვალთხევების, წერტილების, დამხატვის მიმართ გეორგდებისა და სიბრტყეების მდგრადებრების, სიღილეთა მერსეპტული შემცირებისა და შექ-ჩრდილის ყანანებს. ამ კლასებში ღრმავე ურმოლენა ფერწერაში დარჩებული დართულობების ფარენგელის სალებავებას გამოყენებანი.

სწავლების დასასრულს მოსწავლეები ეცნობა-ან ჩატურული ცოცხლი ფიგურის ნატურიდან დახატვის ხერხებს.

ხატვისათვის მთავარია ნატურის კერძოდებით შესწავლა. პირველ რიგში საჭიროა შევისწავლოთ ნატურის „ლანგისა“. ისხვა ჯერ კადევ არ ნიშნავს დანახვას. ნატურიდან ხატვის პროცესი რომ წევნებულად წარმომართს, მიმითოვის საჭირო მოსწავლეთა უკრალება: გავამახვილოთ წარმომართების ელემენტებზე, ხატვის დროს მოსწავლე თავის ნახას აღარებს ნატურას, რომა ის ზარიეს მესნიკებით და წარმოდგენით, იგი თავის თავის ძალის ატანის, რომ ნათლად წარმომადგენის წარმოსახავი ნატურა. ეს გონებრივი დაძებება უკათანებს მას მხრივნებისა და წარმომახდენის, ნატურის არც გარე-მო ბუნების დაკარგებისა და დანახვის უნარს, უფარჯიშებს მხედველობას, შესწავლის აგრეთვე გამახისითებელი ნიშნების შემჩნევის. მანამდებარე, პატვის სწავლება სკოლაში მოსწავლეს უკითარებს ძირივნების უნარს, როცე გამოხატუნებელია ცხოვრებისა და მუშობის ყველა დარგში, იქნება ეს შეცნირება თუ ტექნიკა, ფილოსოფია თუ ხელოვნება, მრეწველობა თუ სოფლის მეურნეობა.

როდესაც განვითარეთ ამა თუ იმ საგანის, ზაკალოთად, გაშლის, რომელიც უნდა დახატვის, აგრესიულ მის თავისებურებას. პირველ რიგში ყოველ ფორმის უნდა განვითარებოთ გეომეტრიული საფუძველი, ამ შემთხვევაში კამლა, რომელსაც სუკ-

როსებური ლორმა აქვა. მიტომ საქართვისად და-
ხატოს რამცურავე ასეთი ფორმის სეგინი, ნიგალი-
თად, საზამთრო, ბერთი, ფორმობალი და სპა, რომ შემდეგ მოსწავლეებ შეძლოს ყველა სფერო-
სებური ფორმის სეგინის თავისუფლად ღიაბრვა.

ასეთივე ურთიანობის დამყარება შეიძლება კუ-
ლინდრული ფორმის საგნების განხილვის დროს.
როგორიც არის: ჰიქა, ქვაბი, ქალა, კანსერვის კა-
ლოფი და სხვ. ყველას ქვეს ცილინდრული ფორმა.

მრჩივიდან, დასხატაკა საგნების ფაზუფუფები გე-
მეტრული ფორმების მიხედვით. პირველ რაგში
უნდა დაიხატოს საკუთა ფორმის საგნები, რომლე-
ბიც ახლოს არაა რომელიერ გეომეტრულ ფორ-
მათან; ხოლო ერთეულ ეკა შეიძლება შეჩინა-
ფორმების საგნების ხატვაც.

ჩვენ გააწვილეთ წარმოსხვის ურჯი ელემენ-
ტი, რომლის თხავას სებადურების წარმოსადგენი ფერი,
რომელსაც ცვემა შეუძი. შექმნ განთაბეჭილი სეგი-
ნი მწევები ახალ მოვლენას — შექ-ჩრდილს; შექი,
ჩრდილი, ნახევარჩრდილი, რეფლექსი და კონტრას-
ტის მოვლენები. შექისა და ჩრდილის მოვლენა
მოქმედებს ტანხე: ასესტებს ან აღლერებს ჩა:

ზემოთ ჩამოთვლითი ცლებინტები მოლინად
ან ამსწურიას სიბრტყეზე საგნის წარმოსახვის
ელემენტებს. საგნების ქვეს ზედაპირის გასაზღვ-
რელი ხელისა — უარტერია საგნი შეიძლება
უკის საფა, პრიალა ან არაპრიალა, ტორელიანი,
ჩბილი, მაგარი ან სავერცოინი.

დაკვრჩა კოდე არი ელემენტი: სიდიდე და სივრ-
ცი, უფრო სწორიად — სიერკისა და ზომის ურ-
თაფრთამოკიდებულება ახლოს და შორს, დიდა
და პატარა, სკოლაში ხატვის სწავლების მოცენა
ფორმის გადმოცემის ცოდნა-ჩვეულის ღაულება და
საგნის აგების ზრის ნახატში ზექ-ჩრდილის, ფე-
რისა და სიკრციისადმი საგნი მიმართულების ვა-
მოცემა.

საკლასო დაგალებაზე შესაძლებელია უკის ხი-
ვაბრევი ხასიათის — ვანგარიშებული პირები
და მეორე გაეკრისათვის და მოკლედანი
ჩქარი წონახაზები, განვარიშებული 10-20 წუთი,
ვართულო. ეს დაგალებები ტატიფები სეგინთა ფორ-
მების დამახსოვებელ თავისებურებათა შესწავ-
ლის მიზნით და ეგრეთვე მოსწავლეებში მოიცინოს,
მოლინის დანახვის, პრიალოცვის ჩქარი მონახვა-
სა და უერების სწორიად შერჩევის ჩვევათა ვამო-
მუსვევების მიზნით.

თემატიკური ხატვა აღიძებს მოსწავლეში
გარემო სინამდვილისადნი კურიალებასა და ინტე-

რესს, ანზის გადმოცემისთვის ზრდის გამოსხი-
ტავი საგნების ცერტიფიკის უნარს; I და II კლასებში
თემატიკური ხატვა აწვდეს მოსწავლეს დაკარგე-
ბის, სიგანთი სხვადასხვაობის შეტანების, სივრცეში
სეგინთა განვითარების („ასლოუ“, „შორში“) ნახატში
გადმოცემას. ამ კლასებში იწყება სახვიოთი თვით-
შეცნევულების მარტივობა გამოვლინება.

III და IV კლასებში თემატიკური ხატვა სას-
ტატიკურია უარტერილება ხატვას ნატურტები, ნა-
ხატში დაკვირვებითი პერსპექტივის მოვალეობა
გადმოცემას, რაც ნიადაგი უმშადებს სახეითი შე-
მოქმედების განვითარებას.

V და VI კლასებში დაკვირვებითი პერსპექტივის
საფუძველზე აგებული თემატიკური ხატვა უფრო
ნატერიდან ხატვას უკავშირდება.

თემატიკური ხატვა ტატიფებია კლასში მასწავ-
ლებლის უშუალო ხელმძღვანელობით, ავტოთვე
ზინ მისწავლებლის დავალებით, ნიხილის გასირზ-
ვათ, დაშვებული შეცდომების ანალიზითა და შე-
მდგრმი გასწორებით. მაგრამ მისამან დაგიღია არ
უნდა ექნეს მოსწავლეთა გადატვირთვის. მრჩივაც:
თემატიკური ხატვა ერთ-ერთი ძირითადი საშუა-
ლებაა სახეითი თვითშეცომებულების გამოსავლინებ-
ლად.

დყკორაციული ხატვა. ინდინების ხატვა მოცა-
ნებ იხილებს მოსწავლის ხელისა და თვეობიშის
განვითარების ფიქრითა და აყარელის სალებავე-
ბით მუშაობის ჩვევის გამომუშავებისას, კერტიკა-
ლური, პრიალოცვალები და დახრილი ხელების გა-
ტარებას, ზარტიერ, კონცენტრიული პრტყული უ-
კურების ხატვის და სხვ.

მისამან ერთიად ანდაზების ხატვა ხელს უწეობს
რომელიც, მხატვრული გეომოცემის განვითარებას,
ანდაზის ავაგისურებათა ავებას და ცერვერებში
გამოყენების უნარის განვითარებას, რაც სკოლაში
მოლიტვების მიზნის გატარების ერთ-ერთი საშუა-
ლებაა.

ანდაზების შეღვენის ხერხების შესწავლა იწ-
ყება დეკორაციული ხატერი შემოქმედების ნი-
მუშების მოსწავლეთათვის ჩვენებით. განალიხე-
ბის კრიტ მოსწავლუები არსევინ იმ ძირითად ელე-
მენტებს, რომლისგანც შედგება ანდაზი, დაგენერ-
ილური ელემენტების განლაგების გაფერიდების კა-
ნონზომიცერების (რიტმი, სიმეტრია) და სიხავე თა-
ვიანთ ნახატებში ანდაზების უფრო ტამობრივ
ნიშტების. მხოლოდ ამის შემდეგ არის შესაძლებე-
ლი ინალიგიური ანდაზების დამოუკიდებლად შეფ-
ენის მიზნით მოსწავლეთათვის სათანადო დაგალე-

ჩათა ბიცუმა თეოთშემოქმედების გასავითარებლად.

IV კლასში დრკორიალული ხატიერითოს გამოიყენება უძარტივესი დეკორაციულ-გაფორმებით და ფოლებანი, რომელიც შრიფტის გამოყენებასთან იქნება დაკავშირებული.

V — VI კლასებში პირზოგლები ასრულებენ დეკორაციული გაფორმების უფრო რთულ სამუშაოს (კელის გატერია) და აღბორების გაფორმება, პლაკატების შესრულება და სხვ.).

საუბარი სახვითი ხელოვნებაზე უნდა იქნეა გამოყენებული მოსწავლეთა ღდეური და მხატვრული ღმისამართის მასშით. საუკლესო სურათებისა და რეპროდუქციების განხილვა განცურითარებს მოსწავლებს ინტერესსა და სიყვარულს ჩვენი სამშობლოს ხელოვნებისაღმი.

ჩვენს მოსახლე თაობას უნდა გამოვუშვაოთ იმის უნარი, რომ ღრმად განიცადოს და დაიფასოს მსოფლიოს პროგრესული ხელოვნების ყველა სფეროში საუკუნეების მანძილზე შექმნილი ძვირფასი ქვეილებაზი, ეს თაობა განათლებული, მაღალმხატვრული გემორნების მქონე უნდა იყოს. იგი უნდა იყოს ერთსა და იმავე ღრის კალიტიურული შაყურებელიც და იგრიფივი კვილიფეციური მკახველი და შემცნელიც. იძირომ სტირით მოსწავლეებს გავაუნიო ყველა გამოჩენილი მხატვრის ბიოგრაფიები და მთი ღირსშესხინებით ნაწარმოებები, ავტონომია ამ ნაწარმოებთა მნიშვნელობისა და შევიჩიოთ დამოუკიდებლად შეძლონ ნატურული ნაწარმოების გაჩერება, რაც მათ განუვითარებს როგორც პროფესიებს, ისე მხატვრულ გემოვნებასაც ძალისთვის, სახვითი ხელოვნების ნიმუშების მოსწავლეთავეს ჩვენებით ჩვენ შევძლებთ გეგმვით მათ წინაპირობაზე გმირობა, სამამულო იმის ეპიზოდები, რის შედეგადაც მოზარდ თაობას განუვითარდება პატრიოტული გრძნობა, სამშობლოსაოვის თავდაწყების შეგნება.

კლასში სურათების ჩვენება მოითხოვს სურათის შინაარსის გამოსახულებას და მოსწავლის ცოდნის ახლი ცნობებით გამოიყორებას. სურათის ჩვენებასა და მის ინგლის გასტურებაში სტირით ჩავაბათ მოსწავლეები მისახველი კითხვების მიცემის შეცვებით. იმ შეცოხვევაში, როდესაც მასწავლებელს არა აქვთ პროგრამითი მოხსენებული სურათების ჩატროდექციები, ისინა შეცვლილი უნდა იქნეა მოსწავლებლის მიერ ატჩეული სურათებით. მხატვრულთა ნამუშევრის გაცნობა I და II კლასებში ტარდება 10 — 15 წუთის გენმაჟლობაში, გავეთოლის დასაწყისში ან დამთავრებისას.

შეძლებისდაგვარად უნდა ჩატარდეს მოსწავლეთა ექსპურსიები მუზეუმებში და სხვ.

სწავლების წინაარსი და მეთოდები იცვლება მოსწავლეთა ცოდნის დონისა და მათი საერთო განვითარების შესაბამისად. მიგალოთად, ის, რაც წიულებებით II კლასის მოსწავლეთათვის, მისაღწევია III კლასებთათვის და ა. შ. აპაში მდგრადი პროფესიონალური სკოლის შეთოდევის სიმძლე პროფესიონალთა ან მოხარულთა სწავლებისთვის შედარებით. ეს სირთულე მოითხოვს, რომ I კლასიდან დაწყებული VI კლასამდე გულდასმით იქნეს შესწავლის პატვის მეთოდებია და იმავე ღრის მხედველობის მიღებულ იქნეს სინამდვილის აღქმის პროცესში მომსდგროვი ყოველწლიური ცვლილებები.

ზარვის სწავლების მანძილზე მასწავლებლის წინაშე წამოიჭრება სამი საეთხი: რით, რა მასალათ და როგორ უნდა ვასწავლოთ?

ხიდის სწავლება სკოლაში უნდა იყოს გეგმაშეწონილი, თანამიმდევრული და სისტემატიური. სასწავლა შესაძლის თანამიმდევრული დალაგება შეძლებებითად ხორციელდება: I და II კლასებში ინსტავლებს ეძღვევათ წარმოდგენა ფორმაზე, პრტყელი ფირჩის ხატვით; შექმდე ხდება მოცულობითი ფორმის საგნების ხატვაზე, გადასვლა ძალა დაცული უნდა იქნეს თანდათანობა: ჯერ სწორებული და ცილინდრული ფორმის საგნის ხატვა, შექმდე საგნათ ჯაუფის ხატვა, იმის შექმდე კი კუბისა და სფერული ფორმის საგნების ხატვა, მცენარეთა და ბოლოს აღამიართა, ინუ თეით მოსწავლეთა დახმატვა.

სავე უნდა იქნეს ღაცული თანამიმდევრობა დეკორაციული და წარმოდგენითი ხატვის ღრის.

ძველად ზარვის სწავლება მოკლებული იყო სასწავლო-აღმდებულობით მნიშვნელობებს. სხვადასხვა საგნების ხატვის სწავლების მიზანი მთლიან საგნების ხეტვა იყო, ცოდნა-ჩევევის სისტემა კი მხედველობიდან იყარებდოდა, ამრიგად, საგნების ხატვა ჩრდილავდა ხატვის მოცავებს.

ზარვის სწავლება ისეთი მეთოდებით უნდა წარმოაჩითოს, რომ გამოიუშვაოს მოსწავლეს მიღებულ ცოდნა-ჩევევათა პრაქტიკაში გამოყენების უნარი. ანთ უზრუნველყოფილ იქნება თეორიისა და პრაქტიკის ერთიანობა და ისინი ერთიმეტორისაგან კი არ გაითიშებინ არამედ შეავსებენ ერთმანეთს.

მოსწავლის უნდა უკავშირობოთ ხატვის საფულები; მან უნდა გაივის და შეითვისოს პერსპექ-

ტივის შირითადი კანონები და შეგნებულად გამოიყენოს ისინი.

სასწავლო მისამა ისე უნდა დალაგდეს, რომ იგი მისაწვდომი, ადვილად გამაგები და დასძლევი იყოს ცვლასთვის.

სკოლაში ხატვის აწავლების საფუძველია პედაგოგიკაში ღირდებული პრინციპი, რომელიც შეძლება მდგომარეობს:

ა) შეგნებული შეფეხისა, რაც იმას გულისხმობს, რომ დაკავირების გარეშე არ შეიძლება ნათელი წარმოდგენა, ნათელი წარმოდგენის გარეშე კი — ხატვა.

ხევირთო ხატვის შეგნებული ცოდნა, რათა მოსწავლემ შეძლოს შედარება, მაგალითად, მოცემული საგნის ფორმის საერთო რა იქნა სხვა საგანთან; მან უნდა იცოდეს, რომ საგნის ფორმის იგება ემორჩილება გარეერულ პრესტეტიულ წესებს. ხატვის აწავლების საბოლოო მიზანია საგნის გამოსახულების პრესტეტიული სახეცვლილების წესის შეფორმისათვისა;

ბ) ხატვის სწავლების პროცესის დროს საჭიროა მოსწავლე აქტიურად იღებდეს მონაწილეობას გაკვეთილის მსელელობაში, კურს უგდებდეს მასწავლებლის მსხვის, აქტიურად აზროვნებდეს, ამავე დროს შეგნებულად ხატვად.

იმისათვის, რომ მოსწავლე გაკვეთილზე აქტიური იყოს, საჭიროა მასწავლებელმა გამოიყენოს სხვადასხვა მეთოდი, რაზიც ჰინაულებას მიღებენ გრძნობის თრგანოების მხედველობა, სმენა და სხვ. ეს გამოიწვევს როსტავლეთა ინტერესს, აქტივობას და მუშაობაც უფრო ნაყოფიერი იქნება.

როგორც ვიცით, ხატვის სწავლება შთლიანად დაფუძნებულია ხატურიდან ხატვაზე, რაც დამხატველის მიერ საგნის უშეალოდ იღებას ნიშნავს. იმა ეწოდება თვალსაჩინოება სწავლებაში. მაგრამ ეს ისე არ უნდა გვიყით, თითქოს სრულიად არ შეიძლებოდეს სასკოლო დაფის გამოყენება და სხვ. მაგალითად, როცა მოსწავლეს უზრუნდება საგნის ფორმის შეფიქსება, მასწავლებელი დაფიქსირება ხაზების საშუალებით იუსნის მას საგნის ფორმას ან აჩვენებს იმა თუ იმ საგნის დახატულ თანამდებოւლ ფაზებს და იმავე დროს ჩვეულშიც მოუხაზეს — მოებმარება. თვალსაჩინოების პრანიპი ისაა, რომ მოსწავლეს რაც შეიძლება მეტი თვალსაჩინო მაგალითებით შევასწავლოთ ნახორის ავება. ჯერ კიდევ იან ამოს კოშნის თვის დიდაქტიკაში მართდა, რომ, თუკი ჩოტელიმდე საგნის აღემა შეიძლება ასამდენიმე გრძნობის თრგანო-

თი ერთად, დაე, უცხად სხვადასხვა გრძნობის ორგანოებში ერთად აღიქვენ ივით. მისიდა მიხედვით ნატურის მოცულობითი იღება შეცემითაც შეიძლება.

ხატვის სწავლების დროს საჭიროა პრატიკული გამოვიყენოთ სხვადასხვა ნაცადი მეთოდი, რაც უზადა გამომდინარეობდეს სასწავლო დისკუსილიას ხასათიდან და ისი შინაარსიდან. ეს ხელს შეუწყობს სავისის სწორად აღემას, ამოცაის სწორად გავებას. მაგალითად: ერთ ცემთვევებში შასწავლებული უსკანის მოსწავლეს სიტკვიერად, მეორე შემთხვევაში ხატვის წესებს დაფიქს აცნობს, მესამე შემთხვევაში — რეველშივე უსწორებს მას და ა. შ.

დაგვირცხებას და მოსწავლეთა ყურადღების წარმართვის მიზნით შასწავლებელშა უხდა გამოიყენოს ექსკურსია. ამასთანავე, მან უნდა შემოწმოს, რამდენად მოვინა მოსწავლეში დამშული ამოცას, გაიგო იგი თუ მექანიკურად დაბატა.

სწავლების სხვადასხვა შემოდის განოგენება, შეექს გამოცოცხლება მეცანიერებაში, იწვევს მოსწავლით იეტივობას, რის შედეგადაც სდება სასწავლო მასალის საფუძვლიანი ითვისება.

ვადრე გამოსახულების ავების ელემენტებს გავაცნობდეთ, საჭიროა მოსწავლეს ავტოსნათ და შევასწავლოთ წესერი ჯდომა, რეველის წესერად დადგება და ფანჯრის სწორად დაჭერა.

ხატვის დროს მოსწავლე უნდა იჯდეს სწორად, თავი ინ უნდა ჰქონდეს ძლიერ დახრილი, ეიხაილან გაძიროული ტრანსით ჯდომის დროს ის მთლიანად ხედას გამოსახისავ იბიქტეს და იმ ნახატს, რაზედაც მუშაობს. ეს კი მას საშუალებას მისცემს დაიცვას ნიხარის მთლიანობა და მისი პროპრიეტეტი შეფარდება. წესერი ჯდომის ის უპირატესობაც აქვს, რომ მოსწავლეს აღარ უხდება ყოველ წუთში ნატურის შესახებად თვის აწევა, რაც მას დღას და ზემდეტ ენერგიას იხილება.

ფანჯრის დაჭერა საჭიროა თრნაირად. ერთ შემთხვევაში, როლებაც მსუბუქი მონახვის უნდა გაკეთდეს, ფანჯრის სალოკ თითოსა და ცერს უჭირავს. პირელად ხატვის დაწეებისას კი მოსწავლეს ფანჯრის უნდა ეჭიროს სამი თითოთ, ისე რომ წოლილი წვერიდან ორი სანტივეტრით იყოს დაშორებული ცერი ფანჯრის მარცხნა მხრიდან, შეუა თითო მარჯვენა მხრიდან, სალოკი თითო კი ზემოღაც ეღოს თავისუფლად, ხოლო ცერსა და შუა თითო ფანჯრის მაგრად უნდა ეჭიროს.

პირელ რიგში მოსწავლეს გავაცნობთ მუშაობის ელემენტურულ წესებს. მისათვის საჭიროა

შემდეგი მოსამართული ადმინისტრაცია: ჩატარება: მოსწავლეს პარკელ რეზიდენციას ხაზის პლატფორმას თუ ხაზის პლატფორმას მისამართული მინისტრის მიერ გავლების ცოდნა. ხაზის სწორიდ გაიყოს, მისამართის საჭირო რვეული მოსწავლეს დღის სწორიდ და ეტრიუქი მატცენა ხელი ჩვეულების უნდა იღოს, ხოლო მიმჯერი ხელი თავისუფლად მოძრაობდეს. რვეულის სწორიდ მდებარეობს შემოწმება შეიძლება მერჩის ინ შეიგდის გვერდების მცველობით: რვეულის გვერდი მაგრამ გვერდის პირადელური უნდა იყოს.

სწორი ხაზის გატერინგმდე საჭირო განვიაზორით შეიძლება მის დახირებისა და დასასრული წერტილზე. მათ შემთხვევაში ხელის შეტენი მოძრაობით იღნება შესამჩნევა ხაზის უნდა იქნეს გავლებული, შემდეგ დაკირიცხულით შემოწმდეს და გასწორდეს გმირულებული აღვიდება. შეეძლებელია და ასც არის საჭირო, რომ ერთი ხელის მოსმით გვათავიროს: სწორი უწყვეტი ხაზი. სწორი ხაზის გატარების დროს მონაწილეობა იღებს არა მირტო ხელის შტევანი, არამედ მოული ხელის ეს აღლებს ხელის შტევანს სწორიაზონი მონაცემის შენირჩუნების საშუალებას.

ცერტიფიცირა სწორი ხაზის გასატარებლად საჭიროა წინ გამოიწიოთ მარჯვენა ნიდივები, შემდეგ ხელის შტევანი ნიდაყვანა ერთად გადავშიოთ ნილ-ნელ ქვემოთ, ქლალდის მარჯვენა ან მარცხენა მხარის პარალელური. ყოველი ცერტიფიცირი ხაზი უკეთესა გვავლოთ ზეროდინ ქვემოთ, ყოველი პორიზონტულური ხაზი — მარცხიდინ მარჯვნიდ, დახრილი ხაზი კ. რომელიც უფრო უხსლოვდება ვერტიკალურის, — ზეროდინ ქვემოთ. თუ დახრილი ხაზი ახლოა პორიზონტულურ ხაზთან, მაშინ იგი ტარდება ქვემოთან ზემოთ.

როგორც ზემოთ აღვითხეთ, ხაზის მოსწავლე ხატვის დროს შევახითოთ ხაზის არა დახატვას, არამედ დახატვას. მიღწოდ ხაზი უნდა დახატოს ნაწილ-ნაწილ, და ასა ნაცოლის უძრავი გავლის სახისით. პირეული უნდა იღვნიშვნოთ ხაზის დასიწყისი და დასისრული წერტილები, მხედველობიდან არ უნდა იქნეს კანიშვებული ხაზის ძირითადი მიმართულება. იგი უნდა შედგებოდეს უმუალოდ ცრაონერისაგან გამომდინარე რიგი ცალკეული ხაზებისაგან, ამიტომ არ არის საჭირო პირეული გავლებული ხაზების წაჭლა, არამედ საჭირო მათი ჯერ ფანქტით შესწორება იმ აღვიღებზე, სადაც იგი არ არის სწორი;

არ არის საჭირო ერთსა და იმავე ხაზზე რიცდენებული ხაზის გავლება, კონიდან ხაზი სქელდება და ჭუჭყიანდება. პორიზონტულური და ერტიალური ხაზის სიაწორე ხემოწმდეს რვეულის ნაპირების ძიხვდით.

იმროგად, მხატვრული ხეზი არია საფუძველი, რამედაც უნდა იშენდეს სერტიფიცირებული დიდი შხატურები მონაბაზებში ჰატურას გამოსახულების მსუბუქი, მორჩილი, არაშეკრული მრავალგვარი სისქის ხაზებით. ხატვის ასოთ ტექნიკა ნიხატს აძლევს ცოცხალსა და სასიამოვნო შეხედულების. შეუბექი, ავტოსუვალი, სწრაფი, ზეპრობ გამოტენელი, თვეს ადგილზე მოთავსებული ხაზი გვაძლევს საშუალებას სწრაფიდ და შეეძლებით ხაზების დაუფლებით და ხელის გაერჯიშებით უველ მინიჭულების ხაზების გასიყვებად.

თუ გადავხედვით ხატვის შეტელ პროცესის, დაწყებული I კლასიდან VI კლასამდე, სადაც ეს თანამიმდევრობა ნათლად ჩინს, დაერწულებით, რომ ასეთი წესით ხატვის სწორება მოსწავლეს სწორ გახსნა იყენებს, რათ გან სწრაფად და განხერულად მიაღწიოს რიჩას.

ყველაზე სწორი ვინა დადებითი შედევების მისაღწევად არის თანამდევრობა, სასწავლო მასალის ისე დაღიგება, რომ ადგილიდან ძნელზე კადამელი ხდებოდეს არა ნახტომებით, არამედ თანამიმდევრულად.

თანამიმდევრობა უკიდესებულია ნატვის წესწილის დაწყებისთანავე, კინიდან ზოგ მოსწავლეს, წეხედება რა პირეულსაც სიძეველეს, პკონია, რომ ჩა ნიჭი არა იქნას, კურ შესძლებს ხატვის შესწორებას და ჩვეულებრივ მუნიციპალიტეტების ანებში.

მ-ტომ ატვას ჩვენ კინკებთ სრულდად აღვალდე, ცეკლასათვეს დასაღებელი მასალათ. ჩვენ მიერ ატერელ გზის დიდი მსავალება იქნა აჩვანის შესწავლასთან. პირეულ რიგში ზეგშეს ვაცნობთ და ვაჩვევთ ასხების დაუჯდების, ხაზის პლატფორმაზე გამოიყენების. ზემდეგი ღია დაუჯდების ხატვის გამოსახულებით ასტერტუბის თანამიმდევრული გარეულებისა და მოთხოვნილების ამაღლების პრინციპის შესაბამისად, გამოსახულების მოთვებისა და მართვულდად შესრულებისათვის.

ხატვის სწორებაზე ახტა-განმირტების ჩატარებისას დიდი შინმცენებისა და თვალისინოების — რამულებისა და შატკრული რეპროდუქცია-

ების ჩვენების, მოსწავლის შეირ საკლისო დაფაზე ჩატეს, მოსწავლეთა ნიხატების ჩვენების, განმარტების მიცემის თანამიშედვერობის დაცვის შესახებ, დავალების შესრულებასა და ნახატის აგების ხერხების გამოყენებას.

მასწავლებლის შეირ დასმული ამოცანის შესაბამისად ყოველი საკლისო დავალების შესრულება დაუკავილი უნდა იქნეს გამოიძიეთ მოთავებისამდე. არ უნდა იქნეს დაშვებული მოსწავლის შეირ ნიხატის ფანჯრით თუ საღებავებით უსუფთოდ და ულამაზოდ შესრულება. მასთანავე, მასწავლებელის უნდა მოითხოვოს მოსწავლისაგან სამუშაოს დანაშენები გადასწორება.

კოველი საკლისო სამუშაო მასწავლებელმა უნდა გასინჯოს, წევავსოს და მიუთოოს მოსწავლის დაშვებულ შეცდომაშე.

შეცდომების გასწორება შემდეგი სახით უნდა ხდებოდეს:

ა) შეცდომების ანალიზი და მოსწავლეთა ნიერ შეცდომების დამოუკიდებლად გასწორება;

ბ) გამოსახვის სწორად შედგენის ხერხების ჩვენება საკლისო დაფაზე, ცალკე ქაღალდის ფურილშე ან ნიხატის ორეზე;

გ) მითითება ან მოსწავლების ხელით მოსწავლის ნიხატზე შეცდომის გასწორება.

შეცდომის გასწორებისას აუცილებელია, რომ მოსწავლემ შეიგნოს მის შეირ დაშვებული შეცდომის გმიშები და ხელით. მასთან მარ უნდა ათვისოს შეცდომის გასწორების ხერხებიც.

კლასში მიღებული ცოდნის განმტკიცების, რანჟირური განვითარებისა და ხატვაში ნიჭიერების განვითარების მიზნით საქირო რასტავლების მიერცხ საშინაო დავალება იქ გარაულით, რომ არ იქნეს დაშვებული მოსწავლეთა შედგეტი დატვირთვა. საშინაო დავალების შესრულებას მასწავლებელი სისტემატურად უნდა აწონდეს.

საშინაო დავალებისათვის შეიძლება გამოყენებულ იქნეს შემდეგი ფორმები: ხატვა ნატურალი, აღდასხების ხატვა, თემატიკური ხატვა, ხელაშეყობის დამხეცება, სიხატვად ბუნებიდან ღებული მასალების შეგროვება, ცონლებისა და მცენარეთა ღეროვების განმობა — გაზიარებულისა და შემოდგომის ფერების შერჩევით, ურისნეელთა ფერადი ფრთა-ბუმბულის, პეპლების შეგროვება და სხვადასხვავარი ბეჭრის კოლექტივების შედგენა, მხატვრული ჩემართულების ნიმუშების დავრევება, მხატვრული შრიუტი და სხვ.

საშინაო დავალებათა შინდარსი ხატვაში ანალოგური უნდა იყოს იმ სასწავლო მასალისა, რომელიც მოსწავლეთა შეირ კლასში იყო შესრულებული.

მოსწავლეთა შორის სახითი ხელოვნებისადგი ინტერესის დანერგვა-გაძლიერებისა და ნათე საერთო კულტურული ღონის ამაღლების მიზნეთ სკოლაში სისტემატურად უნდა ეწყობოდეს ცონბილი მხატვრების ნაწარმოებთა რეპროდუქციურისა და ივრეთვე ხალხური ხელოვნების ნიმუშების გმირებინა, გარდა ამისა, სკოლაში ყოველწლიურად უნდა მოეწყოს მოსწავლეთა ნიხატების საანგარიშო განოფება. შერჩევლი უნდა იქნეს ნახატები ქლავებისა და ბეკადინებითა სახეცების მიუდიდით. ასეთ გამოცემაზე ნაჩვენები უნდა იქნეს მოსწავლეთა ნიურ დაგრძელი სხევადისგან რეპროდუქცია, რომლებიც შესრულებულია საზოგადოებრივ-ასამარგებლო მუშაობის სახით და დამოუკიდებელი სახით შემოქმედების შედეგით.

სახითი შემოქმედებისადმი ინტერესის გაძლიერების მიზნეთ უფროსა კლასების მოსწავლეთათვის უნდა ხატურდეს კონკურსი საუკეთესო ნახატების შესრულებაშე.

ჩვენს სკოლებში დაღენილი ზემოაღნიშნული რეთოდური მითითებინი ხატვის გავაეთილების ჩასატარებლად ნათელურის რეალისტური სწავლების უპირატესობას, წინააღმდეგ კოვარგვარი მექანიკური უშინაირი მეთოდებისა.

ჩვენს მიერ შიღებული მეთოდი სწავლების შინაარსიდან გამომდინარეობს და ამიტომ იგი არის ქრისტიანი, გამორჩეული და მოსწავლის კოველვარი ზემოქმედებითი უნირის გამომედებინი, რაც ამასთანავე კულისებრივის თეორიისა და პრატიკის ერთობობა — სკოლაში პოლიტექნიკურის გატარებას.

ჩვენში ღიადგენილ შეთოდებს მოსწავლებელი შემოქმედებითად იყენებს; ამიტომ არ ისი ღოვანებური. მეთოდის ამ შემოქმედებითი ბუნების შეოხებით ხატვის მისტავლებელს საშუალება ეჭლევით გამოილოს შემოქმედებითი პედაგოგიური მუშაობა. ეს ხელს შეუწიოს სკოლებში ნიჭიერი ძალების გამოყენებისა და საერთოდ ხატვის შესწავლით მოსწავლეთა დანტერერესების და მოსწავლებში სახითი თეოტერმეტების განვითარებას.

სამთვის სფავლების სახეობის (ნატურიდან სამთვა, ღვიპორაციული სატვა, თევზატიპიული სატვა, საუზარი) მიხედვით გაკვეთილის სანიშვნო გეგმები.

ნატურიდან სამთვა მისამართის გაკვეთილის სანიშვნო გეგმა

1958 წლის 22 ოქტომბერი

1. ხატვის გაყვეთილის სახეობა — ნატურიდან ხატვა.
  2. გაყვეთილის ოქმა — მავთულისაგან გაკეთებული კუბისა და ცილინდრის ნატურიდან ხატვა.
  3. გაყვეთილის მიზანი — საგნის ფორმის პერსპექტიულ სახეცვლილებათა გაგების გაღრმევება და პრაქტიკული ცოდნა-ჩვევის მიღება, მავთულისაგან გაკეთებული კუბისა და ცილინდრის სხვადასხვა შდგომა-რეობაში ნატურიდან დახატვით.
  4. დოდაქტორური მასალის მიმზადება — მავთულისაგან გაკეთებული კუბისა და ცილინდრის დადგენერაცია.
  5. გაყვეთილის გეგმა: ა) ორგანიზაციული ნაწილი: სიის მოკითხვა; ბ) საშინაო დოდალების შემოწმება; კარგი და ცუდი ნამუშევრის
- განხილვა; კლასის წინაშე ნამუშევრის ცუდად და კარგად შესრულების მიზეზების ასანა.
  6. გაკვეთილის ახალი ოქმის გაცნობა და მისი დაკვეთირება წინა გაყვეთილის მისალისთან:
    - ა) დასახურება მისალის მომზადება;
    - ბ) დაფაზე პერსპექტიულ სახეცვლილებათა ჩვენება და მამინებე მისი წარმლა;
    - გ) ინდივიდუალური დამზარება, ცუდი ხახატვის გასწორება რვეულმიცე.
  7. შედეგების შემოწმება — ცუდი და კარგი ნახატვის კლასისათვის ჩვენება და განხილვა.
  8. საშინაო დავალების მიცემა — ისანთის კოლოფისა და კბილის ფრანკილის მრგვალი კოლოფის შინ დახატვა; ჰავადაზე საგნის ისე დაღება, რომ შუქი მას ერთი მხრიდან ეცემდეს.

მორი კლასის გაკვეთილის სანიშვნო გეგმა

1958 წლის 18 იანვარი

1. ხატვის გაყვეთილის სახეობა — დეკორაციული ხატვა.
2. გაყვეთილის ოქმა — პირსახოცის მოქადაგი ან-დაზე შედეგნა, წიწვიანი ტოტების გამოყენებით.
3. გაყვეთილის მიზანი — ხელის გვარიჯოშება და რიტმის გრძნობის განვითარება.
4. დიდაქტიკური მასალა — დაფაზე ნიმუშის შენება და მაშინვე წაშლა.
5. გაყვეთილის გეგმა — ა) ორგანიზაციული ნაწილი: სიის მოკითხვა;
  - ბ) საშინაო დავალების შემოწმება; კარგი და ცუდი ნამუშევრის შეფასება. მინეზის ასანა კლასის წინაშე.
6. გაკვეთილის ახალი ოქმის გაცნობა და მისი დაკვეთირება წინა გაყვეთილის მისალისთან —
  - ა) ინდივიდუალური დამზარება შემოქმედებითი ფანტაზიის გამოსხვლინებულად;
  - ბ) ახალი გაკვეთილის მესალის დაყვშირება შე-15, შე-16 და შე-20 გაკვეთილების მესალისთან; წიწვიანი ტოტების ნატურიდან ხატვის გამოყენება.
7. შედეგების შემოწმება — ცუდი და კარგი ნამუშევრის კლასის წინაშე განხილვა და შემოწმება.
8. საშინაო დავალების მიცემა — მიგვარი ანდაზის შინ შედეგნა და მოქარგვა.

მორი კლასის გაკვეთილის სანიშვნო გეგმა

1958 წლის 28 ოქტომბერი

1. ხატვის გაყვეთილის სახეობა — ოქმაზე კარგი ხატვა.
2. გაყვეთილის ოქმა — „საახალწლო ნაძვის ხე“.
3. გადვეთილის მიზანი — შეაძლენების ალდენის უნიტის გამომუშება.

4. დავალების აძლევა — ამ თემისათვის დაძლიანობებული შომიურის გადატოვება.
5. დიდაქტიკური შესალი — დაფის გამოყენება საორიენტაციოდ.
6. გაცემის უკუმა: а) ორგანიზაციული ნაწილი: სისის ამოკითხება;
- б) საშინაო დავალების შემოწმება; კარგი და ღული ნამუშევრების განხილვა და მათი შეცვალება. მიჩების მასაც კლასის წინაშე

(ჩატომ შეუასლა კარგად და რატომ ცუდი).

7. გაცემის ახალი თემის გაცნობა და მისი დაკავშირები წინა გაცემისთვის შესალასთან ა) ხატის დაწყებამდე შესვალი საუბრის ჩატარება;
- ბ) ნატერიდან ნაძვის ხის ტოტების დახატვის ჩვევის გამოყენება.
8. საშინაო დავალების მიცემა — კლასში ჰაწყების ბული აეძის ზინ დამუშავება.

საუბარი

მეხუთი ქლასის გაერთიანების საიმუშაო ჩემა

"სალტური შემოქმედება"

1958 წლის 17 სექტემბერი

ჩვენი საბჭოთა სახელმწიფოს მიწოდებული ნაციონალურმა პოლიტიკის ღია შენოქმედებითი აღმაფლება გამოიწვია საბჭოთა სოციალისტური რესტურიზაციის ყველა ხალხში.

ამ სალტოს განვითარების რეეოლუციამდე ზღუდვები, აფერხებდა კლასობრივი და ნაციონალური ჩიგვენა.

შემოქმედებისა და კაპიტალისტების უფლისიგან განთავისუფლებამ შესაძლებელი გახდა ხალხური ზემოქმედების გაფურჩქვნა, მისი აყვავება.

კომუნისტური პარტიის სელმლეაქციონით ახალ გზებზე დამდგარის ფორმით პარტიალური: და წინაარსით სოციალისტური ხალხურმა შემოქმედების განვითარების არახელ მწვერვალებს მიაღწია.

მრავალერთვინმა საბჭოთა ხალხში სოფუთად გადარჩინა და შეინახა საუკუნეებით დაგრძელილი, თაობით თაობაზე გადოიცემელი ხალხური შემოქმედების ნიმუშები, რახდეც; ის დღის თავის ასალ შემოქმედება, იწენებს.

ხალხური შემოქმედების თარიღთა ნამუშევრები განიჩევე თავისი სპეციფიურობით, დეკურიულობით, თანამეტებულობით, კონსტრუქციულობით, ტექნიკური შესრულებით, თავისი ღრმა შინაარსით და მაღალი მხატვრული ისტორიობით. მათი ფორმები ცუკლასათვის ველგები, მისაწელობი და სახეობრივია.

შემამულებისა და კაპიტალისტების ჩაგრისავან განაწილები ხალხი განთავისუფლებაზე ოცნების თავის შემოქმედებაში აქსოდდა.

მრავალი სახეობის ხალხურმა შემოქმედებამ,

კაპიტალისტის შეჩითდნის დაცვა განიცადა. იგი გადაიწყო კაპიტალისტის დაკანინებული გემოვნების საფრთხო კაპიტალისტური სისტემა რსტატების ასლების გადამდებ სელმლებაზე აქციებდა.

დადგმა სოციალისტურმა რეცოლუციამ კაცობრიობის ისტორიიში ახალი ხანა დაიწყო. ჩვენი შეკვენის ხალხები ისტორიის მთელ მანძილზე პირველდა ასხავება თავიათ შემოქმედებაში საიმუშაო და ბევრი ცხოველება. დღეს ჩვენ შეკვენიში იმრდება და იცურრებება ხალხური ზემოქმედება. ამავ ღრმის წესაშენებად იცემა კაპიტალისტური შეკვენების კულტურა.

თვით ხალხური შემოქმედების თქმატევა ნათლად გვითხვავს ჩვენი ცხოველების სიდიდეს. ხალხური შემოქმედების ისტორიებს ღვევის იღის სტილურ თავიათ შემოქმედებაში ისახონ მითური გმირები, რომელთა სახეც მიწიც ისინა მომავალ თავისუფლებაზე ოცნებას აქსოდდენ.

თავისუფალი და ბეღძიერი საბჭოთა ხალხის ცხოველების სინამდვილე მდიდრდება ახალ-ახალი ცხოველენებით, რომლებიც ჩვენს ხალხს ფრით გზას უჩხნიან ხელოვნებაში სოციალისტური რეალობის აყვავებისათვის. ჩვენი საბჭოთა ქვეყნა თავისი უთილესი შემოქმედებით მდიდრა მდიდრა შესალას ძლიერს ხალხო შემოქმედებას, რომ აღის არის საჭირო შეიქმნას ლეგენდა იმ ღრმის, როდესაც თვით ჩვენი წარმტაცი თანამედროვე ცხოველება შეცვიდერი და ლეგენდაზელია.

ხალხური შემოქმედების ძველი ნიმუშების გადამესვების საფუძველზე ხალხურ შემოქმედებაში იცურრებები ახალი სიცემი. სელმლების

ისევ დაუბრუნდნენ შემოქმედებას ხალხური შემოქმედების ოსტატები.

ხალხური შემოქმედების ოსტატთა შორის იზრდება ლტოლება მეცნიერული ცოდნის შეძნისა და კალიფიაციის ამაღლებისაკენ, მხატვრული ცოდნისა და ტექნიკის დაუფლებისაკენ.

ისახება ღონისძიებები თაღლგაზრდა კადრების მოსამართდებლად.

ჩვენ უკვე გვყავს ახალგაზრდა კადრები, რომლებიც ძირი ისტატებს ეჯიბრებან და ზოგჯერ სკოპშიან კადეც თავისთავი შემოქმედებითი უჭირებით.

თხევარ საუკუნეები მეტია, რაც არსებობს ხალხური შემოქმედება პალების, მატერიასა და სოფური, რომლებიც საფეხურით ხატების წერილი უკვე დაფიქტირი გადაეციდნენ საბჭოთა სოციალისტურ თემატიკაზე. ისინი დღეს უკვე ახალი სტილის მიზანატერებს ქმნიან.

ხალხურ შემოქმედებაში გაჩნდა ახალი ორნამენტული ხელოვნება, რეალიზმის გზას დაიღვნენ ძველი ჩუქურთხების შვრელები, რომლებმაც გამოიყენეს დეკორაციული ხელოვნების ცოდნის მთელი სიმრავლე.

იფურტჩენები სხვადასხვა ხალხის ოსტატთა ნაცონილისტური ხელოვნება, დიდ წარმატებას აღწევენ ჩუქოტკის მოქანდაკენი, სომხეთის ხალიჩის მქონელები, აყვავლა უკრაინის ქარგვისა და ქსოვილის ხელოვნება, თურქმენეთისა და აზერბაიჯანის ხილისის ქსოვის ხელოვნება, საქართველოში ოქრომჟედით ქარგვა და ვერცხლის მოსევადება და სხვ.

ხალხური შემოქმედება კითარდება საბჭოთა კიონის ჯელა კუთხეში, შემოქმედების ყველა სახეობაში, როგორიცაა გამოყენებითი ფერწერა, ხეჭე იმოჭრა, კურამიკა, ქვის გამოთლა, ხალიჩები, ქსოვა, ოქრომჟედით ქარგვა, მოსევადება და სხვ.

**ცალკეული განვითილების განხილვა კლასების
მიხედვით**

3063050 455160

ab. ດວັບໃຈ I

1. გაკვეთილის სახეობა — დეკორაციული ხატვა. თქმა — პორტონტალური და კერტიფიალური ხაზები უსახაზაოდ.
  - მიზანი — ხელის გავარჯიშება.
  - ამოცანა — პორტონტალური და კერტიფიალური ხაზების გადღება ორი წერტილის მონიშვნით (დასაწყისი და დასასრული წერტილები).
  - გადაწყვეტა — პორტონტალური ხაზი გადღება მარცხნიდან მარჯვნივ. კერტიფიალური — ხევიდან ქვეეთ.

Digitized by srujanika@gmail.com

- ၃၂-၃ နေဂျာတော်မူ ပုသံကြံး — ဖျောက်လှပြုလေ ပါရီ
ချာ.
၂၇၆ — ပို့ဆောင်ရွက် လေ မြန်မာ ပုသံကြံး.
၂၇၇ — ပုသံကြံး လေ မြန်မာ ပုသံကြံး.
၂၇၈ — ပုသံကြံး လေ မြန်မာ ပုသံကြံး.
၂၇၉ — ပုသံကြံး လေ မြန်မာ ပုသံကြံး.
၂၈၀ — ပုသံကြံး လေ မြန်မာ ပုသံကြံး.
၂၈၁ — ပုသံကြံး လေ မြန်မာ ပုသံကြံး.
၂၈၂ — ပုသံကြံး လေ မြန်မာ ပုသံကြံး.
၂၈၃ — ပုသံကြံး လေ မြန်မာ ပုသံကြံး.
၂၈၄ — ပုသံကြံး လေ မြန်မာ ပုသံကြံး.
၂၈၅ — ပုသံကြံး လေ မြန်မာ ပုသံကြံး.
၂၈၆ — ပုသံကြံး လေ မြန်မာ ပုသံကြံး.
၂၈၇ — ပုသံကြံး လေ မြန်မာ ပုသံကြံး.
၂၈၈ — ပုသံကြံး လေ မြန်မာ ပုသံကြံး.
၂၈၉ — ပုသံကြံး လေ မြန်မာ ပုသံကြံး.
၂၉၀ — ပုသံကြံး လေ မြန်မာ ပုသံကြံး.

పట్ట. శ్రీమద్దాము 1

- ମେ-୩ ହାଜିପ୍ରେଟିଳେସ ସାବ୍ଦେତିବା ଡ୍ୱେକ୍ଷନ୍‌ପ୍ରିପ୍ଲାନ କୋଣ୍ଟ
ଗୁ—
ଅଭିନା— କ୍ଷେତ୍ରକାରୀଶବ୍ଦିକ ଉଚ୍ଚାରିତ୍ୟ,
ମିଶନ୍— ବେଳୀର ହାଜିପ୍ରେଟିଳେସିଆ,
ଏମିପ୍ରାନ୍— ମେଡିକ୍‌ଲ୍ୟ ବେଳୀର ପ୍ରାଥମିକ ଉଚ୍ଚାରିତ୍ୟରେ
ନିଯମିତ ଘାମିମିଶାଵ୍ୟରିଆ,
ପାଇନିପ୍ରେଟିଳ୍— କ୍ଷେତ୍ରକାରୀଶବ୍ଦିକ କ୍ଷେତ୍ରକାରୀଶବ୍ଦିକ ଲାଭ କାମିକ୍-
ଟ୍ୱେଲିସ ନିଯମିତିଆ.

ab. පොදුගැලී 1

- მე-4 გაკვეთილის სახეობა — დეკორაციული ჭატვა.
ოფიციალური — სურათის ჩატჩოს დახატვა.
ინზარი — მიღებული ცადნა-ჩვევების პრაქტიკაში
გამოყენება.
ამოცანა — სწორულობების მავრები შეკრული პი-
რალულერი ხახუბის ჩარჩოსათვის ვართ-
ჯენება.
გადაწყვეტა — წინა გაკვეთილებზე მიღებული
ცადნა-ჩვევების გამოყენებით, მასწავლებ-
ლის წიერ დაფაზე ჩერენებით და მაშინვე
წამლით ხდება აღდგენა წინა გაკვეთილის
ჩახლისაც.
კავშირი წინა მსალასთან — პორტილინტალური, უკრ-
იუკალური, ტებალი და მრულე ხაზების
გამოყენება.

Digitized by srujanika@gmail.com

- მე-5 გაცვეთილის სახეობა — ნიტურიდან ხატეა,
თუმა — რეეცულისა და საპაზიაცის ნიტურიდან და-
ხატეა.
შიზანი — კონკრეტულ საგნებზე დაცვირების
უნიტის გამომუშებება.
აშოცება — სახვითი ცოდნის ელემენტების გაცნ-
ბა: ფორმა, ფერი, ჰომი, სიგრძე-სიგანის
შეფარდება.

୩୦୪୧୮୫୨୩୦୮

- კავშირი წინა მასალასთან — ნატურიდან დახატვი-
სათვის შეკრელი ხეზების და პარალელუ-
რი სწორი ხახების უსახახვილ დახატვის
კონკრეტურა გამოყენება.

ମେଲ୍ଲାଙ୍ଗଳୀ — 6

- დაფარე, ხოლო სახაზავი — პარალელურად.
ახ. ტაბულა I
მე-6 გაყიდვის სახეობა — დეკორაციული ხატვა.

თემა — მრგვალი, ოთხლერიდ გაფერადებული
დისკუსის დახატვა ნატურიდან.
მიზანი — წერტია წეგნანების განვითარება.
ამოცანა — დისკუსი გამოხატული ოთხი ძირითადი
ფერის გაცნობა და შეკრული მრულე ხა-
ზის დახატვა.
გადაწყვეტა — ჩვეულის ფურცელზე ნახატის მო-
თავსება იმგვარად, რომ ორივე მხარეზე
თანაბრად დარჩეს აღვილება.

მ. ტაბულა II

მე-7 გაკვეთილის სახეობა — თემატიკური ხატვა.
თემა — „ზაფხული“.
მიზანი — ბუნებიდან მიღებულ შთაბეჭდილებათ
აღვგენა და განმტკიცება.
ამოცანა — ზაფხულში მიღებულ შთაბეჭდილება-
თა გამოყენება.
გადაწყვეტა — ინდივიდუალურად, ხოლო მასწავ-
ლებელი გამომწყვევა კონტექსტით იღებების
მოსწავლეებში შთაბეჭდილებას.

მ. ტაბულა II

მე-8 გაკვეთილის სახეობა — ნატურიდან ხატვა.
თემა — ფოთლის დახატვა.
მიზანი — ნატურის დაკვირვების უნარის განვი-
თარება.
ამოცანა — ფოთლის დამახასიათებელი ფორმის
გადმოცემა.
გადაწყვეტა — ნატურიდან დახატვა თავისუფლად,
ფაზების დაფაზზე ჩეცვებით.

მ. ტაბულა II

მე-9 გაკვეთილის სახეობა — ნატურიდან ხატვა.
თემა — ის დახატვა.
მიზანი — ნატურის დაკვირვების ჩეცვის გამომუ-
შავება.
ამოცანა — კონკრეტულ სიგრძის და კონკრეტულ
მასშტაბის გადატენუალი და გამომუშავების გა-
ნვითარება.
გადაწყვეტა — ნატურიდან სახეობის რეგულიზა-
ციის და განმასხვავებელ ნიშნებზე დაკვირ-
ვება: სიგრძის, სიგანის და სხვა დეტალებას
შედარება.

მ. ტაბულა II

მე-10 გაკვეთილის სახეობა — დეკორაციული ხატვა.
თემა — წრეში ანდაზის ხახატვა.
მიზანი — ნატურიდან მიღებული კოდნა-ჩეცვის გა-
მოყენების უნარის გამომუშავება.
ამოცანა — წერტიალი მრავალე ხაზის დახატვა.
გადაწყვეტა — წრეში ის ჩხატვა მოხვარვი ან-
დაზისათვეს.
კავშირი წინა მასალასთან — ამ გაკვეთილზე ანდ-
ზის დახატვით ნატურიდან მიღებული კო-
დნა-ჩეცვის განხტკიცება.

მ. ტაბულა II

მე-11 გაკვეთილის სახეობა — ნატურიდან ხატვა.
თემა — ღრმულისა და კონკრეტის დახატვა.
მიზანი — კომპოზიციის გრძნობის გამომორჩება.
ამოცანა — ჩვეულში ღრმულისა და კონკრეტის
კომპოზიციური მოთავსება.
გადაწყვეტა — აზინიშნული საგნის რეგულიზა-
ციის მოთავსება, რომ ზეტერი ცარიელი დღილი
არ დარჩება.
კავშირი წინა მასალასთან — მე-5 გაკვეთილზე და-
ხატული რეგულისა და სახაზვის შედარე-
ბა და განმასხვავებელ ნიშნებზე დაკვირ-
ვება: სიგრძის, სიგანის და სხვა დეტალებას
შედარება.

მ. ტაბულა II

მე-12 გაკვეთილის სახეობა — თემატიკური ხატვა
თემა — „შეძოდგომა“.
მიზანი — შთაბეჭდილებათა აღდგენის უნარის გა-
მომუშევება.
ამოცანა — მიღებული შთაბეჭდილების მოგონება
და მასი ფაქტსაცია.
გადაწყვეტა — თემის დახატვას წინ უძღვის შის-
წავლებლის შეკითხვებით შთაბეჭდილების
დაზუსტება და იღლვენა.
კავშირი წინა მასალასთან — ე-7 გაკვეთილზე
ზოგი ულში მიღებულ შთაბეჭდილებასთან
შედარება და განმასხვავებელი ნიშნების
აღნიშვნა.

მ. ტაბულა II

მე-13 გაკვეთილის სახეობა — დეკორაციული ხატვა.
თემა — ზოლში უოთლებისაგან შემდგარი ანდ-
ზის დახატვა.
მიზანი — მიღებული კოდნა-ჩეცვის პრაქტიკაში

շահութակ պատճեն և գրքերի պահպան կազմության կողմէն կազմակերպված է:

մուլտա — նախարարության գործադրության գործադրության կազմության կողմէն կազմակերպված է:

շահութակ պատճեն և գրքերի պահպան կազմակերպված է:

շահութակ պատճեն և գրքերի պահպան կազմակերպված է:

ս. բաժելա 111

մը-14 գայզետոլու սաხեռնա — նախարարության եաւը։
տրմա — ցուրտու գործադրության կազմակերպված է:

մուլտա — սահմանադրության գործադրության կազմակերպված է:

մուլտա — գործադրության կազմակերպված է:

շահութակ պատճեն և գրքերի պահպան կազմակերպված է:

շահութակ պատճեն և գրքերի պահպան կազմակերպված է:

ս. բաժելա 111

մը-15 գայզետոլու սաხեռնա — նախարարության եաւը։
տրմա — սահմանադրության կազմակերպված է:

մուլտա — սահմանադրության կազմակերպված է:

մուլտա — նախարարության կազմակերպված է:

շահութակ պատճեն և գրքերի պահպան կազմակերպված է:

շահութակ պատճեն և գրքերի պահպան կազմակերպված է:

ս. բաժելա 111

մը-16 գայզետոլու սախեռնա — գործադրության կազմակերպված է:

տրմա — նախարարության կազմակերպված է:

մուլտա — նախարարության կազմակերպված է:

մուլտա — նախարարության կազմակերպված է:

շահութակ պատճեն և գրքերի պահպան կազմակերպված է:

2. ս. պահպան

շահութակ պատճեն և գրքերի պահպան կազմակերպված է:

ս. բաժելա 111

մը-17 գայզետոլու սախեռնա — տրմարության եաւը։
տրմա — «աշխատանքային կազմ»։

մուլտա — սահմանադրության կազմակերպված է:

մուլտա — սահմանադրության կազմակերպված է:

շահութակ պատճեն և գրքերի պահպան կազմակերպված է:

շահութակ պատճեն և գրքերի պահպան կազմակերպված է:

շահութակ պատճեն և գրքերի պահպան կազմակերպված է:

ս. բաժելա 111

մը-18 գայզետոլու սախեռնա — նախարարության եաւը։
տրմա — եաւ գործադրության կազմակերպված է:

մուլտա — նախարարության կազմակերպված է:

մուլտա — սահմանադրության կազմակերպված է:

շահութակ պատճեն և գրքերի պահպան կազմակերպված է:

ս. բաժելա 111

մը-19 գայզետոլու սախեռնա — տրմարության եաւը։
տրմա — «խաջուարության կազմ»։

մուլտա — սահմանադրության կազմակերպված է:

մուլտա — սահմանադրության կազմակերպված է:

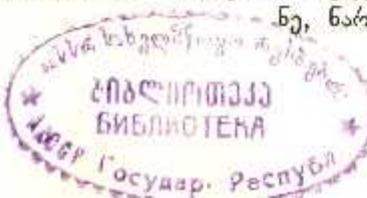
մուլտա — սահմանադրության կազմակերպված է:

ս. բաժելա 111

մը-20 գայզետոլու սախեռնա — գործադրության կազմակերպված է:

տրմա — գործադրության կազմակերպված է:

մուլտա — գործադրության կազմակերպված է:

კადაწყვეტა — სამი ფურადი დისკოს ერთმანეთში დაბაძება: წითელი და ყველელი იძლევა ნატანებისფერს; ღრმული და წითელი — ისფერს; ყველელი და ლურჯი — მწვანეს.

კავშირი წინა მასალასთან — ნატურალან ის დაზრცვით ფერის წევრის განცრცილება.

ს. ტაბულა IV

21-ე გაკვეთილის სახეობა — ღეკორაციული ხატვა-თება — ზოლში ღრმულების ჩახატვა.

მიზანი — ნატურალან მიღებული შთაბეჭდილების აღყენისა და გამოყენების უნარის გამომუშავება.

ამოცანა — ზემოი ღრმული გამოფენილი ღრმულების გახლავების შეცრდება. მასი ხესიათის გაღმოცემა.

კადაწყვეტა — ორ ზოლს შეა ჩახატება ღრმულების ოდნავ დატანილა, როგორც შენობებზე ზემოს ურთის გამოფენილი.

კავშირი წინა მასალასთან — ოქტომბრის შეიძინების დატაღი.

ს. ტაბულა IV

22-ე გაკვეთილის სახეობა — თემატიკური ხატვა, თება — „ზღაპრები“.

მიზანი — შემოქმედებითი ფანტაზიის განვითარება. ამოცანა — ზღაპრების ილუსტრირება.

კადაწყვეტა — იადგივიდუალურა.

კავშირი წინა მასალასთან — წინა გაკვეთილების შილებული სახითი ტექნიკური ცოდნა-შევის გამოყენება.

ს. ტაბულა IV

23-ე გაკვეთილის სახეობა — ნატურიდან ხატვა. თება — ნიძვის ხის ტოტის დახატვა.

მიზანი — მცენარის აგებულების, მის დამახასიათებელი ფორმაზე დაკვერცვების და გაღმოცემის უნარის განვითარება.

ამოცანა — ნაძვის ხის დამახასიათებელი ფორმას ნატურიდან დახატვა და რეენტრი მასი კომპოზიციური მოთავსება.

კადაწყვეტა — ფაზებით: I ფაზა — ღეროს შიმართულების მოძებნა.

II ფაზა — ღეროსა და ტოტის მიმართულების აღნიშენა.

III ფაზა — ნახატის დასრულება (წიწვებს მოსწავლე პარდამირ მწვანე ფურათ აერთვს, ხოლო ჩრდილში მყოფ წიწვებს კი — ყველიფერით).

მოდელი — ნაძვის ხის თოთო პატარა ტოტი ყველა შერჩხე უხდა იქნეს მოთავსებული შუა ღლილას, ცერტიკალერ მდგომარეობაში, რათაც თოთოეულს დაკვირვების შეტი საშუალება ეწყება.

კავშირი წინა მასალასთან — მასწავლებელი მოგონება გაკვეთილი დამატებული შესაძლარებლად.

ს. ტაბულა IV

24-ე გაკვეთილის სახეობა — თემატიკური ხატვა, თება — „სახალიწლო ნაძვის ხე“.

მიზანი — ნატურიდან მიღებული შთაბეჭდილების ბეჭედების აღდგენის უნარის გამოძრეშვების და მისი წალალდზე ფიქსირების ცოდნა-ჩევების განვითარება.

ამოცანა — მორთული ნიძვის ხისაგან მიღებული შთაბეჭდილების აღდგენისა და მისი ჩეველი კომპოზიციური მოთავსება.

კადაწყვეტა — ინდივიდუალურია, ხოლო მასწავლებელი გამომწვევე კითხვებით აღადგნუნთა შოთა შთაბეჭდილების.

ს. ტაბულა IV

25-ე გაკვეთილის სახეობა — ღეკორაციული ხატვა, თება — ნაძვის ხის ტოტებისაგან შემდგარი ანდაზი.

მიზანი — ნატურიდან ხატვით მაღებული ცოდნა-ჩევების პრაქტიკური გამოყენება.

ამოცანა — მოსწავლემ უნდა დახატოს ნიძვის ხის ტოტებისაგან შემდგარი ანდაზი დამოუკიდებლად.

კადაწყვეტა — ზოლში ანდაზი იხატება ხალათის საყელოს და მაჯების მოსაქარევად.

კავშირი წინა მასალასთან — გაკვეთილზე მიღებულ კოდნა-ჩევების მოსწავლე გამოყენების და განამტკიცების.

ს. ტაბულა IV

26-ე გაკვეთილის სახეობა — ღეკორაციული ხატვა, თება — ფერადი სამკუთხედებისაგან შემდგარი ანდაზი ზოლში.

მიზანი — ფერების შეხამების გემონების განვითარება და კონტრის გადაუცილებლად მონაცემთა ტექნიკური ცოდნა-ჩევების გამომტავება.

ამოცანა — ზოლში ჩალაგებული სამკუთხედის უფერადება ფარგის (კონტრის) გადაუცილებლად.

పాడాన్ఫ్యూటిం — నెలిగివిడుఎల్లరూడా. ఈప్పులా తాగిసిన గేచోవ్వెబొట ఉప్పేరూడుశస్తు. మిస్ట్రావ్లెప్పేల్లా అప్పుకున్నా క్రెప్పుల్లమి నెదాచీసి మింతాగ్వెబొస్ థమిస్.

క్రాషింగ్ చీంబా మింసాలుసాతాన్ — మే-15, మే-16, మే-20 దా 21-ఎ గాజ్యేతిల్లెబ్స్ మిల్లెప్పుల్లా ప్రంద్మా-క్రెప్పొస్ గాంప్రెక్సిప్పెబొం.

పా. రాఖెల్లా 1V

27-ఎ గాజ్యేతిల్లెబొస్ సాథెంబా — బాట్రూర్మిల్లాన కొర్పొ. ట్రేమిం — నొర్ముర్రిల్లాన దాజ్యేప్రోల్లా తాగ్మాల్లొస్ డాబొట్ర్మా. మించాన్ — నొర్ముర్రిల్లాన ట్రేప్రోబొట కొర్పొసి ప్రంద్మా-క్రెప్పొస్ క్రామిమిప్పొవ్వెబొం.

అమ్ప్రాన్ — నొర్ముర్రిల్లాన తాగ్మాల్లొస్ గామింసాప్రుల్లా నె-ల్లాచీసి ట్రేప్రోబొం ల్లాబొట్ర్మా, మిండ్లెల్లొ డ్రెట్ర్మార్లొ ల్లాబొట్ర్మా.

పాడాన్ఫ్యూటిం — ద్రెప్పోల్లా తాగ్మాల్లా శ్రుదా మింపొధ్-ర్లొస్ ల్లాప్పొస్ శ్రూ ల్లాగిల్లాస్.

క్రాషింగ్ చీంబా మింసాలుసాతాన్ — 21-ఎ 25-ఎ దా 26-ఎ గాజ్యేతిల్లెబొం. మిల్లెప్పుల్లా ప్రంద్మా-క్రెప్పొం గాంప్రెక్సిప్పెబొం.

పా. రాఖెల్లా 2

28-ఎ గాజ్యేతిల్లెబొస్ సాథెంబా — నొర్ముర్రిల్లాన కొర్పొ. ట్రేమిం — క్రొఫ్రాబొస్ ల్లాప్పొస్ డాబొట్ర్మా.

మించాన్ — నొర్ముర్రిల్లా గామింప్పొబొట ట్రాంగ్ల్మి (ప్రో-ర్లుర్లమి) క్రాప్రేరూడ్రోబొస్ క్రొప్పొసి గామింపొప్పొబొం.

అమ్ప్రాన్ — క్రొఫ్రాబొస్ ల్లాప్పొస్ ఏచ్ ట్రేప్రొమి డాబొట్ర్మా సాథెంబొసి గామింపొబొబొం.

పాడాన్ఫ్యూటిం — తింత్రోవ్వుల్లా క్రొఫ్రాఫ్రాట్రొ ల్లిస్ శ్రుదా క్రొఫ్రోల్లుర్లొస్, ఏంపి ఏ క్రాఫ్రాబొస్ క్రొఫ్రోల్లొస్ (గామింపొబొబొట ఏం క్రొ-ఫ్రాబొల్లా క్రేప్రొ: ట్రేట్రో దా శ్రుగి ఏ క్రా-పొట్టొగ్గొర్రిం దా ట్రేట్రొ).

మిండ్లెల్లా — క్రొఫ్రాబొస్ ల్లాప్పొ శ్రుదా కొంతాగ్వెబొస్ సాప్-ల్లొసి ల్లాప్పొస్ శ్రూ ల్లాగిల్లాస్.

క్రాషింగ్ చీంబా మింసాలుసాతాన్ — మే-11, 21-ఎ, 26-ఎ దా 27-ఎ గాజ్యేతిల్లెబొస్ మిల్లెప్పుల్లా ప్రంద్మా-క్రె-పొం గామింపొబొబొట దా గాంప్రెక్సిప్పెబొం.

పా. రాఖెల్లా 3

29-ఎ గాజ్యేతిల్లెబొస్ సాథెంబా — ట్రేమిట్రిప్పొర్మా కొర్పొ. ట్రేమిం — „సాతామిశ్రోబొం“.

మించాన్ — నొర్ముర్రాశ్మే దాజ్యేర్మిగ్వెబొస్ దా మింసి ల్లామించ్-సాంపొబొల్లా ట్రోల్లొసి శ్రేస్టిప్పొబొబొటిం అండ్రో-నీసి శ్రునార్లొసి గామింపొప్పొబొం.

పింపొం — సాతామిశ్రోబొస్ దా శ్రునార్లొ-ర్లొ మించి ల్లాబొట్రొ.

గాంప్రెక్సిప్పెబొం — మిస్ట్రావ్లెప్పొబొస్ చీంబాస్టార్ వ్హిట్లెవ్వొ ల్లాప్పొల్లెబొట దాప్పొప్రోల్లొస్ ట్రేప్రోబొట శ్రుదా క్రెప్రోగిన్మిన్ మింసి ప్రోల్లమి దా డాబొట్రొన్ దామింపొప్రోబొల్లాడ. మిస్ట్రావ్లెప్పొబొల్లా గాంపొప్పొవ్వొం కొంతాగ్వెబొం అంల్లొ-గ్గొబొస్ మెంబాప్రోబొం సాతామిశ్రోబొసి ల్లాప్పొల్లా దా ప్రోబొస్.

పా. రాఖెల్లా 4

30-ఎ గాజ్యేతిల్లెబొస్ సాథెంబా — నొర్ముర్రిల్లాన కొర్పొ. ట్రేమిం — ఘోట్లిల్లాని ట్రోల్లొసి డాబొట్ర్మా.

మించాన్ — మిస్ట్రోబొటిం గ్గెబ్పుల్లెబొసి, మింసి ల్లామించొసాత్యో-ట్రేల్ ట్రోల్లమిశ్శొబొటిం దా క్రేప్రోల్లా శ్రుమ్మెల్లొప్పొమిసి ప్రంద్మా-క్రెప్పొం గాంపొప్పొబొం.

క్రాంప్ఫ్యూటిం — వ్రాక్టోబొసి అంబొమ్మెన్ దామొబొటిం గాంపొప్పొబొటిం;

I ట్రోబొ — ల్లోరొసి మింబాప్రోల్లెబొసి మింబింశ్వొన్,

II ట్రోబొ — ల్లోరొసి దా ట్రోల్లెబొసి మింబింశ్వొన్.

III ట్రోబొ — ల్లోర్తాల్లెబొసి దామ్మొప్పొబొటిం దా నొబొ-ర్లొ గాంపొర్మాప్పొబొట దాసర్పొల్లెబొటిం.

మిండ్లెల్లా — దామ్మొట్చొ చ్చోపొగ్గొబొట మ్మొవాన్ ల్లాటల్లెబొబొటిం క్రోల్లొ.

క్రాషింగ్ చీంబా మింసాలుసాతాన్ — మిస్ట్రావ్లెప్పొబొల్లా మిం-గ్గొబొసి మింబింప్పొల్లెబొసి చీంబా ఘ్యాపొతాల్లొ దాబొల్లొల్లా ట్రోల్లొబొసి ప్రోబొమిసా దా ప్రోబొసి, మింసి సాంగ్రితి నెసింతి దా శ్రేమ్మొ ప్పొంగొల్లొప్పొబొట ఏమ్మొల్లొ ప్రోల్లొసి — ఘోట్లొ.

పా. రాఖెల్లా 5

31-ఎ గాజ్యేతిల్లెబొస్ సాథెంబా — నొర్ముర్రిల్లాన కొర్పొ. ట్రేమిం — చీంబిం శ్రుదాట్చొ.

మించాన్ — నొర్ముర్రిల్లాన కొర్పొసి ప్రంద్మా-క్రెప్పొం గాం-గొట్టార్మొబొట దా గాంప్రెక్సిప్పెబొం.

అమ్ప్రాన్ — నొర్ముర్రిల్లాన భాగ్రాప్రోల్లా సాగ్నెబొసి ల్లామింత్ర్మా-ప్రోల్లొ ప్రంద్మా-క్రెప్పొం గాంప్రెక్సిప్పెబొం.

గాంప్రెక్సిప్పెబొం — చీంబిం శ్రుదా దామొబొటిం మిండ్లెల్లాడ.

క్రాంప్ఫ్యూటిం — చీంబిం శ్రుదా దా మిండ్లెల్లా క్రెప్రోబొటిం ప్రంద్మా-క్రెప్పొం గాం-గొట్టార్మొబొటిం.

క్రాషింగ్ చీంబా మింసాలుసాతాన్ — చీంబిం శ్రుదా క్రెప్రోబొటిం ప్రంద్మా-క్రెప్పొం గాం-గొట్టార్మొబొటిం.

పింపొం — చీంబిం శ్రుదా క్రెప్రోబొటిం ప్రంద్మా-క్రెప్పొం గాం-గొట్టార్మొబొటిం.

పా. రాఖెల్లా 6

32-ఎ గాజ్యేతిల్లెబొస్ సాథెంబా — నొర్ముర్రిల్లాన కొర్పొ.

ట్రేమిం — „మిస్ట్రావ్లెప్పొబొసి కొనొతా“.

მიზანი — მოღვაწლ ცოდნა-ჩეკებათა პრაქტიკაში გამოყენების უნარის გამოსიმუშებებისა და შემოქმედებითი ფანტაზიას განვითარება.

შე-4 გაკეთილი — ლექარიაციული ხატვა.

მიზანი — ჩარჩოს დახატვით მიღებული ცოდნა-ჩეკების გამოყენება.

შე-13 გაკეთილი — ლექარიაციული ხატვა.

მიზანი — ჰარმონიული პირსახოვის მოსახურის ანდაზის შედებით ფანტაზიის განვითარება.

მიზანი — ნატურილი ხატვის უნარის განვითარება.

შე-8 გაკეთილი — ნატურილი ხატვა.

ს. ტაბულა VI

I გაკეთილის სახეობა — ნატურილი ხატვა.

თემა — ხერხის დახატვა ნატურილი.

მიზანი — ძირტყით ფორმის საგნებშე დაკვირვების უნარის განვითარება.

მიზანი — ნატურილი დახატვით რეეულში ხერხის კომპოზიციური მოთავსება.

გადაწყვეტა — დაფარე ხერხი უნდა დაიყიდოს ჰორიზონტალურად.

კავშირი წინა მასალასთან — პირველ კლასში მიღებულ სწორეული საგნების ხატვის ცოდნა-ჩეკებათა განმტკიცება.

ს. ტაბულა VII

შე-2 და შე-4 გაკეთილების სახეობა — ნატურილი ხატვა.

თემა — ბარისა და ცულის დახატვა.

მიზანი — ნატურილი მარტივი ფორმის საგნებშე დაკვირვებისა და ურთიერთშედარების უნარის გამომუშავება.

მიზანი — ბარისა და ცულის ნატურილი დახატვა და მათი დეტალების ურთიერთშედარება.

გადაწყვეტა — ბარი და ცული ისე დაიდება, რომ არ განაცდიდეს პერსპექტიულ სახე-ცვლილებას.

კავშირი წინა მასალასთან — ბარისა და ცულის ხერხთან შედარება.

ს. ტაბულა VIII

შე-3 გაკეთილის სახეობა — თემატიკური ხატვა.

თემა — „ხეები ზაფხულში“.

მიზანი — წელიწიდის თოს დროზე დაკვირვება.

მიზანი — ხეების თავისებურება ზაფხულში.

გადაწყვეტა — ნატურის გამოყენებით თემის დამუშავება.

კავშირი წინა მასალასთან — პირველ კლასში გავლილი მისალის გამოყენება.

მოცანა — ფოთლის დახატვა ფაზებით.

მიზანი — ფერხბის შეგრძნების უნარის გამომუშავება.

შე-5 გაკეთილი — ნატურილი ხატვა.

მიზანი — ჩარჩოს დახატვით თხის მირითადა ფერის გაცემის წაოცელი, ცვალები, ღურჯვი და მწვანე.

შე-11 გაკეთილი — ნატურილი ხატვა.

მიზანი — ზრდიშისა და კონკრეტის დახატვა ნატურილი საცენტროს ფერით შეგრძნების მიზანის ემარტება რეა-ცლი კამპონეციური მოთავსება და თვალზომის განვითარება).

მოცავი ძლიერი

ს. ტაბულები VI და VII

შე-5, შე-6 და შე-7 გაკეთილების სახეობა. — ნატურილი ხატვა.

თემა — სხეადასხვა ფორმის ფოთლების დახატვა.

მიზანი — წერვისის დეტალებზე დაკვირვება ღამის ნატურილი დახატვის ცოდნა-ჩეკებით უნარის გამომუშავება.

მიზანი — ნატურილი სხეადასხვა ფორმის ფოთლების დახატვა: ფაზებით, სიმეტრიკული ღერძისა და ღამისმარე ხაზების გამოყენებით.

გადაწყვეტა — ფოთოლი დაიდება მერხის შეაღგილის ორი მოსწავლისათვის. მოდელად გამოიყენება პერბარიუმში გამხმარი ფოთლები.

კავშირი წინა მასალასთან — წინა გაკეთილზე დამუშავებული თემის დეტალი.

ს. ტაბულა VIII

შე-8 გაკეთილის სახეობა — თემატიკური ხატვა.

თემა — „შემოღომა სოცელად“.

მიზანი — ხედვითი შილებების დადგენისა და შილი ფიქსირების უნარის გამომუშავება.

მიზანი — შემოღომისათვის გამიხსინოთხელი ნიშნების გადმოცემა: ფოთლების ფერი და სხვ.

გადაწყვეტა — ინდივიდუალური. მოსწავლე იყენებს წინა გაკეთილზე მიღებულ ფოთლების დეტალურად დახატვის ცოდნა-ჩეკების თემის დეტალურად დამუშავებისათვის.

კავშირი წინა მასალასთან — შემოღომის ფერების შედარება ზაფხულის ფერებთან: ფოთლების ყვითლებად და სხვადასხვაფერიად შედებვა (შე-3 გაკეთა).

ს. ტაბულა VII

მე-9 და მე-10 გაკვეთილების სახეობა — ნატურილან ხატვა.

თემა — ჭრიტინისა და პეპლის დახარის ნატურილან.

მიზანი — გარემო ბუნების ასესტული მშერების ფორმის ხასიათის შეგრძენება, მათგან დაკავშირების უნარის გამომუშავება.

მოცანა — ჭრიტინისა და პეპლის განმასხვავებელი ნიშნებისა და ფორმის საერთო ხასიათის გაღმოცემა.

გადაწყვეტა — პერსიანულში გამზიარი მშერების პეპელა და ჭრიტინა ყველა მეტჩე უნდა დაიღიოს თეთრი ფონით.

კავშირი წინა მასალასთან — წინა გაკვეთილებზე ნატურილან ხატვით მიღებულ ცოდნა-ჩვევათა გაღრმვება და განტკიცება.

ს. ტაბულა VIII

მე-11-ე გაკვეთილის სახეობა — ნატურილან ხატვა. თემა — სათასი ნატურილან დახატვა.

მოცანა — ნატურილან სათასი დახატვით საყოფაცხოვრებო საგნებზე დაკვირვება.

გადაწყვეტა — სათა მოდელად დაიღიგება თვალსასინო აღვალზე.

კავშირი წინა მასალასთან — ნატურილან ხატვის წინა გაკვეთილშე ნიღებული ჩევრის განმეოყვანა და გაღრმვება.

ს. ტაბულა VIII და VIII

მე-12-ე, მე-14-ე და მე-17-ე გაკვეთილების სახეობა — დეკორაციული ხატვა.

თემა — ზოლში ანდაზის ჩახატვა.

მიზანი — ნატურილან მიღებულ ცოდნა-ჩვევათა პრაქტიკური გამოყენების უნარის გამომუშავება.

მოცანა — ორ პარალელურ ხაზს შეა ჩართვი ფოთლების, ყვავილებისა და მშერების გამოყენებით პირადობის მოსახლეობის ანდაზის შეღენა.

გადაწყვეტა — ინდივიდუალურია.

კავშირი წინა მასალასთან — ნატურილან ხატვით მიღებულ ცოდნა-ჩვევების დეკორაციულ სახეობაში გამოყენება.

ს. ტაბულა VII

მე-13-ე გაკვეთილის სახეობა — თემატიკური ხატვა.

თემა — „საოქრომბრო მორთული სკოლა“.

მიზანი — საზეიმო განწყობილების შეგრძელებისა და მისი წარმოსახვის უნარის გამომცველება.

მოცანა — ამ თემის დახატვით ზემინისათვის დამასახულებელი ნიშნების გაღმოცემა.

გადაწყვეტა — ნატურილან თემის დამუშავება.

კავშირი წინა მასალასთან — წინა გაკვეთილებზე მიღებული ცოდნა-ჩვევების განმტკიცება და გაღრმვება.

ს. ტაბულა VII.II

მე-15, მე-20 და მე-20 გაკვეთილების სახეობა — ნატურილან ხატვა.

თემა — წიწვიანი ტოტების დახატვა.

მიზანი — რიტმის გრძელების განვითარება.

მოცანა — წიწვიანი ტოტების დახატვით რიტმის გრძნობის განვითარება და ხელის გავრცელება.

გადაწყვეტა — ნატურილან თანდათანობით გართულებით წიწვიანი ტოტების დახატვა.

კავშირი წინა მასალასთან — წიწვიანი და ფოთლინი ტოტების ურთიერთშედარება.

ს. ტაბულა VIII.I

მე-18 და მე-19 გაკვეთილების სახეობა — თემატიკური ხატვა.

თემა — „სახალწილო ნაძვის ხე“, „ზომთარია“.

მიზანი — დაკვირვების უნარის გამომუშავება.

მოცანა — ზომთარისათვის დამახსინებელი ნიშნების გაღმოცემა თახაში და გარეთ.

გადაწყვეტა — ინდივიდუალურია.

კავშირი წინა მასალასთან — წელიწიანი თხოდრონებ დაკვირვების ჩევევების განმტკიცება.

ს. ტაბულა IX

21-ე გაკვეთილის სახეობა — დეკორაციული ხატვა.

თემა — ანდაზი ზოლში;

მიზანი — ნატურილან მიღებული ცოდნა-ჩვევების პრაქტიკულად გამოყენების უნარის გამომუშავება.

მოცანა — ზოლში წიწვიანი ტოტებისაგან შემდგარი ანდაზის ჩახატვა პირსახოცის მოსახლეობა.

გადაწყვეტა — ინდივიდუალურია.

კავშირი წინა მასალასთან — მე-15, მე-16 და მე-20 გაკვეთილებზე მიღებული ნატურილან ხატვების ჩევევის ანდაზში გამოყენება.

ს. ტაბულა I

22-ე გაყვეთილის სახეობა — ნატურიდან ხატვა.
თემა — სწორკუთხედში მოთავსებული ღვალური
სარეის დახატვა.
მიზანი — აატურილ თატვის ჩვევის განვითარება.
მოცავა — ბრტყელი სიგნის ხატვის უნარის გამო-
მუშვევბა.
გადაწყვეტა — ნატურიდან სარეის დახატვა.
გაცნირი წინა მასალასთან — მე-11 გაყვეთილის
მიღებული ცოდნა-ჩვევების განშტრიცება
და გაღრმავება.

ს. ტაბულა II და III

23-ე, 24-ე, 27-ე, 28-ე და 33-ე გაყვეთილების სა-
ხეობა — ლეპტერიული ხატვა.
თემა — სწორკუთხედში, კვადრატში და მექანუ-
რულ კვადრატებში ანლანების ხახატვა.
მიზანი — ხელის რიტმის გრძნობის განვითარება,
ტექნიკურ ცოდნა-ჩვევათა დაუფლება და
პრაქტიკაში გამოყენების უნარი.
მოცავა — ნატურიდან ხატვის გამოყენებით ანლა-
ნების შეღენა ქსოვილებისათვის და სხვ.
გადაწყვეტა — ინდივიდუალურია, ხოლო ფაზებს
მასწავლებელი უქსნის დაფაზე დეკორა-
ციული ყდავილების შესადგენად.
კავშირი წინა მასალასთან — ანლანების დასახატვა-
ვად ნატურიდან შიღებულ ცოდნა-ჩვევათა
გამოყენება.

ს. ტაბულა IV და V

25-ე, 26-ე და 31-ე გაყვეთილების სახეობა — ნა-
ტურიდან ხატვა.
თემა — მრავალი ფორმის სავნების — ჩაქუჩისა და
ნამდლის დახატვა.
მიზანი — მარტივი უორმის საგნების ნატურიდან
ხატვის უნარის გამომუშევება.
მოცავა — ჩაქუჩისა და ნამდლის დახატვა ფაზე-
ბით რვეულში მათთვის კომპოზიციური მო-
თვება.

გადაწყვეტა — ნატურიდან ჩაქუჩისა და ნამდლის
დახატვისათვის გამოიყენება მოდელი.

ს. ტაბულა VI

29-ე გაყვეთილის სახეობა — თემატიკური ხატვა.
თემა — „სასკოლო ნაკვეთში მუშაობა“.
მიზანი — სასკოლო ნაკვეთში მუშაობაზე დაკვირ-
ვების უნარის გამომუშავება.
მოცავა — ნაშეკრების დარჩვის ასახვა მოსწო-
დების ზეტ.

გადაწყვეტა — ინდივიდუალურია.

კავშირი წინა მასალასთან — შემოდგომის თავისე-
ბურების შედარება გახაფტებულიან, თემე-
ბის დამუშავების ცოდნა-ჩვევათა გან-
მტკაცება და გაღრმავება.

ს. ტაბულა VII

30-ე და 32-ე გაყვეთილების სახეობა — ნატურიდან
ხატვა.
თემა — ისა და ყაყაჩის ნატურიდან დახატვა.
მიზანი — გახაფტებულის მცენარეებზე დაკვირვების
უნარის გამომუშავება.
მოცავა — ისა და ყაყაჩის ნატურიდან დახატვა,
მათი გაფერადება, ძირითადი და შემაღე-
ნები უერების გარჩევა.
კავშირი წინა მასალასთან — პირველ კლასში დახ-
ტელი ის დეტალური დამუშავება.

ს. ტაბულა VIII

34-ე გაყვეთილის სახეობა — დეკორაციული ხატვა,
თემა — გასწავლების დახატვა.
მიზანი — გასტავლების ავტოს ხერხის შესწავლა.
მოცავა — დამსახურების გამოყენებით გარს-
კვლავის იგება.
გადაწყვეტა — დაფაზე მასწავლებელი აუქსნის მო-
სწავლება დამსახურების ხატებით გარსკვლა-
ვის აგების წესს.
კავშირი წინა მასალასთან — მე-5, მე-6, მე-7, მე-12
და მე-14 გაყვეთილებზე მიღებულ ცოდნა-
ჩვევათა გამოყენება.

შეორე კლასში მიღებული ცოდნა-ჩვევების მოცულობა

შეორე კლასის მოსწავლეებმა სასწავლო წლის
დამთავრებისას უნდა შესძლონ გამომახველი საჭ-
ხავ უორმის ნახატში გადმოცემა, დახატონ სიმეტ-
რიული ფორმის სავნები სიმეტრიული ლერძისა და
დამსახურების გამოყენებით. განალაგონ ნახატ-

ში ახლო საგნები შორეულზე უფრო დაბლი. შათ
უნდა განსხვავოთ და იცოდნენ პირველ კლასში
გაცნობილი ფერების, გარდა ვარდასფერისა, ცის-
ფერისა და ნაცრისფერის დასახელება. უნდა შეე-
ღოთ ეკარელის სალებაებით მუშობის ელემენ-

ტალური ჩვევების გამოყენება, ფაქტითა და ფიზიკურის სალებავებით ნაზატის ფართობის კონტროლის უარგლებში ერთნაირი ტონალური გაფერადება,

აგრეთვე გეომეტრიული და მცენარეული ელემენტების გამოსახულებათა გამოყენებით ჰოლისებური და წრისებური ანდაზის შედგენა.

III მუხლი პლაზ

ა. ტაბულა XI

I გაკვეთილის სახეობა — თემატიკური ხატვა.
თემა — ელექტრონის ბოძებზე ზაკეირების პერსპექტივის გაცნობა.
მიზანი — სივრცეში საგნის პერსპექტიკული სახე-
ცვლილების გაგება.
ამოცანა — ტალეფონის სვეტების პერსპექტიკული
სახეცვლილების გადმოცემა.
გადაწყვეტა — მასწავლებელი დაუაწე დაახლოე-
ბით უხსნის სივრცეში ბოძების პერსპექტიკულ
სახეცვლილების და დაცვილების აძ-
ლვაც გარემოში მოსწავლეები თვითონ
დაუკარიდნენ მას.

ა. ტაბულა XII

მე-2 გაკვეთილის სახეობა — ნატურიდან ხატვა.
თემა — წიგნების დახატვა.
მიზანი — ბრტყელი საგნების პერსპექტიკული სა-
ხეცვლილების გადმოცემა.
ამოცანა — წაგნების უერტრალურ და პორისორტ-
ლერ მდგრადირეობაში დახატვა.
გადაწყვეტა — ნატურიდან წიგნების დახატვა.
კავშირი წინა მასალასთან — დაცვირვებითი პერს-
პექტივის გაგების გამტკაცება.

ა. ტაბულა XIII

მე-3, მე-4 და მე-5 გაკვეთილების სახეობა — ნა-
ტურილან ხეტვა.
თემა — ღია და ნიხევრადგამურებული ფანჯრებისა
და კარების დახატვა.
მიზანი — ღიაცვარებითი პერსპექტივის შეგრძნების
განვითარება.
ამოცანა — ნატურიდან ღია და ნიხევრადგამურე-
ბული ფანჯრებისა და კარების დახატვა.
გადაწყვეტა — ნატურიდან კარიბისა და ფანჯრე-
ბის დახატვა.
კავშირი წინა მასალასთან — დაცვირვებით პერსპექ-
ტივაზე წარმოდგენის გაღრმავება.

ა. ტაბულა XI

მე-6 გაკვეთილის სახეობა — საუბარი.
თემა — საუბარი სოციალისტურ მშენებლობაზე.
მიზანი — სოციალისტური მშენებლობის გაგება.
ამოცანა — სოციალისტური მშენებლობის თემზე
შექმნილი სურათების გაცნობით სოცია-
ლისტური მშენებლობის გაგება.
გადაწყვეტა — ნ. ნ. იაბლონსკიას „პური“, პო-
დოლსკის „სიკოლმეურნეო პიდროსადგუ-
რის შუქურები“, კ. ფ. იუონის „ინდუს-
ტრიული რისკოვის დილა“.

ა. ტაბულა XII

მე-7 გაკვეთილის სახეობა — დეკორაციული ხატვა
თემა — ხილის დახატვა.
მიზანი — ნატურიდან მიღებულ ცოდნა-ჩვევათა
პრაქტიკაში გამოყენების უნარის განვი-
თარება.
ამოცანა — სურაკუთხედში ხილის ანდაზის ჩა-
ხატვა.
გადაწყვეტა — ინდივიდუალურია.
კავშირი წინა მასალასთან — ნატურიდან მიღებულ
ცოდნა-ჩვევათა გამოყენება ანდაზში.

ა. ტაბულა XIII

მე-8, მე-9, მე-10 და მე-12 გაკვეთილების სახეობა —
ნატურიდან ხატვა.
თემა — ასანთი, დახურული კოლოფი, საქაღალდე
და პირტყული.
მიზანი — მართულთა ფორმის საგნების შეგრძნე-
ბის უნარის განვითარება.
ამოცანა — მართულთა ფორმის საგნების პერსპექ-
ტიკული სახეცვლილების გადმოცემის უნა-
რის განმტკიცება.
გადაწყვეტა — კათსურ მდგრადირეობაში დადგმუ-
ლი მართულთა ფორმის საგნების დახატვა.

ა. ტაბულა XIV

მე-11 გაკვეთილის სახეობა — საუბარი.
თემა — საშობლოს დაცველი ჩენი არჩია.
მიზანი — საჭირო არმიის ცხოვრების სურათების
გაცნობა.

მოცანა — ქვემოთ ჩამოთვლილი მხატვრების მიერ
შექმნილ სურათებზე საუბრის ჩატარება.
გადაწყვეტა — ე. გ. პუზირიავა „შვეზღველები“.
ა. მ. ნებრინცევის „დასკვნება ბრძოლის
შემდეგ“, მ. ი. ხელლას „გამარჯვებული
სამშობლოს ტრიუმფი“.
კავშირი წინა მასალასთან — სოციალისტურ მუ-
ნებლობაზე წარმოდგენით გარტვაება და
განმტკიცება.

ა. ტაბულა XIX და XX

მე-13, მე-14, მე-16, მე-17 და მე-18 გაყვეთილე-
ბის სახეობა — ნატურიდან ხატვა.
ოფე — კედროს, უყური ქოთნის, რკოლის, ფინ-
ჯინისა და უურისნი ქოთნის დახატვა.
მიზანი — პორტონტენტს ზევით, პორტონტენტზე და პო-
რტონტს ქვევით მდებარე სიგნების შე-
გრძნების უნარის გამომუშავება.
მოცანა — ნატურილით დახატვა პორტონტზე, პო-
რტონტს ქვევით და პორტონტს ზევით
მდებარე სიგნების სიმეტრიულ დერძისა
და დამშარე სახების გამოყენებით.
გადაწყვეტა — ნატურიდან ხატვა ძირითადი დამა-
ხსიათებელი ცერისა და შუქ-ჩრდილის
გაღმოცემით.
კავშირი წინა მასალასთან — დაკვირვებითი პერს-
პექტივების გაგების გაღრმავება.

ა. ტაბულა XXI და XXII

მე-15 და 32-ე გაყვეთილების სახეობა — ომატი-
კური ხატვა.
ოფე — ღია კარიდან და ღია ფაშჯილდან გარემოს
დახატვა.
მიზანი — დაკვირვებითი პერსპექტივის შექმნა,
მოცანა — ღია კარიდან გარემოს დახატვით და-
კვირვებითი პერსპექტივის გადაღილება.
გადაწყვეტა — ნატურიდან ხატვა.
კავშირი წინა მასალასთან — ნატურიდან ხატვა
პერსპექტივული გამოყენება.

ა. ტაბულა XXIII

მე-19 გაყვეთილის სახეობა — ნატურიდან ხატვა.
ოფე — მხესემჩირის ნატურიდან დახატვა.
მიზანი — დეკორაციული მუნიკის ფორმის შეგ-
რძნება.
მოცანა — შუქ-ჩრდილის გაღმოცემით დეკორა-
ციული მუნიკის ფორმის გადმოცემა.

გადაწყვეტა — ღოთხის დეკორაციული მცენარი-
ნატურიდან დახატვა.
კავშირი წინა მასალასთან — ნატურიდან ხატვით
მიღებულ ცოდნა-ჩევევათა განმტკიცება.

ა. ტაბულა XIX, XX და XXI

მე-20, 27-ე და 28-ე გაყვეთილების სახეობა — დე-
კორაციული ხატვა.
ოფე — კედრისტებში, წირვა და სწორკუთხედში
ანგაზების ჩხატვა.
მიზანი — ნატურიდან ხატვით მიღებულ ცოდნა-
ჩევევათა პრეტიკში გამოყენება.
მოცანა — ნატურიდან ხატვით მიღებულ ცოდ-
ნა-ჩევევათა ანგაზის შესაბამის გამოყე-
ნება.

გადაწყვეტა — ინტივიდუალურია.
კავშირი წინა მასალასთან — ნატურიდან მცენა-
რებისა და ფოთლების ხატვის გამოყენება.

ა. ტაბულა XIV

23-ე და 24-ე გაყვეთილების სახეობა — ნატური-
დან ხატვა.
ოფე — უფოთლო ტოტების ღახეტვა.
მიზანი — ტოტების ფორმის შეგრძნება.
მოცანა — ჯერ მარტივი, ხოლო შემდეგ რთული
უფოთლო ტოტების ღახეტვით ნატური-
დან ხის ტოტის ხატვის ჩვევის გამომუშა-
ვება.
გადაწყვეტა — ხის უფოთლო ტოტი მიემიგრება
ღაფაშე ისე, რომ ყველასათვის ცენტ და-
სახისო.
კავშირი წინა მასალასთან — ნატურიდან ხატვის
ცოდნა-ჩევევათა განმტკიცება და გაღრმა-
ვება.

ა. ტაბულა XV

21-ე, 22-ე, 25-ე და 26-ე გაყვეთილების სახე-
ობა — ნატურიდან ხატვა.
ოფე — უფრინისა და ბოსტნეულის ნატურიდან
დახატვა.
მიზანი — კონსონიციის გრძნობის განვითარება.
მოცანა — ნილეულისა და ბოსტნეულის რეზუ-
ლი კომპოზიციური მოთავსება.
გადაწყვეტა — მარტივი მოცელობითი საგნების
ნატურიდან დახატვა დამშარე ხატების
გამოყენებით.

კაცი წინა მასალასთან — მე-16, მე-17 და მე-19
გაცემილებზე მიღებულ ცოდნა-ჩვევა-
თა გაღრმავება.

ახ. ტაბულა XVI

34-ე გაცემილის სახეობა — თემატიკური ხატვა.
თემა — „შესასკლელი სკოლაში“.

მიზანი — დაკვირვების უნარის გამომუშავება.
ამოცანა — სკოლის შენობაზე დაკვირვება და მეხ-
სიერგებით მისი დახატვა.

ახ. ტაბულა XVII

30-ე და 31-ე გაცემილების სახეობა — ნატურა-
ლიან ხატვა.

თემა — „ყვავილი საყვავილეში“.
მიზანი — ნატურალის გაფერადება მისი ძირითადი
ფერით.

ამოცანა — ნატურილან ყვავილების დახატვა ფე-
რებში.

გადაწყვეტა — ნატურილან იხატება იასამიანი სა-
ყვავილეში.

კაცი წინა მასალასთან — მიზანი მოცულო-

ბის ფორმის საგნების დახატვითა და აკ-
ვარელის სალებავებით ელემენტობული
შექ-ჩრდილის გაღმოცემით წინა გაცე-
მილებზე მიღებულ ცოდნა-ჩვევათა გა-
ღრმავება.

ახ. ტაბულა XVIII

29-ე და 33-ე გაცემილების სახეობა — დეკორა-
ციული ხატვა.

თემა — წრეზი ვარსკვლევის და ჩაქუჩ-ნამგლის
დახატვა.

მიზანი — ნატურილან მიღებულ ცოდნა-ჩვევათა
პრეტიცემი გამოყენების უნარის განვი-
თარება.

ამოცანა — ვარსკვლავის და ჩაქუჩის ხატვის გან-
ვითარება და გამტკიცება.

გადაწყვეტა — ფარგლის დაუხმარებლად ხელით
იხატება წრე, შეი ჩახატება ვარსკვლავი,
ჩაქუჩი და ნიმუში.

კაცი წინა მასალასთან — ნატურილან დახატუ-
ლი ფორმების გამოყენება.

მესამე კლასში მიღებული ცოდნა-ჩვევების მოცულობა

მესამე კლასის მოსწავლეებს სასწავლო წლის
დამთავრებისას უნდა შეეძლოთ მარტივი მოცუ-
ლობის ფორმის საგნების ხატვა დაკვირვებით, პერ-
სპექტივის ილემენტიარული წესების დაცვით,
ფანქრითა და აკვარტელით საგნების მოცულობითი

ფორმის გაღმოცემა ელემენტარული შექ-ჩრდი-
ლის საშუალებით, უმარტივესი დამსმახე ხატების
მეშვეობით ნახების სისწორის შემოწმება, იგრეთ-
ვე გამოსასხავი საგნის პოვნა და საღებავების
შერჩევა-შეზავება.

მიმოწერა კლასში

ახ. ტაბულა XVI

I გაცემილის სახეობა — საუბარი.
თემა — „ზაგუშების ცენოგრება რეკოლუციისთვის და
ახლა“.

მიზანი — ბავშვთა რეკოლუციისთვის ცენოგრების
გაფეხი და მისი შედარება თანამედროვე
ცხოვრებასთან.

ამოცანა — სათანადო სურათების ჩვენება და გან-
ხილვა: ბ. გ. პერიოდი „სამცხენიანი ეტ-
ლი“, ვ. ე. მაკოვსკი „შესვედრა“, გ. ე. სა-
ტელა „სახელოსნო სასწავლებელში ინ-
დი თემა“.

გადაწყვეტა — მისწილებელი იტარებს საუბარის
სურათების მიხედვით და მათი გულდა-
მით განხილვით.

კაცი წინა მასალასთან — წინა კლასში მიღე-
ბული ცოდნის გაღრმავება.

მე-2, მე-3, მე-4, მე-5 და მე-6 გაცემილების სახე-
ობა — ნატურილან ხატვა.

თემა — სწორკეთხი, ცილინდრული ფორმის,
სუერისებრული, კონუსისებრული და შერე-
ული ფორმის ნატურილან დახატვა.

მიზანი — ნატურილან დახატვის ჩვევის უნარის გა-
მომზავება.

ამოცანა — ზემოხსენებული ფორმების გავები-
სათვის ჩემოდნის, საყვავილეს, ბურთის,
ძაბრისა და სანაეთე ჭურჭლის დახატვა
ნატურილან შექ-ჩრდილისა და ძირითადი
ფერების გამოყენებით.

გადაწყვეტა — ნატურილან ფაზებით დახატვა.

గ్రామించి చీనా మహాలాసతాన — నొత్తురిందాన కొర్కెసి
ప్రాంతా-క్వెగాతా గాంచుశుభ్రా.

ఎ. త్రథిలూ XVII

మే-7 లా మే-13 గాయితోల్పల్కిలు సాంకేతికా — డైఫారం-
ప్రాగ్రెలూ కొర్కెసి.

మిశాని — కొర్కెసి గాయితోల్పల్కిలు మిల్లుపుల్లం ప్రాంత
నొత్తురిందాన క్రమాగ్రియాశి గామిష్ట్రేబ్రా.

అంప్రాంతా — బ్రాండాట్రుర్ నీరొఫ్రులు డాంబార్ప్రులు ప్రాంత
నొత్తురిందాన గామిష్ట్రేబ్రా — నీరొఫ్రులు ర్యూ-
ర్లు చ్చెసి శ్చెసిచ్చులు.

గాంధీష్ట్రేబ్రా — మాస్ట్రోల్ప్రెబ్రులు డాంబాశ్చ ఏక్ష్యేంబ్రులు
శ్రీంత్రులు నొమ్మెంబ్రులు.

ఎ. త్రథిలూ XVIII

మే-8, మే-9, మే-10 లా మే-12 గాయితోల్పల్కిలు సాంకే-
తికా — కొత్తురిందాన కొర్కెసి.

ట్రేమా — కొర్కెసించ్చులు చ్చెయిత, కొర్కెసించ్చులు లా కొ-
ంప్రాంతా క్యూప్రోల మాంబాశ్చ సాంకేబ్రులు లా
కొర్కెసి.

మిశాని — డాంబార్ప్రెలులు మామార్త స్చెండాసిస్క్యా సిమాల-
ల్చుశ్చ లా భాంబార్ప్రులు మాంబాశ్చ గాంధీష్ట్రేబ్రులు
సాంకేబ్రులు అంబిసి ఉనార్సిలు గామిష్ట్రేబ్రులు.

అంప్రాంతా — ప్రింటించ్చులు త్రాంప్రులు సాంకేబ్రులు లా
కొర్కెసి కొర్కెసించ్చులు చ్చెయిత, కొర్కెసించ్చులు లా
కొర్కెసించ్చులు క్యూప్రోల.

గాంధీష్ట్రేబ్రా — సాంకేబ్రులు కొత్తురిందాన డాంబాశ్చ,
శ్చెప్పు-కొర్కెసిలు త్రాంప్రెబ్రులు గాయిత్రేబ్రా.

గ్రామించి చీనా మహాలాసతాన — మాంట్రింగ త్రాంప్రులు
సాంకేబ్రులు నొత్తురిందాన డాంబాశ్చ ప్రాంత
నొత్తురిందాన గాంధీష్ట్రేబ్రా లా గాంధీష్ట్రేబ్రా.

ఎ. త్రథిలూ XVII, XVIII లా XIX

మే-11, మే-16, మే-20 లా 26-ఏ గాయితోల్పల్కిలు సాంకేతి-
కా — ట్రేమార్ప్రోల కొర్కెసి.

ట్రేమా — „క్యోసాని“, „గ్యా ల్యూప్రో“, „సాపాల్ఫ్రో
గ్యా“, „మ్యూసా“.

మిశాని — డాంప్రోర్ప్రెబ్రులు క్యోర్సెప్ప్రోలు వ్యోమ్ప్రో-
ర్తులు చ్చెసిలు డాంప్రోల కొర్కెసి శ్చెప్ప్రోలు ఉనార్సిలు గాయిత్రేబ్రా.

అంప్రాంతా — క్యోర్సెప్ప్రోలు సాంకేతికాల్పల్కిలు గాంధీష్ట్రేబ్రా
లా డా గాంధీష్ట్రేబ్రాలు మిన్నిం చ్చెయినిలు, ట్ర్యూ-
షా గ్యాలు, సాపాల్ఫ్రో గ్యాలు లా క్యూసిలు డా
కొర్కెసి లా మాంగ త్రాంప్రోర్టెంట్రోర్టోబ్రా.

గాంధీష్ట్రేబ్రా — ఇంధింప్రోలు త్రాంప్రోలు.

గ్రామించి చీనా మహాలాసతాన — డాంప్రోర్ప్రోబ్రోలి క్యోర్సె-
ప్ప్రోలు చ్చెసిలు డాంప్రోల ఉనార్సిలు గాం-
ధీతార్టోబ్రా లా గాంధీష్ట్రేబ్రా.

ఎ. త్రథిలూ XVIII

మే-14 లా మే-15 గాయితోల్పల్కిలు సాంకేతికా — నొత్తు-
రులూన కొర్కెసి.

ట్రేమా — డాంబాశ్చ కొర్కెబ్రులు గామిష్ట్రేబ్రాలు.

మిశాని — మొప్పులుంబిం త్రాంప్రులు సాంకేబ్రులు శ్చెప్ప్రో-
బ్రులు గాంధీష్ట్రేబ్రాలు, డాంబాశ్చ కొర్కెబ్రులు మాంగ
డాంబాశ్చ, శ్చెప్పు-కొర్కెసిలు లా డాంబాశ్చసం-
ట్రేబ్రులు త్రాంప్రెబ్రులు గామిష్ట్రేబ్రా.

గాంధీష్ట్రేబ్రా — కొల్లిలు నొత్తురిందాన డాంబాశ్చ,

గ్రామించి చీనా మహాలాసతాన — నొత్తురిందాన శాంతిసి

ఉనార్సిలు గాంధీష్ట్రేబ్రా.

ఎ. త్రథిలూ XIX

23-ఏ గాయితోల్పల్కిలు సాంకేతికా — డైఫారం-ప్రాగ్రెలూ శాంతి-
గ్యా.

ట్రేమా — మొప్పు-కొర్కెలు త్రాంప్రులు శ్చెప్ప్రోగ్సి:

మిశాని — మొప్పు-కొర్కెలు ఎస్టి శ్చెప్ప్రోగ్సిత శ్చెప్ప్రోజ్యే-
బ్రోగ్సిత ఉనార్సిలు గామిష్ట్రేబ్రా.

అంప్రాంతా — మొప్పు-కొర్కెలు ఎస్టి డాంబాశ్చ.

గాంధీష్ట్రేబ్రా — ఇంధింప్రోలు త్రాంప్రోగ్సి.

గ్రామించి చీనా మహాలాసతాన — మాంట్రింగ త్రాంప్రులు సాంకే-
బ్రులు గాంధీష్ట్రేబ్రాలు డాంబాశ్చ శ్చెప్ప్రోగ్సి.

ఎ. త్రథిలూ XVIII లా XIX

మే-17 లా 25-ఏ గాయితోల్పల్కిలు సాంకేతికా — నొత్తు-
రులూన కొర్కెసి.

ట్రేమా — నొ లా సామి సాగ్నిసాగ్ని శ్చెప్ప్రోగ్సి నొత్తు-
రులూన లూసార్టో.

మిశాని — క్యోబింబిం త్రాంప్రులు గామిష్ట్రేబ్రా.

అంప్రాంతా — శ్చెప్ప్రోబ్రులు సాంకేబ్రులు నొత్తురిందాన
డాంబాశ్చలు లుంబార్సి గామిష్ట్రేబ్రులు సాంకేబ్రులు
ప్రోబ్రులు లుంబార్సి గామిష్ట్రేబ్రులు శ్చెప్ప్రోబ్రులు
ప్రోబ్రులు.

గాంధీష్ట్రేబ్రా — నొత్తురిందాన డాంబాశ్చ శ్చెప్పు-కొర్కెలు
లు లా డాంబాశ్చసంట్రేబ్రులు త్రాంప్రెబ్రులు గామి-
ష్ట్రేబ్రా.

గ్రామించి చీనా మహాలాసతాన — శ్చెప్ప్రోబ్రులు సాంకే-
బ్రులు మిప్పులుంబిం త్రాంప్రులు గామిష్ట్రేబ్రులు
ప్రోబ్రులు సాంకేబ్రులు కొర్కెసి శ్చెప్ప్రోబ్రులు గామి-
ష్ట్రేబ్రా.

ఎ. త్రథిలూ XVIII

మే-18 గాయితోల్పల్కిలు సాంకేతికా — సాంకేబ్రు.

ట్రేమా — „క్యోని సామింబిల్లు త్రాంప్రోలు“.

მიზანი — წარსულ დროზე წარმოდგენა და მისი შედებება ჰააამედროვე ცხოვრებისთვის.
მოცავა — საუბრის ჩატარებით სურათების განხილვა.

გადაწყვეტა — ვ. მ. ვასენეცოვის „გოლიათები“, ვ. ი. სურიკოვის „სუროკოვის გადასცლა ალპებში“. ვ. გაბაშვილის „კრწანისის ბრძოლა“.

კავშირი წინა მასალასთან — ჩვენი სამშობლოს წარსულისა და ონამედროვე ცხოვრების შესწავლის გაღრმავება.

იბ. ტაბულა XIX, XX და XXI

მე-19, 27-ე და 34-ე გაყვეთილების სახეობა — დეკორაციული ხატვა.

თემა — მისაწევე ბართების, კედლის გაზეთება-სა და საპირველმაისო პლაკატების დახატვა.

მიზანი — პრაქტიკაში ცოდნა-ჩვევათა გამოყენების უნარის განვითარება.

მოცავა — მხატვრული და პლაკატური შრიფტის გამოყენება.

გადაწყვეტა — ინდივიდუალურია.

კავშირი წინა მასალასთან — მხატვრული ასოების შექმნის უნარის განვითარება და შემოქმედებითი ფანტაზიის განვითარება.

იბ. ტაბულა XIX

21-ე გაყვეთილის სახეობა — ნატურილი ხატვა თემა — ბორბლის დახატვა.

მიზანი — პორტოჩონტის ხაზისაღმი დამოკიდებულებით საგნის შეგრძნება.

მოცავა — პორტოჩონტის ზევით და პორტოჩონტის მცვევით საგნის დახატვა.

გადაწყვეტა — ნატურილი ბორბლის დახატვა.

კავშირი წინა მასალასთან — პერსპექტივის ელემენტური წესების ღაცვის ცოდნა-ჩვევათა განმტკიცება.

იბ. ტაბულა XX

22-ე და 24-ე გაყვეთილების სახეობა — ნატურილი ხატვა.

შეოთხე კლასში მიღებული ცოდნა-ჩვევების მოცულობა

მეოთხე კლასის მისწავლებმა სასწავლო წლის დამთავრებისას უნდა შესძლონ ცალკეული მოცულობის საგნების ხატვა დამხატვის მიმართ სხვადასხვა მდებარეობაში: პირდაპირ, კუთხით, ხედვის დონის მაღლა და დაბლა. მათ უნდა შესძლონ საგნების მოცულობით ფორმის შუქ-ჩრდილებით

თემა — კუბური ფორმის საგნების — გალისა და მასთას კოლოფის ხელების დახატვა. მიზანი — გარემოში კუბური ფორმის საგნების სახეცვლილებების შეგრძნება.

მოცავა — მავრულისგან გაკეთებული გალისა და მასთას კოლოფის დახატვით კუბური ფორმის საგნების სახეცვლილების გავება.

გადაწყვეტა — კუბური ფორმის საგნების ნატურილი ხილინ ხატვა.

კავშირი წინა მასალასთან — გარემოში მდებარე კუბური საგნების პერსპექტივული სახეცვლილებების გავების განმტკიცება.

იბ. ტაბულა XX

30-ე და 31-ე გაყვეთილების სახეობა — ნატურილი დან ხატვა.

თემა — ბოსტნეულის ნატურილობი.

მიზანი — კომპოზიციის გრძნობის განვითარება.

მოცავა — შეერთებული საგნების კომპოზიციური მოდევების ცოდნა-ჩვევათა განმტკიცება.

გადაწყვეტა — ბოსტნეულის ნატურილი ხატვა.

კავშირი წინა ნატურილისთან — ნიღებულ ცოდნა-ჩვევათა განმტკიცება და დამახასიათებელი ფერების გავება.

იბ. ტაბულა XX

28-ე, 29-ე, 32-ე და 33-ე გაყვეთილების სახეობა — ნატურილი ხატვა.

თემა — გეომეტრიული სხეულების დახატვა.

მიზანი — გეომეტრიული ფორმების შეგრძნება.

მოცავა — პორტოჩონტთან დამოკიდებულებით ფორმების შეგრძნება და სხვ.

გადაწყვეტა — ნატურილი დახატვა კუბის, ცალინდრის, პირამიდისა და სხვ.

კავშირი წინა მასალასთან — ნატურილი ხატვის ჩვეულების განმტკიცება შუქ-ჩრდილზე ძირითადი ფერის გადმოცემით.

(ჩრდილი, ნახევარიჩრდილი) ნახატში გადმოცემა. იმასთანავე მათ უნდა ცოდნენ ნახატის შესრულებისას თანამდებრობის ღაცვა, პლაკატური შრიფტით სარგებლობა, ფანჯრით და ფერარელის საღებავებით მუქი ფერიდან ლიაზე და ერთი ფერიდან შეორებებით თანდაონიბით გადასცლის - გადმოცემა.

పఠాలు క్రానెట్

అ. రాశులా XXI

I గాక్కెతిల్లిసి సాక్కేంబా — సాముదారి.
ట్రేమా — సాముదారి సిహెంతి క్రెల్లోగ్నెబిసి సాక్కేపథ్యా:
“ఎంచుక్కేరుా”, “నాకార్తి”, “ప్రెండ్రాజ్యుథా”.
మిశాని — సిహెంతి క్రెల్లోగ్నెబిసి సాక్కేపిసి గాల్పెన్బా.
అమ్ముదా — మెర్మడ్చెగి మిశార్పెరుపెబిసి నాషాఖమెంచెబెబి.
a. ప. గ్రెసాసిమ్మోగి — “ఎంబెన్బి త్రుపున్నా-
చ్చే” — వ్యాఖ్యురుా, భ. ఏ. బ్లెంక్యా — “దిండి
ర్స్సా కాల్సా” — వ్యాఖ్యురుా.
గాండాష్ట్యుప్పెర్తా — నీల్సాట్లుంగ్పెబిసి క్రెణ్చెబిత మెం-
ట్రావ్యుప్పెబ్లా త్రుంగ్రెబిసి సాముదాలిసి క్షేమంల-
నీశ్చెన్ల మిశార్పెరుపుల నాషాఖమెంచెబితా నీర్మా-
ల్పిం.

అ. రాశులా XXII

మ్యా-2 గాక్కెతిల్లిసి సాక్కేంబా — ట్రేమార్పించ్చురుం కార్పొ.
ట్రేమా — “ర్పొన్నిగ్చొ”.
మిశాని — శెరుసాప్పెర్తింప్లా సాక్కేప్పల్లింపెబాతా శ్రేఫ-
ర్లింబెబా.
అమ్ముదా — ర్పొన్నిగ్చొ శెరుసాప్పెర్లింపొశి.
గాండాష్ట్యుప్పెర్తా — తొరించెన్ల్స్చే క్రెఫ్చిం చ్చెర్పింల్సి
మార్చాల్చెంచ్చురు కాశెబిసి క్రెహిత్తెబా.

అ. రాశులా XXIII

మ్యా-3 గాక్కెతిల్లిసి సాక్కేంబా — సాముదారి.
ట్రేమా — “కాల్సెచ్చురుం సాక్కేంతి క్రెమ్మెంప్పెడ్చెబి”.
మిశాని — కాల్సెచ్చురుం శెర్మెంప్పెడ్చెబిసి గాల్పెన్బా.
అమ్ముదా — 1) క్షేత్ర దా మ్మాల్చె అమ్ముదెతా, 2) కాల్సా-
సిస క్రుమ్మెండ్చెబి, 3) డాల్చెబి దా మిస్ట్రెరుం —
డ్యూక్సాప్రింల్చా దా గామ్మెన్బెంతి క్రెల్లోగ్-
చ్చెబా.
గాండాష్ట్యుప్పెర్తా — కాల్సెచ్చురుం శెర్మెంప్పెడ్చెబిసి నీల్సాస్-
ర్లింబెబా.

అ. రాశులా XXIV

మ్యా-4 గాక్కెతిల్లిసి సాక్కేంబా — నాట్రుహిదాన కార్పొ.
ట్రేమా — కొండాని దా ట్రొన్జాని.
మిశాని — నాట్రుహిదాన కాట్సిసి ప్రంఢ్నాక్షువాతా గాక-
చితార్చెబా.
అమ్ముదా — తొరించెన్ల్స్చే క్రెప్పిం మెంప్పెబా సాగ్మెబిసి
ధాశార్చెబా.
గాండాష్ట్యుప్పెర్తా — నాట్రుహిదాన ట్రొన్జానిసి దా కొండ-
సిస ధాశార్చెబా.
ప్రాప్శించి చ్చొనా మిసాల్చిసితాన — మిశాక్షేపెబితా తొరి-
ంచెన్లిసి కాశెబిసి క్రెప్పిం గామ్మెబిసి క్రెమ్మించ్చు-
బా.

పఠాలు క్రానెట్

అ. రాశులా XXV

మ్యా-5 గాక్కెతిల్లిసి సాక్కేంబా — నాట్రుహిదాన కార్పొ.
ట్రేమా — ప్పుల్లొ, గ్రాశ్లిం దా క్షిఫా.
మిశాని — శెర్మెరుప్పెబ్లా సాగ్మెబిసి నాట్రుహిదాన దా-
కార్పొ.
అమ్ముదా — తొరించెన్ల్స్చే ప్పుల్లొ క్రెప్పిం ప్పుల్లొ క్రెప్పిం ప్పుల్లొ.
గాండాష్ట్యుప్పెర్తా — నాట్రుహిదాన ధాశార్చెబిత ప్పుల్లొ ప్పుల్లొ క్రె-
ప్పిం ప్పుల్లొ క్రెప్పిం ప్పుల్లొ.
ప్రాప్శించి చ్చొనా మిసాల్చిసితాన — ప్రాప్శించెన్ల్స్చే నాట్రుల్-
హిదాన ప్పుల్లొ క్రెప్పిం ప్పుల్లొ.

అ. రాశులా XXVI

మ్యా-6 గాక్కెతిల్లిసి సాక్కేంబా — నాట్రుహిదాన కార్పొ.
ట్రేమా — సార్ట్ర్షుయి దా ప్పువ్వెంలి క్రొతామ్మి.
మిశాని — శెర్మెరుప్పెబ్లా సాగ్మెబిసి ధాశార్చెబా నాట్రు-
హిదాన.
అమ్ముదా — తొరించెన్ల్స్చే క్రెప్పిం ప్పుల్లొ నాట్రు-
హిదాన.
గాండాష్ట్యుప్పెర్తా — సార్ట్ర్షుయిసి దా ప్పువ్వెంలి క్రొతినిసి
నాట్రుహిదాన ధాశార్చెబా.
ప్రాప్శించి చ్చొనా మిసాల్చిసితాన — తొరించెన్ల్స్చే దా తొ-
రించెన్ల్స్చే క్రెప్పిం ప్పుల్లొ నాట్రుహిదాన శ్య-
ఫార్చెబా.

అ. రాశులా XXVII

మ్యా-7 గాక్కెతిల్లిసి సాక్కేంబా — నాట్రుహిదాన కార్పొ.
ట్రేమా — ప్పుల్లొ ప్పుల్లొ క్రెప్పిం ప్పుల్లొ ధాశార్చెబా.
మిశాని — నాట్రుహిదాన ప్పుల్లొ క్రెప్పిం ప్పుల్లొ ధాశార్చెబిసి
శ్యుంచిసి ప్పుల్లొ ప్పుల్లొ ప్పుల్లొ.
అమ్ముదా — ప్పుల్లొ ప్పుల్లొ ప్పుల్లొ ధాశార్చెబా.

అ. రాశులా XXVIII

మ్యా-8 గాక్కెతిల్లిసి సాక్కేంబా — డ్యూక్సాప్రింల్చా
కార్పొ.
ట్రేమా — మిశార్పెరుప్పెబి, శెర్మెరుప్పెబితా.
మిశాని — శెర్మెరుప్పెబితా ప్పుల్లొ క్రెప్పిం ప్పుల్లొ ధాశార్చె-
బా.
అమ్ముదా — మిశార్పెరుప్పెబి ప్పుల్లొ క్రెప్పిం ప్పుల్లొ ధాశార్చె-
బా.
గాండాష్ట్యుప్పెర్తా — నింఫిం ప్పుల్లొ ప్పుల్లొ ధాశార్చెబా.

კავშირი წინა მასალასთან — შედარება მარტივ
შჩიფლითან, მიღებული ცოდნა-ჩვენების
განმტკიცება.

ი. ტაბულა XXII

შე-9 და შე-10 გავეთილების სახეობა — ნატურა-
რან ხატვა.

თემა — მუსიკის ქალა და თეტვი.

მიზანი — ნატურიდან ხატვის ჩევენის განმტკიცება.

ამოცანა — გრამატიკული დალაგებული საგენების
დახატვა,

გადაწყვეტა — თეტვის დადაცება თავმოკრული
შერაბის ქალი.

კავშირი წინა მასალასთან — წინა გავეთილებზე
მიღებულ ცოდნა-ჩვენთა განმტკიცება
და გაღრმავება.

ი. ტაბულა XXIII

შე-11 და შე-12 გავეთილების სახეობა — ნატუ-
რანი ხატვა.

თემა — ნატურატიტი.

მიზანი — ნატურიდან ხატვის უნარის განვითარე-
ბა.

ამოცანა — შეერთებული და ერთონერს მოფარი-
შული საგნების დახატვა (ასრულებიანი
ბრტყელი კოლოფი, ქალი და ორი პარა-
დონი).

გადაწყვეტა — სხვადასხვაგვრი ფორმების ვამო-
სახავად ნატურიდან იხატვა ჰემოლ-
ნოცენტი ფორმები ფერებით.

კავშირი წინა მასალასთან — წინა გავეთილებზე
მიღებულ ცოდნა-ჩვენთა გაღრმავება
და განმტკიცება.

ი. ტაბულა XXIV

შე-13 გავეთილის სახეობა — დეკორაციული
ხატვა.

თემა — კედლის გაზეთის სათაურის ესკიზი.

მიზანი — მიღებული ცოდნა ჩვენების პრაქტიკაში
გამოყენების უნარის გაძლიერება.

ამოცანა — მხატვრული შროიტით გადლის გაზ-
თის ესკიზის დახატვა.

გადაწყვეტა — ინდივიდუალურია.

კავშირი წინა მასალასთან — მიღებულ ცოდნა-ჩვე-
ნთა გაღრმავება-განმტკიცება და შე-
მოქმედებითი ფანტაზიის განვითარება.

80:

ი. ტაბულა XXV

შე-14 და შე-15 გავეთილების სახეობა — ნატუ-
რანი ხატვა.

თემა — იხეის ფიტელის დახატვა.

მიზანი — ნატურიდან ფრინველების დახატვის
უნარის განვითარება.

ამოცანა — იხეის ფორმის შესახვადად ფართ-
ლის დახატვა ფაზებით.

გადაწყვეტა — ფატული ფაილგება თვალსაჩინ
აღვალზე და მისწავლები ხატვებ ნატუ-
რანით.

კავშირი წინა მასალასთან — ყვავის ფიტელის
დახატვის კოდნა-ჩვენთა განმტკიცება.

ი. ტაბულა XXVI

შე-16 და შე-17 გავეთილების სახეობა — ნატუ-
რანი ხატვა.

თემა — მამლის დახატვა.

მიზანი — ნატურიდან ხატვის ჩვევის განმტკიცება.

ამოცანა — მამლის ფიტელის დახატვა.

გადაწყვეტა — თვალსაჩინო აღვალზე დაიდგმება
მამლის უატული დასახატვად.

კავშირი წინა მასალასთან — წინა გავეთილზე და-
ხატული ფიტელებით მიღებულ ცოდნა-
ჩვენთა გაღრმავება და განმტკიცება.

ი. ტაბულა XXVII

შე-18 გავეთილის სახეობა — დეკორაციული ხატ-
ვა.

თემა — მოსაწყვეტი პარაოს ესკიზის გაყენება.

მიზანი — მიღებულ ცოდნა-ჩვენთა პრაქტიკაში
გამოყენება.

ამოცანა — მოსაწყვეტი ბარათის ესკიზის ინდივი-
დულურად შედგენა.

გადაწყვეტა — ინდივიდუალურია.

კავშირი წინა მასალასთან — მიღებულ ცოდნა-ჩვე-
ნთა გაღრმავება-განმტკიცება და შე-
მოქმედებითი ფანტაზიის განვითარება.

ი. ტაბულა XXVIII

შე-19 გავეთილის სახეობა — საუბარი.

თემა — აფერტერის ესტრების.

პიზანი — ფერწერის ესტრების გავება: პერზე,
პორტრეტი, საყოფაცხოვრებო სურათი,

ისტორიული სურათი, ეპიკური სტილი.

ამოცანა — პერზეის გაცნობა, უ. ა. ვასილევა —
„ნაზარინ გელი“ (პერზე), ი. ტ. სლუცკი —
„კვავილები და ნაყოფი ხილეული“ (ნა-
ტურმორტი), ვ. ა. სეროვი — „გოგონა ატ-

მთა” (ოორტორეტი), ს. ა. გრიგორიევი — „კომეკშინიში მიღება” (საყოფაცხოვრებო სურათი), ბ. ი. იოვანსონი — „კომუნისტების დაკომედია” (ისტორიული სურათი). კ. მ. ვასნეცოვი — „გოლიათები” (ეპიური ფინრი).

გადაწყვეტა — ფერწერის ეანრების გასაცნობად მასწავლებელი ატარებს საუბარს ხემოსს ცნობებული სურათების ასლების ჩვენებით, კვეშირი წინა მასალასთან — პირველი სუბტის განვიტკიცება (ფერწერის ეანრები).

მ. ტაბულა XXIII

მე-20 გაკვეთილის სახეობა — ნატურილი ხატვა. თემა — ახდილი ჯუთის დახატვა.

მიზანი — სიერცეში მოთავსებული აჭირეული ფორმის საგრის აღწერა და მისი ქაღალდზე გამოსახვის შესწავლა.

მოცანა — ახდილი ყეთის დახატვა.

გადაწყვეტა — ახდილი ყუთი იმგვარად დაიდგენება, რომ მითლად მისი ორი ხედი ჩანდეს, ასეთ დანარჩენა ხედები განიცადეს პერვან სახეცვლილებას.

მ. ტაბულა XXIV

21-ე, 22-ე, 23-ე და 27-ე გაკვეთილების სახეობა — ნატურილი ხატვა.

თემა — სკამი, ტაბურეტი და მიგილა.

მიზანი — საყოფაცხოვრებო სიგნატურე დაკომედის უნარის განვითარება.

მოცანა — ზემოხსენებული საფრების სიერცეში გამოსახვა.

გადაწყვეტა — ნატურა იმდაგვარად იდგენება, რომ პერსპექტივი დიდად არ შეიცვალოს.

კვეშირი წინა მასალასთან — პერსპექტივის საგნების ხატვის უნარის განვიტკიცება.

მ. ტაბულა XXV

24-ე გაკვეთილის სახეობა — თემატიკური ხატვა. თემა — „სკოლის შენობა”.

მიზანი — მოკვებენტური ნატურილი დაკვირვების უნარის გასვითავება.

მოცანა — სკოლის შენობაზე დაკვირვება და დახატვა.

გადაწყვეტა — ნატურის გამოკვებით თემის საგნების დახატვა.

კვეშირი წინა მასალასთან — პერსპექტივის გამოკვება.

მ. ტაბულა XXVI

25-ე და 26-ე გაკვეთილების სახეობა — ნატურილი ხატვა.

თემა — მერხების დახატვა პერსპექტივის.

მიზანი — ინტერიერის მოხატვის პერსპექტივის კურსებისათვის მომზღვება.

მოცანა — მერხები პერსპექტივის.

გადაწყვეტა — შერხები სხვადასხვა ხედში ნატურილი დახატვის უახლოეს ურთს.

კვეშირი წინა მასალასთან — პერსპექტივის ცოდნა-ნატურევათა გამმტკიცება და გაღრმვება.

მ. ტაბულა XXVII

28-ე და 29-ე გაკვეთილების სახეობა — ნატურილი ხატვა.

თემა — ბოსტნეულის ნატურმორტი.

მიზანი — შეერთებული საგნების ნატურადან დაბატვის უნარის განვითარება.

მოცანა — დამხნერე ხაზების გამოყენებით ნატურილი დაბატვის ხატვის ჩვევა.

გადაწყვეტა — გამპოზიციურად განლაგებული ბოსტნეულის დახატვა დამხნერე ხაზების გამოყენების საშეალებით.

კვეშირი წინა მასალასთან — პორტონტენტე მდებარე საგნების დახატვის ჩვევის გაღრმვება და განმტკიცება.

მ. ტაბულა XXVIII

30-ე გაკვეთილის სახეობა — ნატურილი ხატვა. თემა — ხილეულისა და ბოსტნეულის ნატურამორტი.

მიზანი — სხვადასხვა ფორმის სიგნების კონპოზიციური განლაგება.

გადაწყვეტა — საგნები ისე უძღვა მოთავსდეს, რომ ერთი საგანი დარჩევდეს ნეორეს ნაწილობრივ, ხოლო მეორე ნაწილობრივ ფორმაზეს გამოჩდით — მესამეს.

კვეშირი წინა მასალასთან — შეერთებული საგნების ხატვის ჩვევის გამმტკიცება.

მ. ტაბულა XXIX

31-ე გაკვეთილის სახეობა — საუბარი.

თემა — ქართველი მხატვრები.

მიზანი — ქართველი მხატვრობის გაცნობა.

მოცანა — მოსე თომავა, გიგო გაბაშვილი, ალექსანდრე მარევლიშვილი.

გადაწყვეტა — მასწავლებელი უჩვენებს ილუსტრაციებს და აუხსის შათს მნიშვნელობას.

ა. ტაბულა XXV

32-ე და 33-ე გაკვეთილების სახეობა — ნატურიდან ხატვა.

თემა — დეკორაციული მცენარე ქოთნით.

მიზანი — მცენარეულობის ნატურიდან დახატვის უნარის განვითარება.

ამოცანა — დეკორაციული მცენარის დახატვა ჩატურდან.

გადაწყვეტა — თვალსასინო დაგრძელება დათლიშვილის კონცეციით კუვილი ისე, რომ განათება პქნ-ფეს ერთი მატრიდან.

კავშირი წინა შესალისთან — ნატურიდან ხატვის ჩვევის განმტკიცება.

ა. ტაბულა XXVI

34-ე გაკვეთილის სახეობა — თემატიკური ხატვა. თემა — „სოფლის საჩქო“.

მიზანი — ნატურიდან შენობის დახატვის უნარის გამომტკიცება.

ამოცანა — სახითადოებრივი დაწესებულებებისათვის დახატვის დახატვისათვებელი შენობის დახატვა. გადაწყვეტა — ნატურის გამოყენებით თემის დამუშავება.

კავშირი წინა შესალისთან — წინა გაკვეთილშე შილებულ ცოდნაჩვევათა გაღრმავება და განმტკიცება.

შესუთხევის კლასის ცოდნა-ჩვევების შოცულობა

სასწავლო წლის დამთავრებისას მეხსეობეთ კლასის მოსწავლეებმა უნდა შესძლონ ცალკე საგნების ფორმისა და სიცრუების მდებარეობის გაღმოცემა პერსპექტივისა და შექმნალის საშუალებით. მათ უნდა შესძლონ თეატრომითი გარეკვევა და საგნებში გეგმვების, წილობრივი მიმართელებათა ხილ-

გაღობის ხარისხის შემცირება ფანჯრით განვიტრის საშუალებით. მოსწავლეებმა უნდა იყრინონ გარეოთე კლასში განხილული ფერწერის, ქანდაკების, გრაფიკისა და არქიტექტურის ცალკეული ნაწარმოების ფერტრადა დასახელება და მოყლე აღწერილობის გადმოცემა.

მიმმართველი კლასი

ა. ტაბულა XXVII

I გაკვეთილის სახეობა — საუბარი.

თემა — ადიდი რუსი ოსტატი მხატვარი რეპინი.

მიზანი — დად ასტატთა ნიჭიშმოქმების გაცნობა.

ამოცანა — ჩეპინი — „არ ყლოუნენ“, აშათოვარი ჩანთით“, „ზაპორიუელები“, „ტრეტიონიების პორტრეტი“.

გადაწყვეტა — ზემოასენებული სერიოზის ჩვენება და მათი განხილვა.

ა. ტაბულა XXVIII

მე-2 გაკვეთილის სახეობა — ნატურიდან ხატვა.

თემა — პონერული დოლა და ჯობები.

მიზანი — ცილინდრული ფორმის საგნების შეგრძნების უნარის გამომუშავება.

ამოცანა — ფერებში ცილინდრული ფორმის საგნების გაღმოცემისათვის დოლის დახატვა.

გადაწყვეტა — პორიზონტუს ქეველით მდებარე დოლის ნატურიდან დახატვა.

ა. ტაბულები XXIX, XXX, XXXI და XXXII

მე-3, მე-13, მე-15 და 25-ე გაკვეთილების სახეობა — თემატიკური ხატვა.

თემა — თთახის, სახელოსნოსა და ლაბორატორიის კუთხის დახატვა ნატურის გამოყენებით.

მიზანი — ინტერიერის, ანუ დახურული სიერცის შეგრძნების უნარის გამომუშავება, მის პერსპექტიულ სახეცვლილებებში გარკვევა.

ამოცანა — ოთხის, სახელოსნოსა და ლაბორატორიის კუთხის დახატვით ინტერიერის დახატვის შესწავლა.

გადაწყვეტა — ინდივიდუალურია.

ა. ტაბულები XXVI და XXVII

მე-4, მე-5, მე-6 და მე-7 გაკვეთილების სახეობა — ნატურიდან ხატვა.

თემა — საზეინკლო და სადურგლო იარაღების დახატვა.

მიზანი — სახელოსნო იარაღების გაცნობა.

ამოცანა და გადაწყვეტა — ჩაქუჩი, ხერხი, ქბილანა, შალაშინი და დაზგა ისაზება ნატურიდან მათი ფორმის შესწავლის და ნატურიდან მათი დახატვის ცოდნა-ჩვევათა გამოსამუშავებლად.

ი. ტაბულები მდგრადი სახეობაზე და მდგრადი სახეობაზე

მე-8, მე-18, მე-20 და 30-ე გაკვეთილების სახეობა — დეკორაციული ხატვა.
 თემა — მე-8 — პლატატის ექსიზი, მე-18 — დეკორაციული პლატატის ექსიზი,
 მე-20 — პლატატის ექსიზი.
 მაჩანი — შრიფტის შესწავლის გამოყენება პრივატი.
 მოცანა — ექსიზების შესაღებად მხატვრული და პლატური შრიფტის გამოყენება.
 გადაწყვეტილი — ინდივიდუალური.
 კავშირი წინა მასალისთან — შრიფტის დიხატვის ტექნიკური ცოდნა — ჩვევათა გამომუშავება და განმტკიცება.

ი. ტაბულა მდგრადი სახეობაზე

მე-9 გაკვეთილის სახეობა — ნატურიდან ხატვა.
 თემა — წიგნების დახატვა.
 მიზანი — სიერცეში მყოფი საგრების პერსპექტიულ სახეცვლილებები გარკვევა.
 მოცანა — ორი წიგნის სხვადასხვა ხედით დახატვა.
 მათი პერსპექტიული სახეცვლილებების გაღმოცემა.
 გადაწყვეტილი — ნატურიდან წიგნების დეტალურიად დახატვა.
 კავშირი წინა მასალისთან — ბრტყელი საგნების ხატვის ცოცულობითი ფორმის გადმოცემის ცოდნა-ჩვევათა გაღმოცემა.

ი. ტაბულები მდგრადი სახეობაზე

მე-10, მე-11, მე-12 და მე-14 გაკვეთილების სახეობა — ნატურიდან ხატვა.
 თემა — სამზარეულო ნივთებისა და ორნამენტის დახატვა.
 მიზანი — საგნების განათებული და დაწრიდილული მხარეების შეგრძნებისა და აღწმის უნარის გამომუშავება, ჩრდილების ტონის სხვადასხვაობის გაგება; ტონი, ნახევარტონი და სხვ.

მოცანა — თაქაშირის საგნების დახატვით შუქ-ჩრდილის მკვეთრად დანახვება და მისი გადმოტანა რვეულში. დაწრიდილების ტექნიკური ცოდნა-ჩვევის შესწავლა, მასში ეარჯიშო.

კავშირი წინა მასალისთან — ჩრდილის დალაგების ტექნიკური ცოდნა-ჩვევის გაღმოცემა და განმტკიცება.

3. ა. ფერმარტინი

ი. ტაბულები მდგრადი სახეობაზე

მე-16, მე-17, 23-ე, 28-ე და 33-ე გაკვეთილების ახეობა — ნატურიდან ხატვა.

თემა — მე-16 — სასწავლო ნივთებისგან შემდგარი ნატურიმორტი, მე-19 — სახელოსნი იარაღები და 23-ე — ხილუელის ნატურიმორტი. 28-ე — საყოფაცხოვრებო საგნებისგან შემდგარი ნატურიმორტი, ანუ მცვალი ბენება, 33-ე — თავისუფალი ნატურიმორტი.

მიზანი — სხვადასხვა ფორმის, ხოლო ერთი შინაგანის საგნების კომპოზიციური მთლიანობაში აღწმება.

მოცანა — საგნების კომპოზიციური განლაგება, დამახასიათებელი ცერისა და ფორმის გადმოცემა.

გადაწყვეტილი — ნატურიმორტი დირეგება პორტონტების ჭვერით, ყველასაფინანს თვალსაჩინოდ.

კავშირი წინა მასალისთან — ყალბეული საგნების ნატურიდან ხატვის ცოდნა-ცვევის უნარის განმტკიცება და მისი ნატურიმორტში გამოყენება.

ი. ტაბულები მდგრადი სახეობაზე

მე-17, 22-ე, 24-ე, 25-ე, 27-ე, 29-ე, 32-ე და 34-ე გაკვეთილების სახეობა — ნატურიდან ხატვა.

თემა — ნატურიდან დემიანების ნინახიშების გაეთება.

მიზანი — ცოცული ნატურის ფორმის, მისი მოძრაობის აღწმის უნარის განვითარება.

მოცანა — ნატურიდან მონახიშების გაკვეთით მოძრაობის გადმოცემა, უაზებით მისი მოძიება და სამოლოო ფერებით დეტალურად დამუშავება.

გადაწყვეტილი — დასახატავად გამოიყენების თვალით ნიაშვილების და გარეშე პირებიც მაგ, მოხეცა და სხვ.

კავშირი წინა მასალისთან — ნატურიდან მიღებული ცოდნა-ცვევის გაღმოცემა და განმტკიცება.

ი. ტაბულები მდგრადი სახეობაზე

21-ე და 31-ე გაკვეთილების სახეობა — საებარი, თემა — საბჭოთა ხელოვნების ისტორები, თანამედროვე ქართველი მხატვეები.

მიზანი — საბჭოთა ხელოვნების ოსტატთა და ქართველი თანამედროვე შეატერების ნაცურულების გაცნობა.

მოცავა — საბჭოთა ხელოვნების ოსტატები: ა. შ. გურაძემოვა — „ლენინი ტრიბუნაზე“; ბ. გ. თოგამიშვილი — „ურალის ძველ ქარხანაში“; კ. ი. ლიცინის გამოსახული კომკავშირის მესამე „ყრილობაზე“; გ. ი. მუხინი — „მუშა და კოლმეურნე ქალი“; ლ. პუგიაშვილის,

უ. ჯაფარიძის, ს. ქობულაძისა და ქ. მაღალაშვილის ნაწარმოებთა ჩამოთვაზა.

ასაწყვეტია — ზემოხაენებული სეროვების ჩვენებით მასწავლებელი ატარებს საუბარს, თარიეულ სურათს ცალც ახილავს, სსნის შენარსსა და კომპოზიციურ აგებას.

კურირი წინა მისალასთან — ძველი და ახალი ოსტატების ნაშრეების შედარება შინააზისის მხრივ.

მეცნიერებული კლასში მიღებული ცოდნა-ჩვევების მოცულობა

სასწავლო წლის დამთვეუბისას შეექვნე კლასის მოსწავლეებმა უნდა იცოდნენ შერსექტივისა და შექ-ჩრდილის ძირითადი კანონები. შეეძლოთ რთული ფირმის საგნების ხატვისას სხვადასხვე დამხმარე ხასის გამოყენება, მოცემული ოქმის წი-

ნედვით აღმომას გვიფრინება და პლაკატის შესრულება. ავტოვე საწვიოდ ხელოვნების ცალკეულ ნაწარმოებთა შოკლე აღწერა; გამოსახულების შინააზისმა და ძირითად საშუალებით გამოყენების გაცემა და ავტორუბის დასახელება.

რეალისტური ფერწერის უძველესი დღეები

ჩამონა უარის გარე თათარი
ილია რიცონი

უადი რესა მხატვარი ი. ე. რეპინი ფართოდ ცნობილი და სკულპტურულად აღიარებული ფერწერის სტატია.

რეპინის ბრწყინვალე ტალანტი და მუზიკური ხალხის განცხოველის სკუპერიულობა თავისი სრულყოფილი გამოხატულება პირა მის უკეთა ტალანტში, რომლებიც კრიტიკობილური იყენებოთ და ღრმა ჰუმანური გრძნობებითა გამსჭვალული.

70-80-იანი წლების კაპიტალისტური რესერვის შემთხვევაში მკეთრად და მხატვრული ხანახვით ისახა მან თავის სურათებში „არ ელოდენ“, „ბურლავები“ და სხვ.

აურაში „არ ელოდენ“ რეპინის ღრმა დროში დალობათ გამოხახა დიდი რევოლუციონერის ოჯახში მოულოდნელა მოსელის სერია. მინ მაღალა თასტიაზობით გადმისხვა მომენტის ცსიქოლოგური სიჩავილი. გამსაჯეთრებით შეკვეთიდან არის გამოსახული დედის ფიგურა, მიუხედავდ იმისა, რომ მაყურებლის მიმართ იყო ზურგით დგას, მაყურებელი გრძნობს მის პირიფილში ფიდ მოულოდნელ განცდის და ფანკილებულ ხელებს.

სურათის თემაა დაბრუნება პოლიტიკური პატიორის, რომლის გადატენების იმედიც აღარ პრონდი იჯახს. ვინაიდნ გადასახლების პირობება უაღრესად მძიმე იყო, ანიტომ ჩათეალეს იყო დაუტელად. ასეთია სურათის შენაარსი, სწორედ ამიტომ ული და მოხუცი დედა შხატეარი შივ ტანია ემელ-ში ჰყავს გამოყვანილი — კლოვის გაძოსსახავად, გადასახლების მძიმე პირობებებს მეტყველებს უაბრუნებული ბატიშტის გამხდარი და ნაწილები ხეხ, ნაღრუები გათეთებული თმა, გაუპირავი წევრი.

ამ სცენის ფსიქოლოგიური შინაარსის გამონახველია მილწილია იქ შეკცთა სახეებშე გამოხატული განცდით. კველაზე მეტად იმს დედა გამოც-

დის: ციც ურთ იდგილის გაფინა და თვალებს არ უჯერის, რომ შეიღი მოუკიდა, შეიღმის კა მიმართულები პირების დედისაქებ თლო, თუმცა ტანკული დედის ცარბაც მსელი იყო. როდოლონ მჯდომა შეუღლებაც თათქმას უნდა იცნოს და წამოსტრეს. უფრო აღნე მიგდისმონ მჯდომ ბიჭებისაც ასეთივე გრძნობა ეხიტება სახესუ, ხოლო გოგონა გამომეტყველება გვიჩვენებს, რომ იგი მშეს სრულიად არ სცნობს, რაც იმის ნიშანა, რომ დოდი დრო გამულა შეის გადასახლებინან.

ას სურალტების რეალიზაცია და ღრმა დანაჯერებლობით გამოსახული მხატვრებლის წინაშე რთული ფსიქოლოგიური სიტუაცია. მე ნაწილშობით ძალაურისა გვაჩვენა თავისი თავი როგორც ურმა ფსიქოლოგიურია მომხროებებ და დადგა ასტრტმა.

1880-იან წლებს უკუთვნის დიდი ისტორიული ნიურიშობები „ზაპოროეციულებინ“, რომელზედაც ა. რეპინი ას წელიწადში მეტს მუშაობდა სხვა სურათებთან ერთდროულად. იგი დაწერილია იმ ეპონოტად, ერთ-ერთი მითი შეის წელს დამატავისა და ჯანისა ტაბებით. ას სურათის შინაარსი ძინსხევები დანარჩენი მასი ნაწილშობებისაგან სიცოცხლის იდეალუ და ჯანისა ტაბებით. ას სურათის შესხვები ა. რეპინი სწერს სტასოს: „თევ შემჩრების ამინი ურჩაურით, ას უკერ თრი კეტია, რაც დაუსეენებლად მათთან კვებებრობა. ას შეიძლება მოსცილდე შეიძლება ხალხია“. ას ღრმად განაცდიდა შხატერი თავისი გმირების შეგომიერებას.

ას სურათში გამოსახულია ზაპოროეციულების ნიერ სულთანთან გასაგზადინი წერილის შედეგის სცენა. მხატვარი ნათლად გვიხატავს ზაპოროეციულთა ლარსა და თავისუფალ ბუნებას, იმას, რომ მათ

არასოდეს არ უგრძენიათ მონობის უსული და აბლაც მათში თავშეუკავებელ სიცალს იწვევს სულ-თნის შეირ წაუკენებული ქვეშევრდომიბის წინა-დადება, რაც სურათხე მექანიოდა აღმეცვილია. ეს ნახევრად ლეგენდარული იპბევი მხატვარმა ოსტა-ტურად გამოიყენა ჩამორიცეილების ლალი ბუნების გადმოსაცემად, კომპოზიციურადაც ეს სურათი ისევ შეკრული, როგორც მათი ერთსულოვანი მუნება, ცოცხალი და ჯანსილი ფერებით შეზეუცული.

ასევე დიდი შინაარსით აქვს ი. რეპინის დაწერი-

ლი სხვა სურათებიც, მივალითად, „მათხოვარი ჩანთით“ და სხვ.

ი. რეპინი პორტრეტული ჟანრის დიდი ისტატი იყო. თავის პორტრეტებში იგი იდამიანის შინდეგან სამყარის ავლენს. მაატყარი შერტო უბრალი ფო-ტროგრაფიულ მსგავსების კი არ ექვება, არამედ, დიდ მსგავსებისთვის ერთოდ, იგი მთელ მთა სულიერ სამ-ყაროს გვახატავს. ასეთებია მისა „ტრეტიაკოვის პორტრეტი“, „ჭრიჭინა“ და სხვ.

თარიღული ფრანგის ისტატი

მოსე თოიძე

საბჭოთა კავშირის სახალხო მხატვარმა — დიდი რესიტატორი მხატვრობის ი. ე. რეპინის მოწა-ლუმ — საბჭოთა კავშირის სამხატვრო აკადემიის ნამ-დევილმა წევრმა მოსე თოიძემ, გიგო გაბაშვილთან და ალექსანდრე მრევლიშვილთან ერთად ახალ საცეკვერზე აიყვანა ქართველი ხალხის მხატვრული კულტურა.

მოსე თოიძე მუდამ ახალგაზრდული ენთუზიაზ-მით ეხმაურებოდა ჩენი დაიდი ცხოვრების ყოველ დროს შესხინისა და მოვლენის და ნათლად ასახვდა მას თავის მხატვრულ შემოქმედებაში. მისმა მრა-ვალფეროვანმა პალიტრამ და შემოქმედებითმა ნა-ყოფიერებამ ხალხის ფართო მასების სიყვარული დაიმსახურა. იგი დიდი პოეტური მგზნებარებით ასახვდა ჩვენი სამშობლოს მრავალუროვან ბუნე-ბის.

მის მაღალ იდეურობას და თანამედროვე თემა-ტიკით ღრმად დაინტერესებას მოწმობს მისი შესა-ნიშნავი ისტატობით შესრულებული სურათები: „გვარჯვების სიღრერია“, „გედნიერი ცხოვრება“, „წერილი ფრთინტიური“ და სხვ.

მოსე თოიძე დაიბადა ქ. თბილისში 1871 წელს. 1896 წელს ის შეეიდა პეტერბურვის სამხატვრო აკადემიიში. რამდენიმე წლის განმავლობაში იგი ი. ე. რეპინის სახელოსნოში მუშაობდა, რამაც დიდი გაელენა მომახდინა ახალგაზრდა ფერმწერის შემოქ-მედებაში. თავის პირველ სურათებში „ცხეოთობა“, „დარბაზი“, „ბაზარჩხანა“, მოსე თოიძე გვევლინება სამშობლოსადმი ღრმა პატივისცემით და სიყვარუ-ლით გამსჭვალული, იგი გრძნობს თავისი ქვეყნის ბუნებას, მის ხალხს, მის მომჯადოებელ ფე-რებს.

დიდი ოქტომბრის სოციალისტურმა რევოლუ-ციამ ახალი თემებით გამდიდრა შ. თოიძის შე-

მოქმედება და გააღვიძა მასში ინტერესი თანა-ბეღალე დამიანისაგან. ამ ეპოქას იგი „პრომე-ოუს განთვალისწილებით“ შეუვება.

უკანასკნელი ათეული წლების განვალობაში მხატვები ასრულებს პორტრეტებს და დიდ თემა-ტიკურ კომპოზიციებს.

იმ სურათებში, რომლებიც მ. თოიძემ შექმნა სი-მამულო მოს თემატიკაში — „ქართველი ქალები უზანდებენ საჩუქარს ფრონტელებს“, „სამჭოთა კავკასიის დაცვა“ — მხატვარი ფერწერაში გვე-ლინება, როგორც რუსული ჩავალისტერი სკოლის პრინციპების ქართული ნაციონალური ხელოვნების ხერხებთან შემთავსებელი.

დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუცი-ის გამარჯვებამ უმაღლითო პირობები შექმნა აუსტერის აუგავებისა და განვითარებისათვის.

შერომელთა მხატვრული განათლებისათვის პარ-ტიასა და საბჭოთა ხელისუფლების ზრუნვათ ღო-რთოვანებული მოსე თოიძე სათავეში ჩეუდვა სა-გართველოში პირველ სახალხო სამხატვრო სტუ-დის, სტუდიაში უდიდესი როლი შეასრულა ქართუ-ლი მხატვრობის რევოლუციურ თანამედროვეო-ბასთან დახასტოებაში და საბჭოთა მხატვრების ახა-ლი თაობის აღზრდაში.

მ. თოიძის სამხატვრო სტუდიაში სწავლობდა საბჭოთა თაობის თითქმის ყელია თვალსაჩინო მხატვრობი, რომლებსაც მან ღრმად ჩატერერგა რეა-ლისტური ხელოვნებისაფში სიყვარული. მოსე თოიძის სტუდია სისტემატურად გამო-ფენებს არა მარტო თბილისში, არამედ საქართვე-ლოს სხვა კუთხებშიც. ამ გამოფენებს მედამ დი-დი წარმატება შემონდა ხალხში.

1930 წელს სამხატვრო სტუდია გადაკეთდა სამ-ხატვრო ტექნიკურად, ხოლო მოსე თოიძე მიწვეულ

იქნა სამხატვრო ოკადემიის პროფესორად ფერწერის ფაკულტეტშე და თავისი სიცოცხლის უკანასკნელ დღემდე დაუღალავდა, მისთვის ჩვეული ენთუზიაზით ეწეოდა ნეიონიერ პედაგოგიურ მუშაობას. ოკადემიაში მუშაობის პერიოდში მ. თოიძე დაუღალავდა გადასცემდა ხალგაშრდობას თავის მდიდარ შემოქმედებითს გამოცდილებას და ოსტატობას. შადლიერმა ქართველმა ხალხმა 1953 წელს გადახადა მ. თოიძეს მისი მოღვაწეობის

60 წლისთვების აღსანიშნავი იუბილე, მხცოვანი მხატვარი გარდაიცვალა 1953 წელს.

პარტიაზ და ხელისუფლებაშ ღიდად დააფასა მხატვრის ღვაწლი ქართული კულტურის წინაშე. მას მიენიჭა სსრ კუმინის სახალხო მხატვრის საპარიო წადება, დაჯილილებულ იქნა ლენინის ორდენით. მოსკოვის ღრმა ხალხური რეალისტური შემოქმედება ქართველი ხალხის კულტურის უნივერსალურობის მონაბოებით.

8080 გაგაუვილი

ქ. თბილისის სამხატვრო ოკადემიის ერთ-ერთ დამატებელთაგანაც მხატვარი გიგა გაბაშვილი.

ხალი ქართული მხატვრობის აღორძინება, ჩელიაზების დამკვიდრება, ხალხურობა, მკერთრი შემოქმედებითი ინდივიდუალობა, ფერისა და ხაზის დადი რატატობა — ის რითა ხასიათდება გიგა გაბაშვილის შემოქმედებითი ტალანტი.

გიგა გაბაშვილი სინამდვილეს თელიდა ხელოვნების დედად. მხოლოდ სინამდვილეს — ნატურის საციაროს უკავშირებდა იყო თავისი უურჯას. ამიტომ შეიძლება ითქვას, რომ გ. გაბაშვილის შემოქმედების სტილია ასევე ითქვათ ნატურა იყო. მაგრამ მარტო ნატურით არ იფარებოდა იყო; მას ნატურა ხიბლავდა როგორც მასალა, შთავონება, საცუდველი და რა როგორც შემოქმედებითი საცყრბოილე.

თავისი ცნობილი ნაწარმოებებით გ. გაბაშვილმა ხალი ქართული მხატვრობია მი ეპოქის პროგრე-

სულსა და უძლიერეს ხელოვნებას — რუსულ რეალისტურ ხელოვებას დაუკავშირო და მის დონემდე იყენება. მისტომ მისი შემოქმედება არ ისაზღვრება მხოლოდ ნაციონალური ხელოვნების ფარგლებით.

გ. გაბაშვილი დიდი დიაპაზონის მხატვარი იყო. მან თავისი სიცოცხლის მინიმუმები რომ ათასზე ცეტი ნაწარმოები შექმნა.

ხაბეჭოთა მთავრობაშ დიდად დააფასა გიგო გაბაშვილის ღვაწლი და 1934 წელს მიანიჭა მას სახალხო მხატვრის წოდება.

1936 წლის 12 ოქტომბერს გ. გაბაშვილი გაუზიარება ქ. ბათუმს საქავშირო განთვენის „სოციალისტური ინდუსტრიის“ კომიტეტის დაეპლებით საბჭოთა კოტრუსტების თემაზე დაკვეთილი სურათის „მოსაცელის დღესასწაულის“ შესასრულებლად. იქ იყო 1936 წლის 28 ოქტომბერს მოულოდნელი გარდაცვალა გულის მანებით.

ალექსანდრე მრევლიშვილი

ალექსანდრე მრევლიშვილი იხილი ქართული მხატვრული კულტურის ერთ-ერთი თვალსაჩინო წარმომადგენელია. ჩვენი მხატვრული კულტურის ისტორიაში ის დამკვიდრება, როგორც ხალხის ცხოვრებასთან და ინტერესებთან ორგანულად დაკავშირებული ხელოვანი, რომელმაც თავის ნაწარმოებებში, როგორიც არის „დაბალი ღობე“, „ქალოზე“, „სოფლის კასცულარიასთან“ და სხვ., შესანიშნავად გაღმოსცა ხალხის წინანდელი დუხვის ცხოვრება.

ალექსანდრე მრევლიშვილის შემოქმედებისათვის დამახასიათებელია ხალხურობა და იდეურობა, ფერწეოთა და ხაზებით თხრობის შესანიშნავი ისტატობა, მგზნებირე პატრიოტიზმი და რეალიზმი.

მეტად მეტყველი ტიპები — მოძალადეთა მიმართ სიკულივილისა და ხალხის მიმართ სიყარულის გამომხატველი ფერებით ხორმესხმული, უბრალობა და გულწრფელობა, პროტესტი უსამართლობის წინააღმდეგ, განწყობილების გადმოცემისა და თხრობის შესანიშნავი ისტატობა, ღრმა ნაციონალური ხასიათი და მკერთრად ინდივიდუალური მხატვრული წარმოსახვა. მა ტილოების ღირსების განმსაზღვრელი ძირითადი თვისებები უფრო მძაფრი შემოქმედებითი სიღრმით ელინდება მის „დაბალ ღობეში“, რომელსაც იმდროინდელი მთავრობა ძალიან უდიდე შეხვდა. „წინადადება მომცეს, —წერს მხატვრი თავის ავტომოგრაფიაში, —

სურათ „დაბალ ლობეში“ წამეშალა მამახლისის სახეზე მეღალი, ჯაჭვი, და მათრახი.

საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების დამკარების შემდეგ ალექსანდრე მრევლიშვილი მთელი თავისი არაებით ხდება ახალი თავისუფალი ცხოვრების მომღერალი. იმ მხრივ განსაკუთრებულ ყურადღებას იქცევს პატია მოცულობის სურათი, დაწერალი მხატვრის სიცოცხლის უკანასკნელ პერიოდში — „დასცენების დღე“, რომელშიაც ე. ლე-

ნინისა და ი. სტალინის პორტრეტების ფონზე გხენახილებულია ათალი ცხოვრებით სხივმოსილ ბედნიერი ოჯახი. ამ ნაწარმოებში ყველაზე მეტად არის ასახული ა. მრევლიშვილის როგორც საბჭოთა მოქალაქის მრჩევას. იგი მხატვრის ერთერთი უკანასკნელი სიტყვაც იყო. მისი შექმნილან რამდენიმე თვეს შემდეგ 1938 წლის 25 დეკემბერს მხცოვანი ხელოვანი მოულოდნელად გარდაიცვალა.

ააალი ქართული კარდაიას ფურცელიადლი

იაპოზ ნიკოლაძე

ახალი ქართული სახვითი ხელოვნების განვითარება გასული საუკუნის დასასრულადებდე მხოლოდ მხატვრობით ისახლებოდოდა. ქანდაკების მიმირთ გვხვდება გარევეული ინტერენი, მაგრამ მხოლოდ მოვარულთა გატაცების სიხათ.

900-იან წლებში ქართველ აელოვანთა რიცხვი ემატება იყომ ნიკოლაძე, რომელმაც სიცემველი ჩაიყარა ახალ ქართულ ქანდაკებას და აძირ თვალსაჩინოდ გააფართოვა ქართული სახვითი ხელოვნების განვითარების ასპარეზი. იგი პირველი ქართველი ცნობილი მოქანდაკეით, რომლის მეტად მრავალფეროვანი წემოქმედებით გზა დაივა შირებულია ქართველ მოქანდაკეთა სკოლის შექმნისთან და სიერთოდ ახალი საბჭოთა ქართული ქანდაკების შესინიშნავ მიღწეულებით. ი. ნიკოლაძის სახელთან დაკავშირებულია იგრძელვე ქართულ ქანდაკებაში პორტრეტული და მონუმენტური ქანდაკების დამკეობრება.

ი. ნიკოლაძე გვევლინება როგორც საბჭოთა ქან-

დაების ერთ-ერთი დიდი ოსტატი. მისი ცნობილი ნაწარმოებები „ჩახჩუბიძე“, „ლენინი -ისკრის“ პერიოდში“ და სხვ. საბჭოთა მხატვრული კულტურის უაღრესად მნიშვნელოვანი წონამოვარია.

ი. ნიკოლაძე თბილისის სამხატვრო აკადემიის დააჩვენის ექტიური მოხაწილე იყო თვისი საცოცხლის უკანასკნელ ღლებდე ის დაუღილებ პერიოდის შუმაობას ეწეოდა ამავე აკადემიიში. თვისი შემოქმედება ნან შვიდროდ დაუკავშირა საბჭოთა ხელოვნების განვითარების ინტერესებს და არ ერთ ბრწყინვალე, სიურთოდ აღიარებული, საბჭოთა ხალხის იდეების გამომხატველი პორტრეტული ნაწარმოები შექმნა. ამავე დროს იგი იყო ექტაური საზოგადო მოღვაწე. ი. ნიკოლაძე თრჯერ იყო არჩეული საქართველოს სსრ უმცირესი საბჭოთა დეპუტატიდ. მისთანავე იგი იყო სტალინური პრემიის ორგზის ლაურეატი, სსრ კავშირის სამხატვრო აკადემიის ნიმდვილი წევრი და საქართველოს სსრ სახოლხო მხატვრი.

嘎拉哈

სახატის ნიმუშის მოცემული

პიროვნეული აღმიარების აზსნა:

1 — ნატურიდან ხატვა.

2 — ლეპორიაციული ხატვა.

3 — ოქმატიკური ხატვა.

4 — საუბარი ხელოვნებაშე.

ნახატების ნუმერაცია ნიშნავს გაცვეთის ს
რიგით ნომრებს წლის განჩივლობაში.

გაცვეთის რიგითი ნომრების მიხედვით
ნიმუშები იდგენს კალენდარულ გეგმის.

ନମ୍

ମେହାଦିନ ନୟନରେ କାନ୍ଦେଶ

ପାଠୀକାରୀ ରାଜ୍ୟନିମବା

୧ ମଣି.

- 1 ନାର୍ତ୍ତରିନିରାନ ବାର୍ତ୍ତା
- 2 ଲ୍ୟୁଗରାପୋଲି ବାର୍ତ୍ତା
- 3 ଅସାର୍ଯ୍ୟରିକ୍ସରି ବାର୍ତ୍ତା

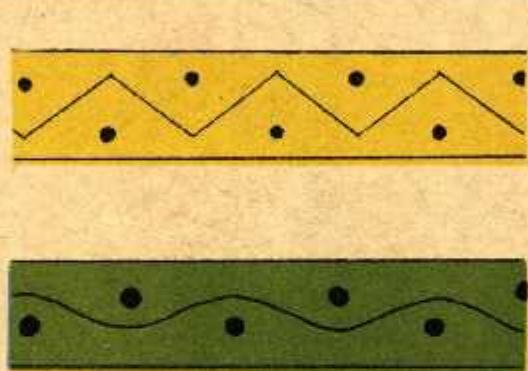
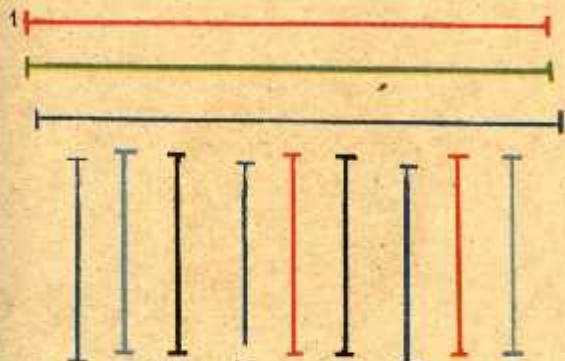
14 ମାତ୍ରା

11 ମାତ୍ରା

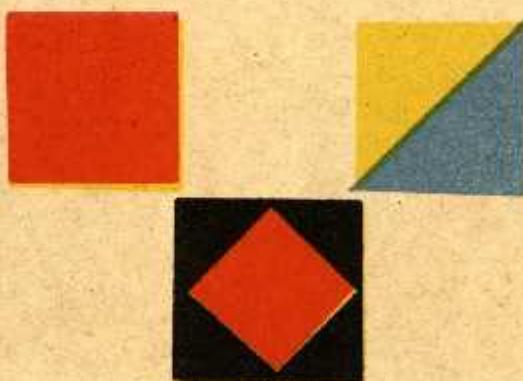
8 ମାତ୍ରା

୮ ମାତ୍ରା

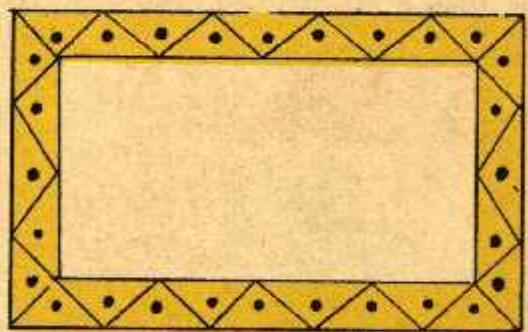
33 ମାତ୍ରା

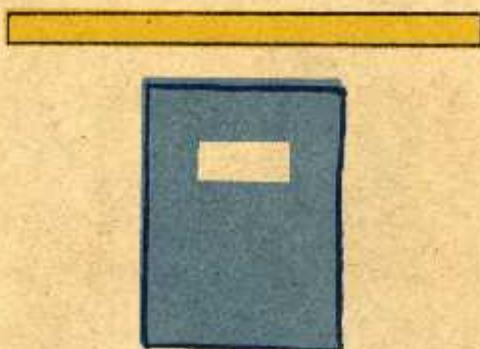
3

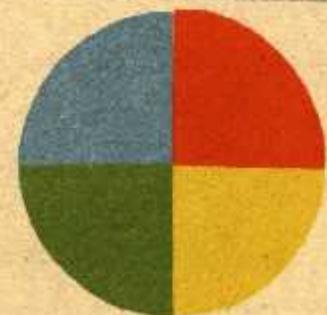
4

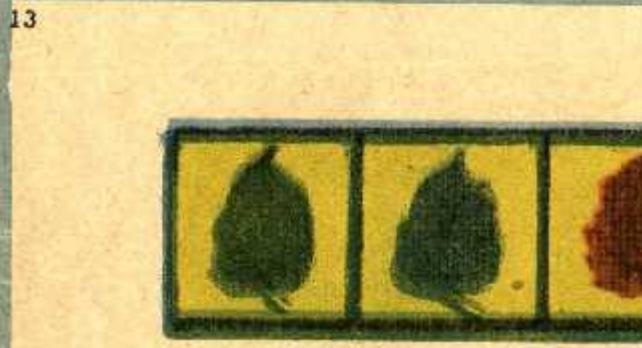
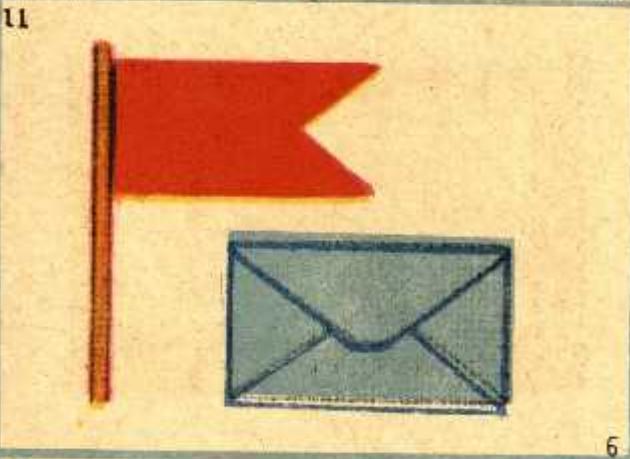
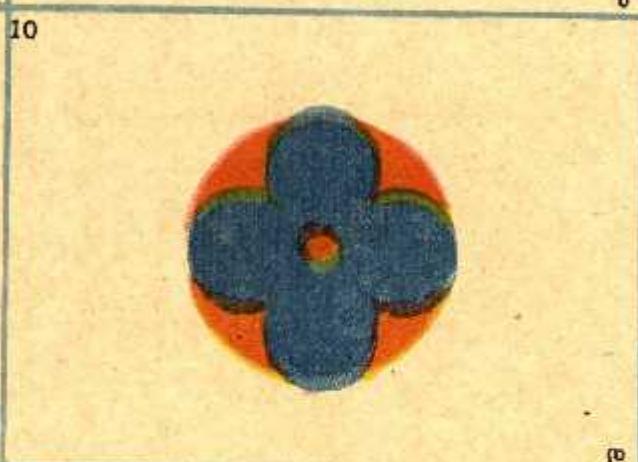
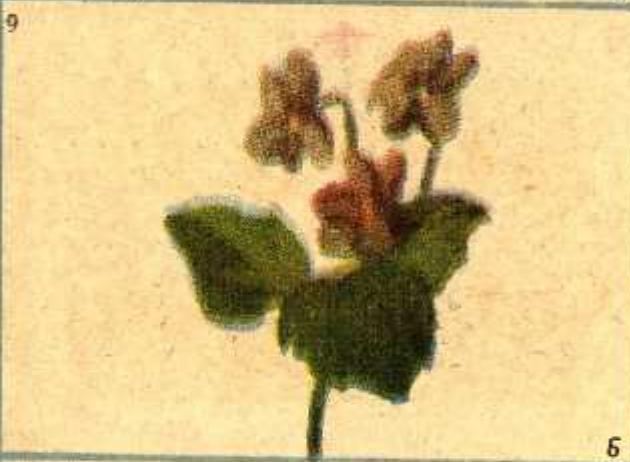
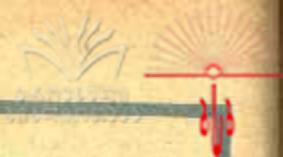

5

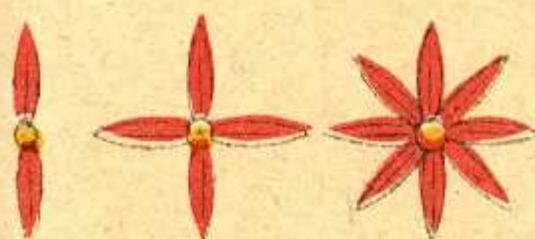

6

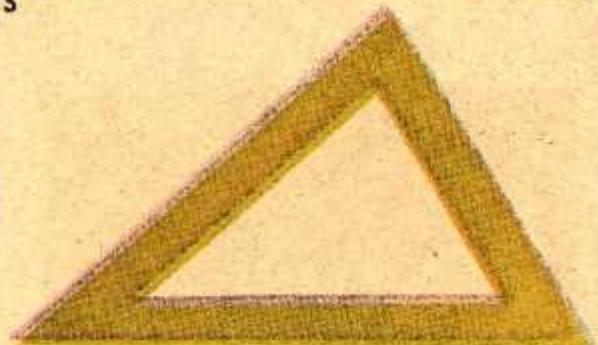

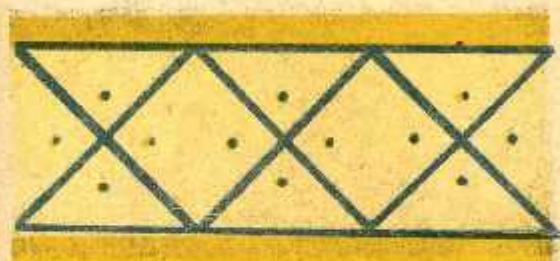
14

15

16

6

17

6

18

6

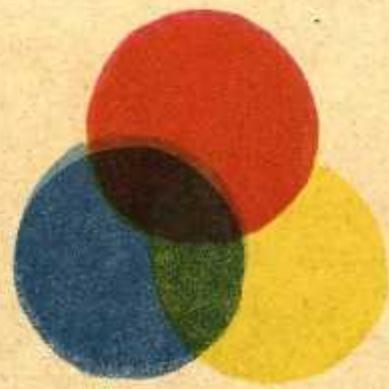
19

6

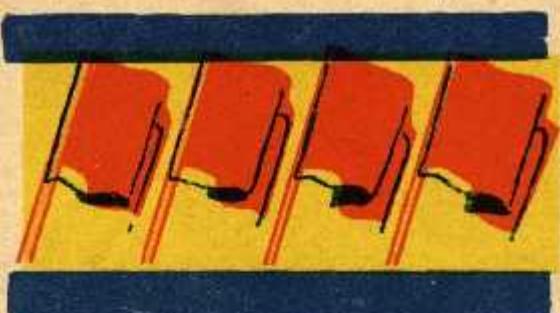
6

20

6

21

22

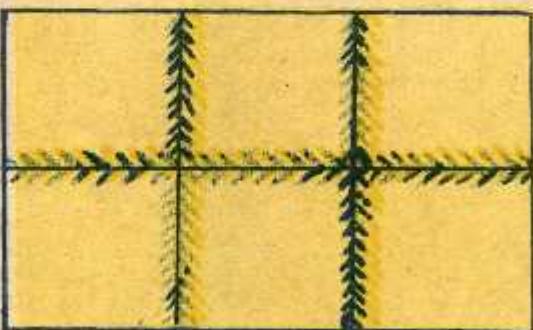
23

24

25

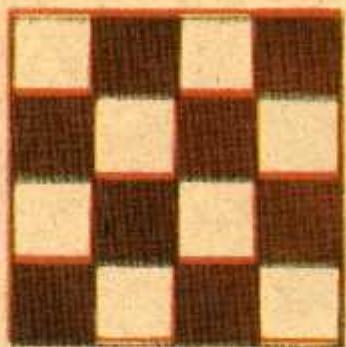
26

27

28

29

30

6

31

6

32

33

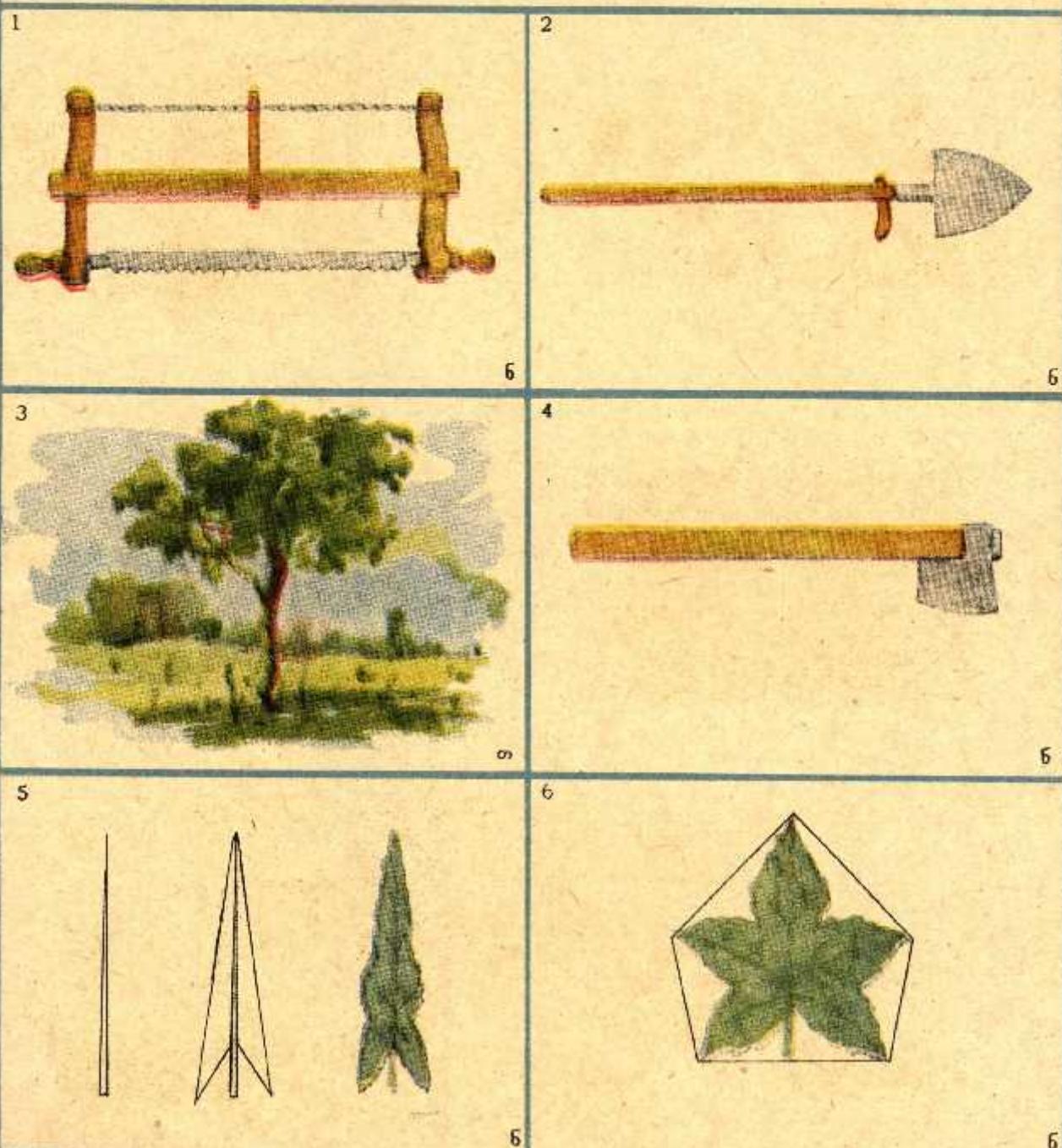
6

34

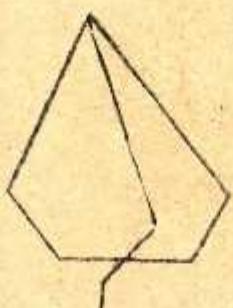

6

ମେହାଦିନେବେଳେର କାହେଁଥିବା		
II ପତ୍ର.	1	ନାରୁଳିଙ୍ଗାନ୍ତ ବାର୍ତ୍ତା
	2	ଅୟଗରାପିଲ୍ଲାନ୍ତ ବାର୍ତ୍ତା
	3	ଅୟମାରିଯୁଗରାନ୍ତ ବାର୍ତ୍ତା
		୬ ପତ୍ର
		33 ବାର୍ତ୍ତାରେ

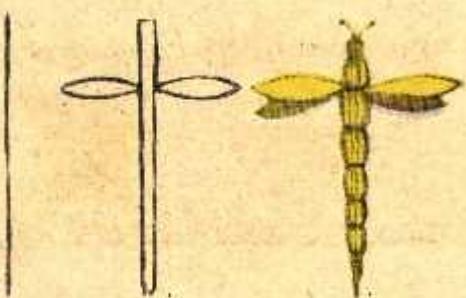
7

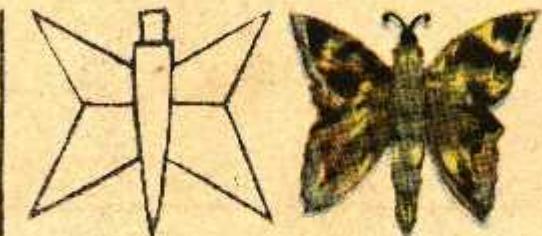
8

9

10

11

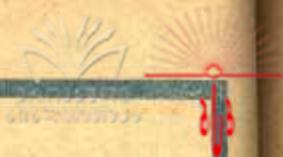

12

13

14

15

16

17

18

19

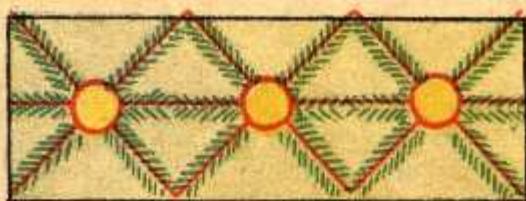

20

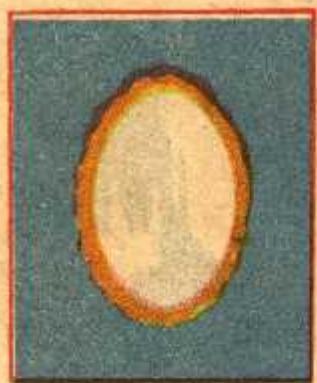

6

21

22

23

24

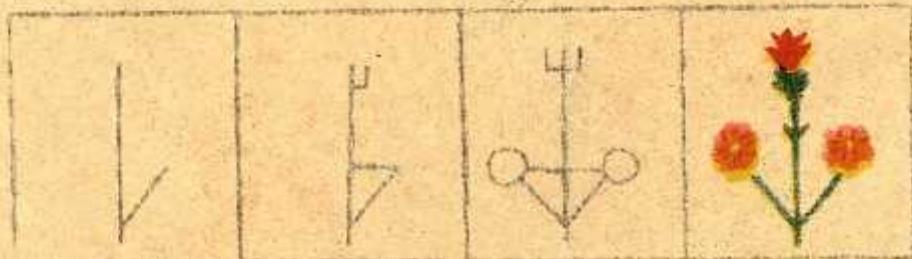
25

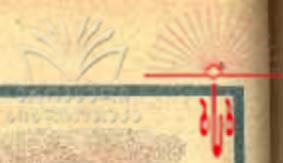

26

27

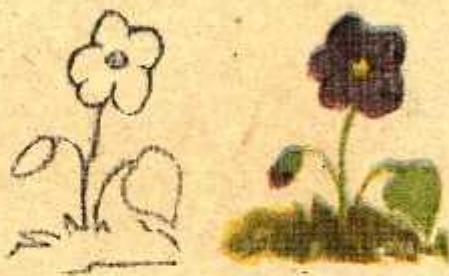
28

29

30

31

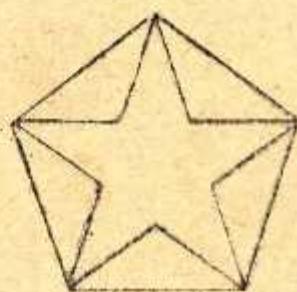
32

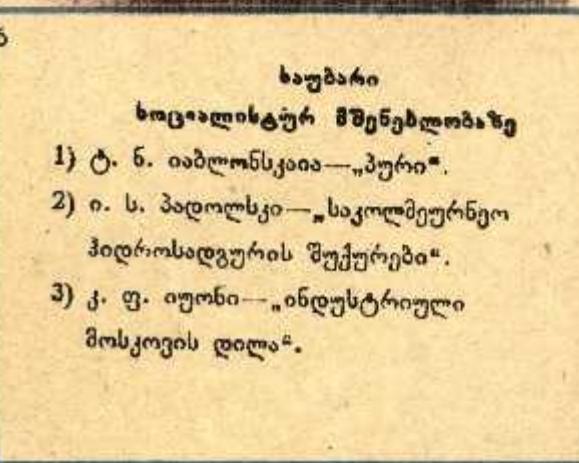
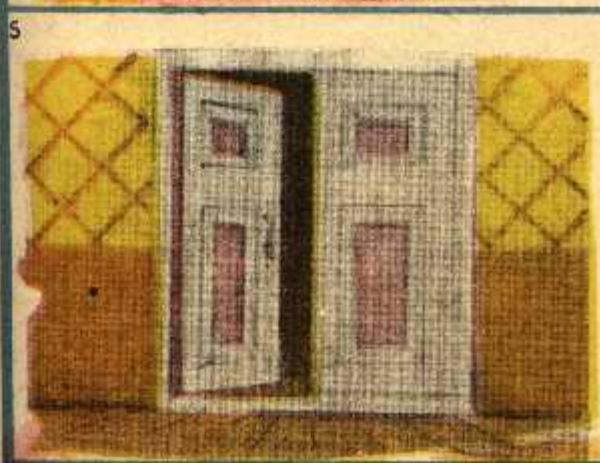
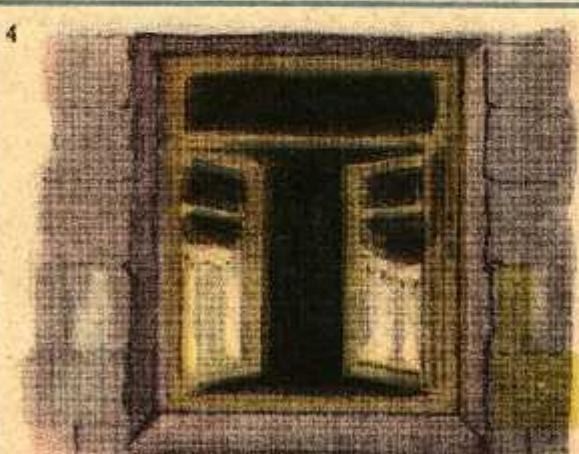
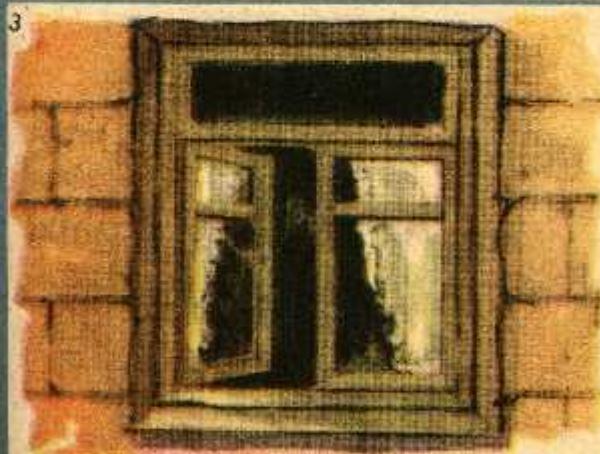
33

34

№№	მეცადინეობის სახეები	სათების რაოდენობა
III კლ.	1 ნატურილიზმის ხატვა 2 დეკორაციული ხატვა 3 ოქმატიკური ხატვა 4 საუბარი ბელოვენებაზე	21 საათი 6 საათი 4 საათი 2 საათი
		ს უ ლ
		43 საათი

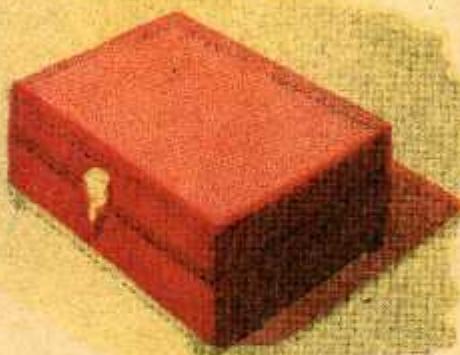
7

8

9

10

5

6

11

**სამშობლოს დამცველი
ნკენი არმია**

- 1) გ. კ. პუხიძეოვი — „შევზღუდული“
- 2) ი. ბ. ნებრინცევი — „დასვენება“
ბრძოლის „შემდეგ“.
- 3) მ. თ. ხმელეთი — „გამარჯვებული
სამშობლოს ტრიუმფი“.

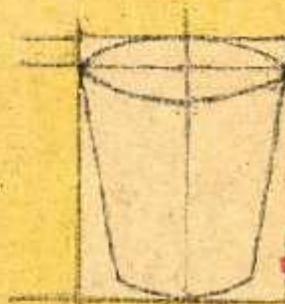
12

6

6

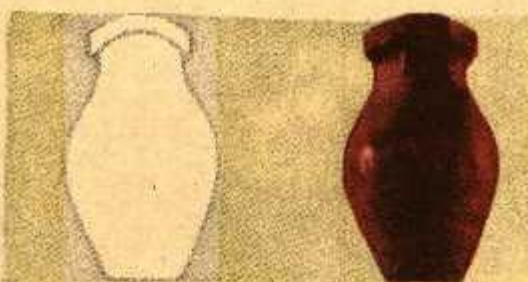
13

6

6

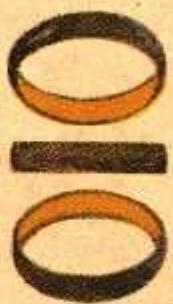
14

15

16

17

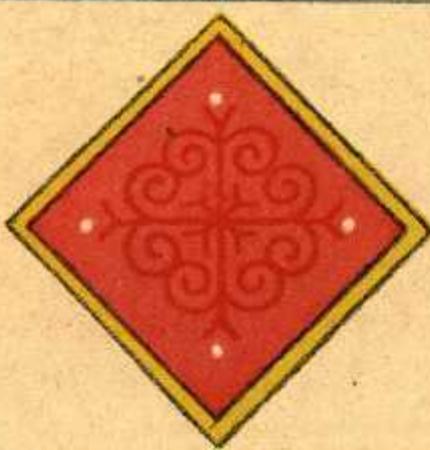
18

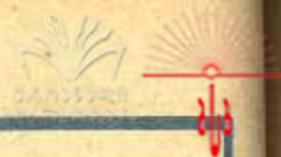

19

20

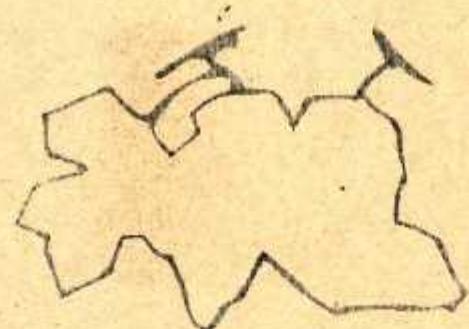

21

22

6

5

23

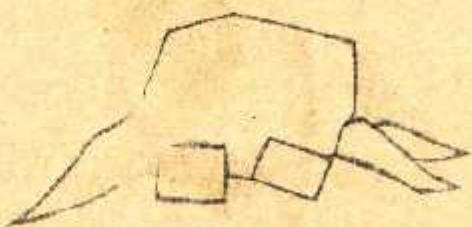
24

6

6

25

26

6

6

27

6

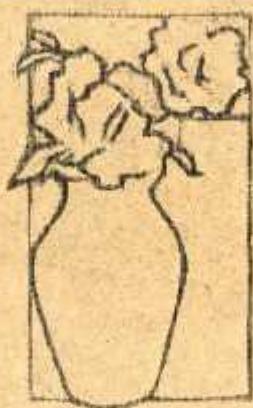
28

29

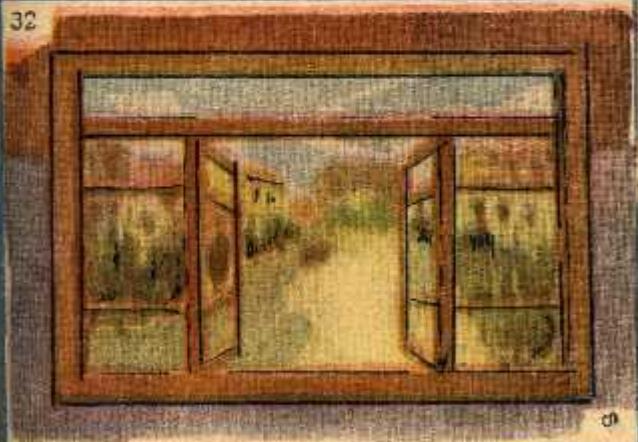
30

31

32

33

34

35

№№	მეცადინეობის სახეები	სათების რაოდენობა
IV ქლ.		
1	ნატურიდან ხატვა	21 საათი
2	დეკორაციული ხატვა	6 საათი
3	თემატიკური ხატვა	4 საათი
4	საუბარი ხელოვნებაზე	2 საათი
	ს უ ლ	33 საათი

7

ა ბ გ ლ ე

8

9

10

11

12

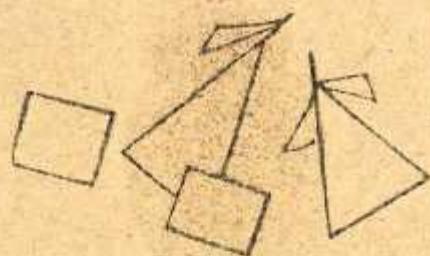

13

ა ბ გ ლ ე 3

14

15

16

17

18

ჩვენი საზომლოს წარსული

- 1) გ. ვასნეცვალი — „გოლიათები“.
- 2) ვ. ი. სურიკოვი — „სუვოროვის გადასვლა ალპებში“.
- 3) გ. გამაშვილი — „კრწანისის ბრძოლა“

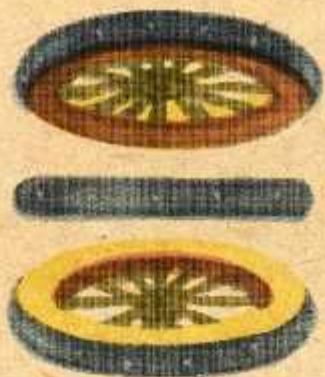
19

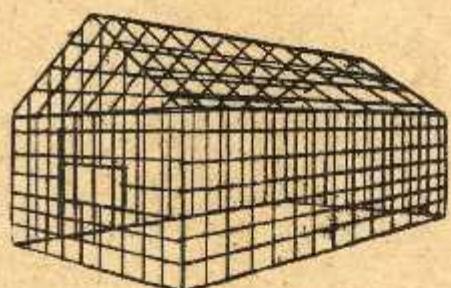
20

21

22

23

25

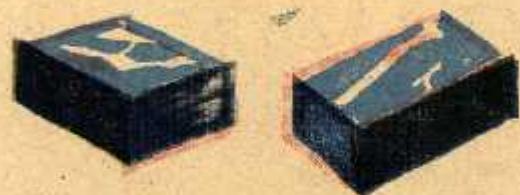

27

6

24

6

26

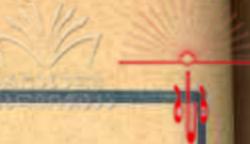

6

6

6

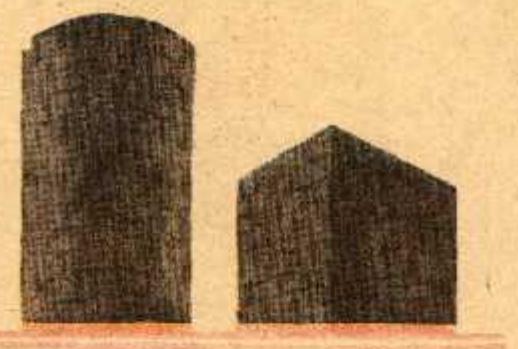
6

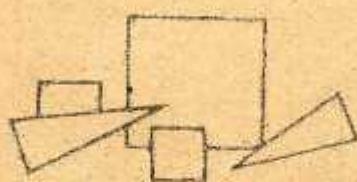
28

29

30

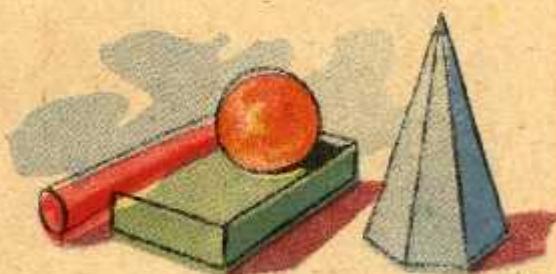
6

31

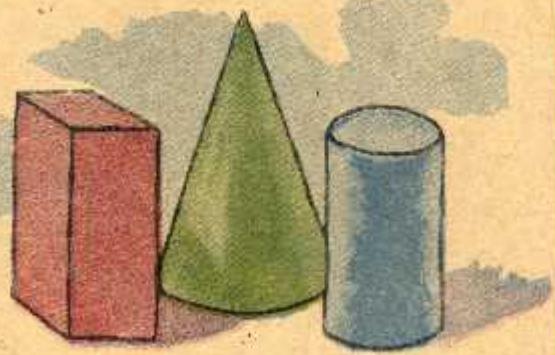

6

32

33

6

34

6

№№	მეცადინეობის სახეები	საათების რაოდენობა
V ქლ	1 ნატურილი ხატვა	22 საათი
	2 დეკორაციული ხატვა	4 საათი
	3 თემატიკური ხატვა	4 საათი
	4 საუბარი ხელოვნებაზე	3 საათი
		ს უ ლ 33 საათი

1

ხანგითი ხელოვნების ხახები

- 1) ა. მ. გერასიმოვი— „ლენინი ტრიბუნაზე“.
- 2) მ. ი. ხმელეთი— „დიდი რუსი ხალხი“.

2

ს

3

ხალხური ხანგითი შემოქმედება

- 1) ხეზე და ძვალზე ამოკვეთი.
- 2) ხალიჩის ქსოვილები.
- 3) პალეხი და მსრები— დეკორაციული და გამოყენებითი ხელოვნება.

4

ს

5

ს

6

ს

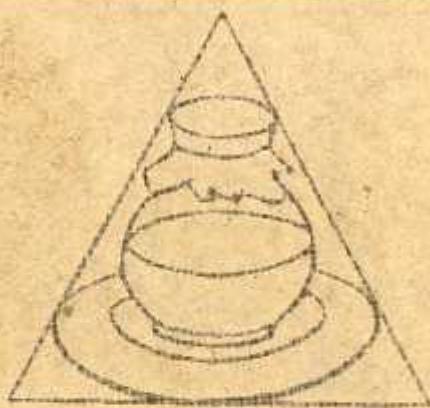
7

8

ծցօ

9

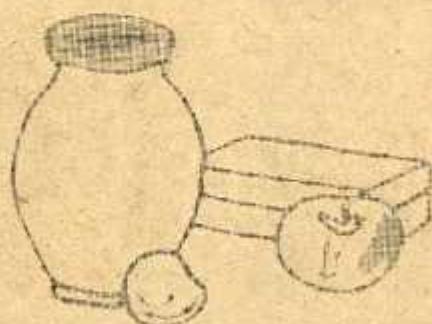

6

10

11

6

12

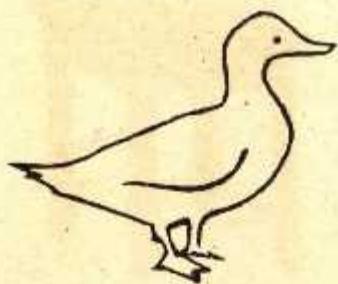
13

Հոռելով եմ

14

15

16

6

17

6

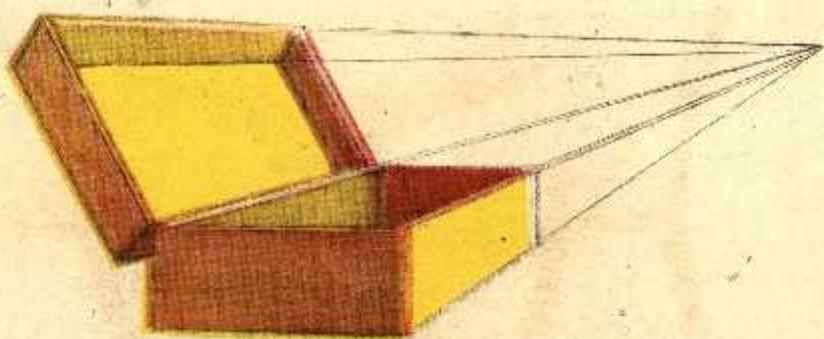
18

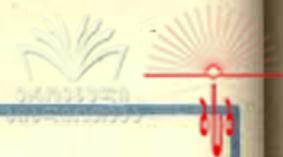

ფერწერის უანები

- 1) ფ. ა. ვასილევი — „ნაშიანი ველი“ (პეიზაჟი)
- 2) ი. ტ. სლუცკი — „უვაკოლები და ნაყოფი“ (ნატურალიზმი).
- 3) ვ. ა. სეროვი — „გოგონა ოტმით“ (პორტრეტი)
- 4) ბ. ა. გრიგორიევი — „კომკავშირში შილება“ (საყოფაცხოვრებო სურათი).
- 5) ბ. ი. თოვაძესონი — „ქოშუნისტების დაკითხვა“ (ისტ. სურ.)
- 6) ვასნეცოვის „გოლიათები“ (ეპიური უანი).

20

21

22

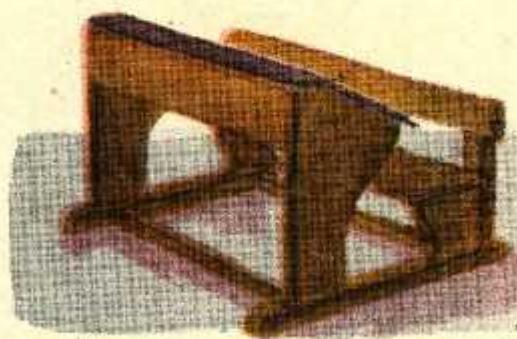
23

24

25

26

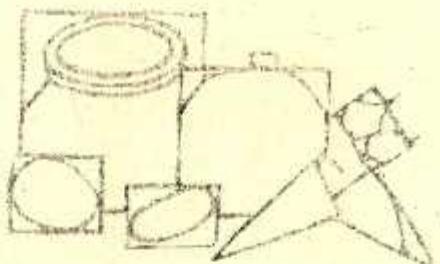

27

6

28

29

30

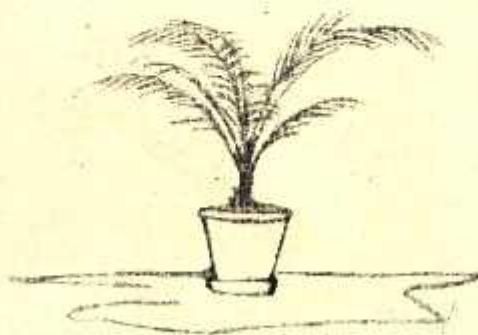
6

31

კართველი მხატვრები

- 1) მოსე იონიძე.
- 2) გიგო გაბაშვილი
- 3) ა. მარჯალიშვილი

32

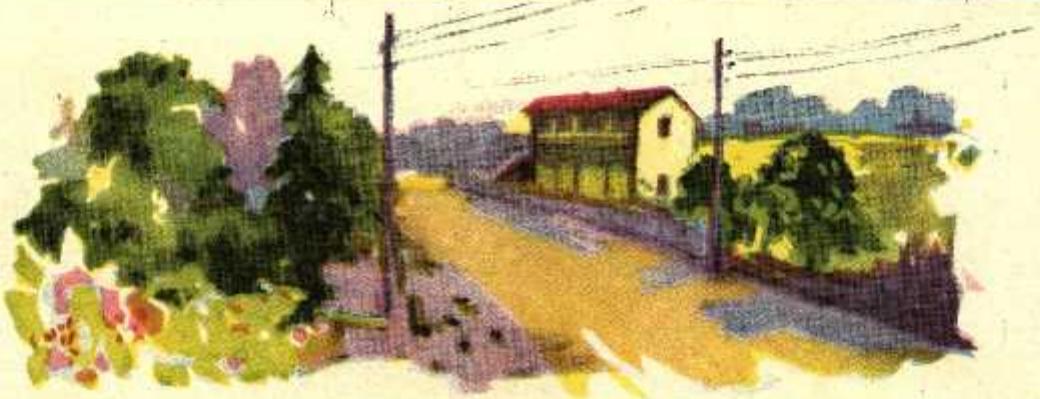
6

33

6

34

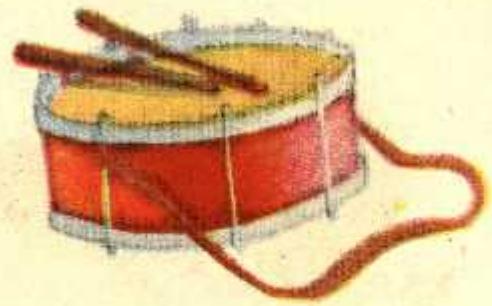
№ №	მეცადინეობის სახეები	საათების რაოდენობა	
		საათი	საათი
1	ნატურალური ხატვა	22	საათი
2	დეკორაციული ხატვა	4	საათი
3	თემატიკური ხატვა	4	საათი
4	საუბარი ხელოვნებაზე	3	საათი
		ს უ ლ	33 საათი

1.

„დადი ჩუხი თხტატი
მხატვაში ჩეპინი“

- 1) „არ ცლოდნენ“.
- 2) „მათხოვარი ჩანთით“.
- 3) „ზაპოროეციელება“.
- 4) „ტრეტიაქოვის პორტრეტი“.

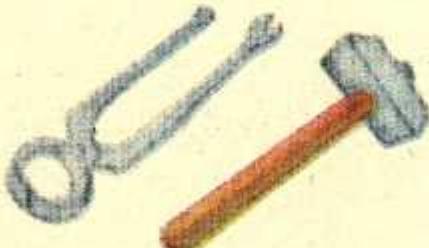
2

3

4

5

6

6

6

6

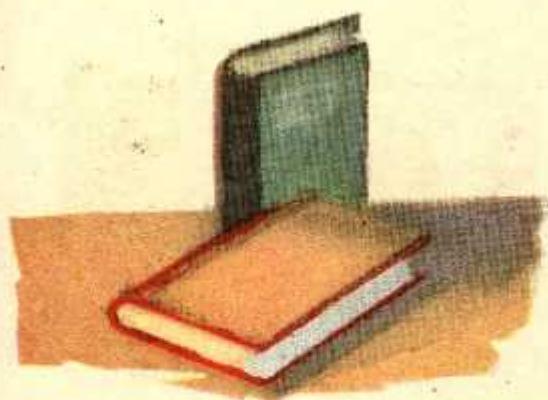
7

8

9

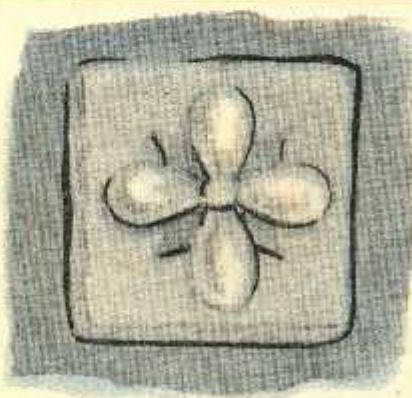
6

10

6

11

6

12

6

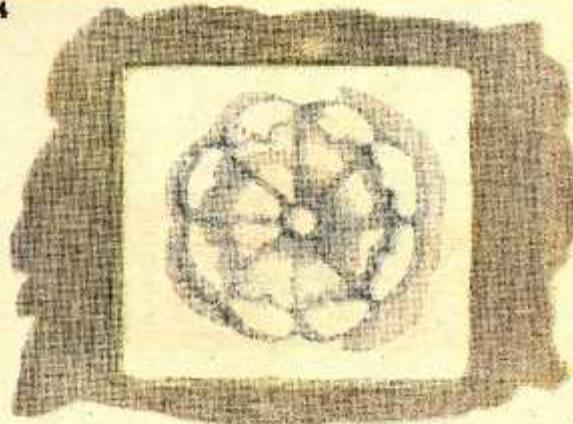
13

6

14

15

6

16

6

17

6

18

6

19

6

20

6

21

ხახული ბეღოვნების
მხდარები.

- 1) ა. ზ. გერასიმოვი.
- 2) ბ. ი. იოგანსონი.
- 3) გ. ი. შუბინი.

22

6

23

6

24

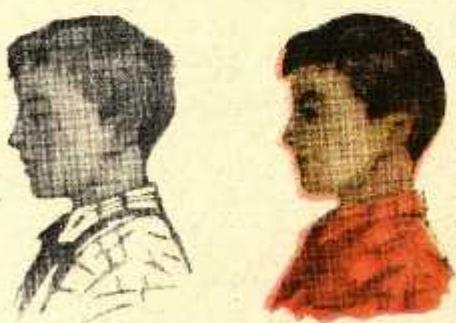
6

25

5

26

6

27

5

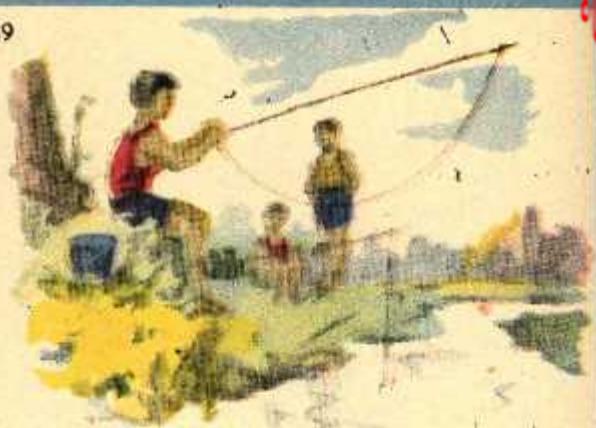
6

28

29

30

31

Հանացուլո տաճաշեցնոց
մէսթցրեծո

- 1) Ըստ օգոստականությունը.
- 2) Միա չափարանց.
- 3) Տերևը յածուլածք.
- 4) Ջրեզան մաղաղաթցունո

32

33

34

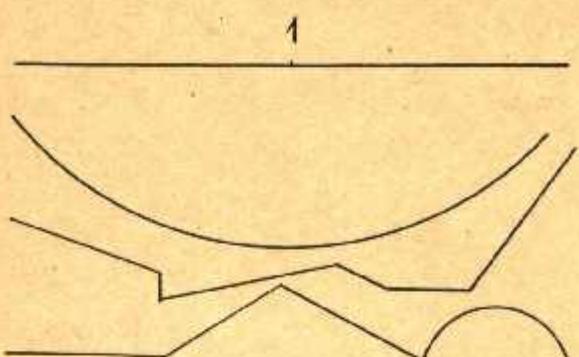
6

სახარაგიშვილ გიგალები

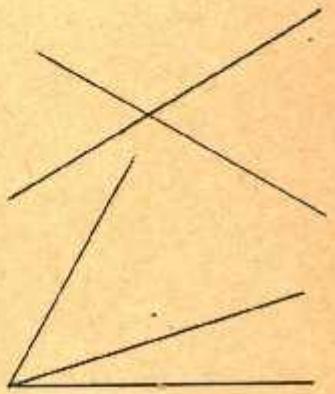
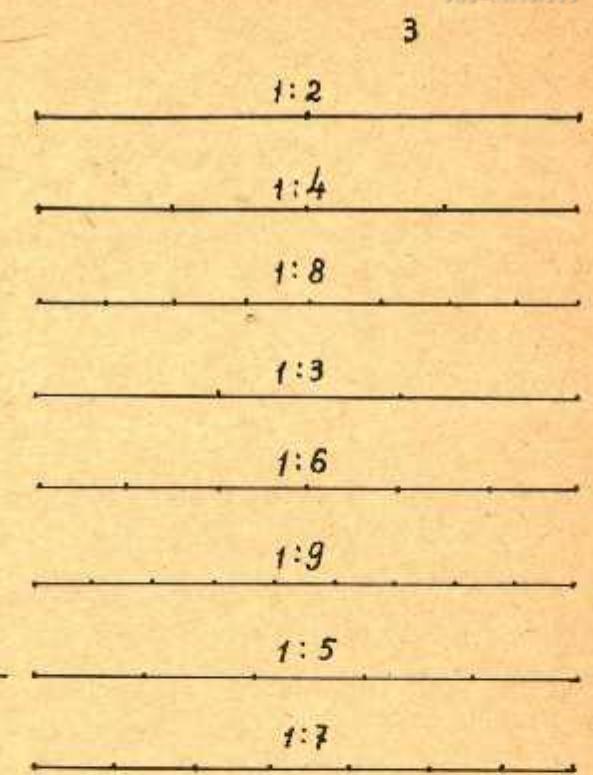
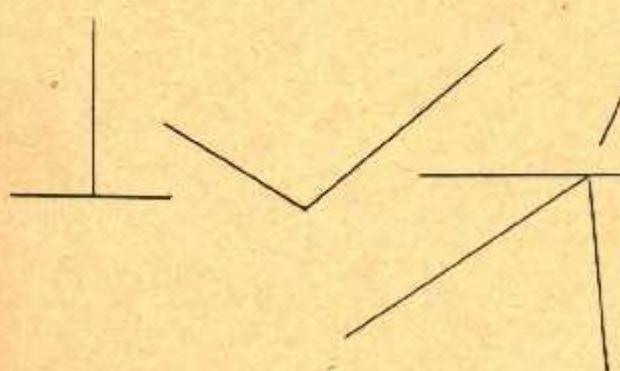
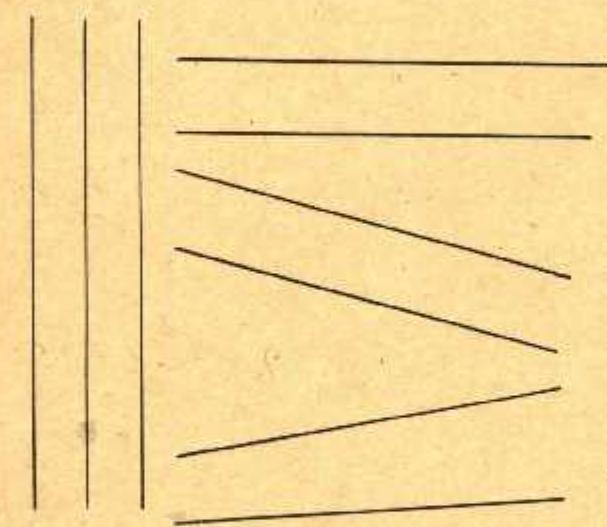
3

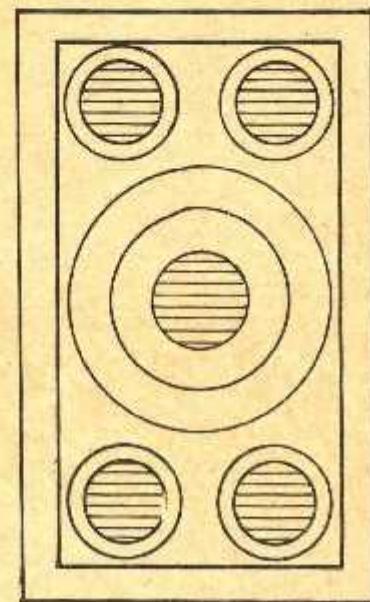
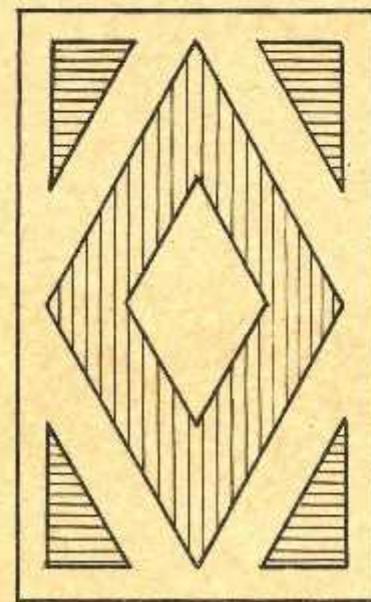
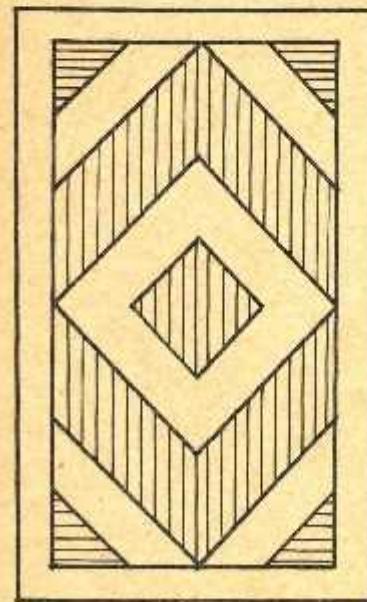
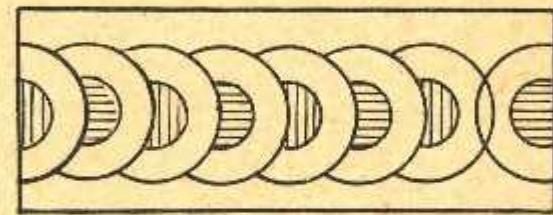
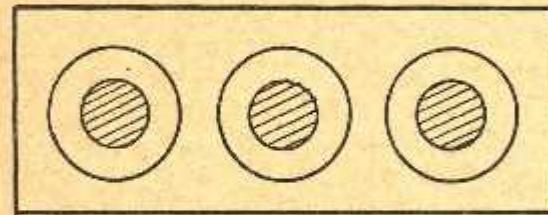
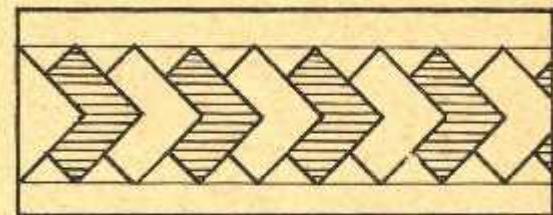
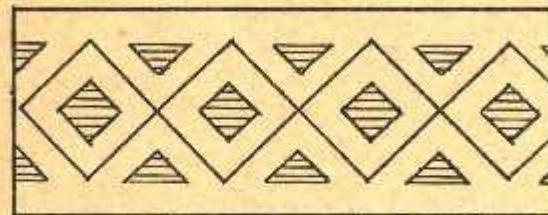
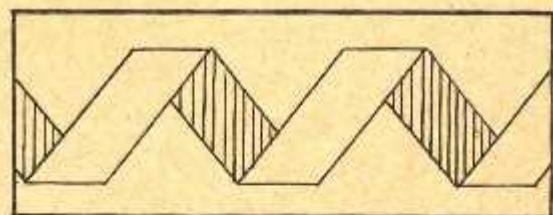
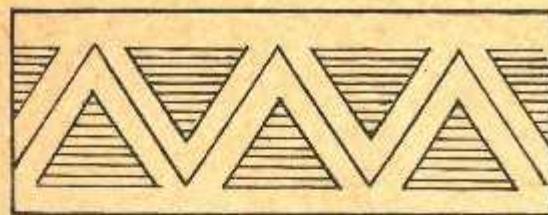
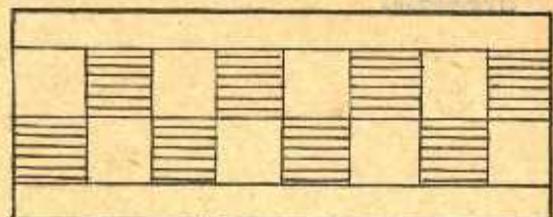
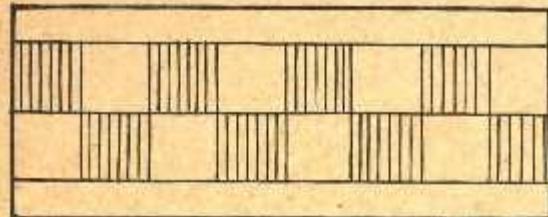
 $1:2$ $1:4$ $1:8$ $1:3$ $1:6$ $1:9$ $1:5$ $1:7$

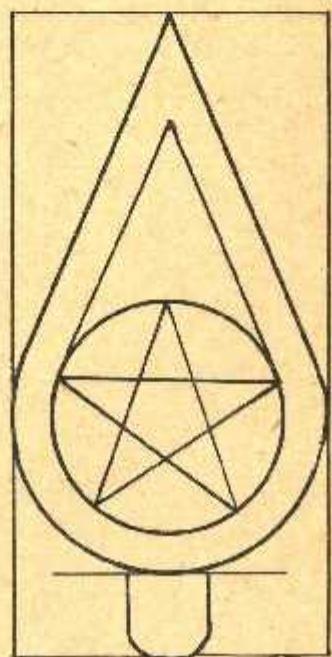
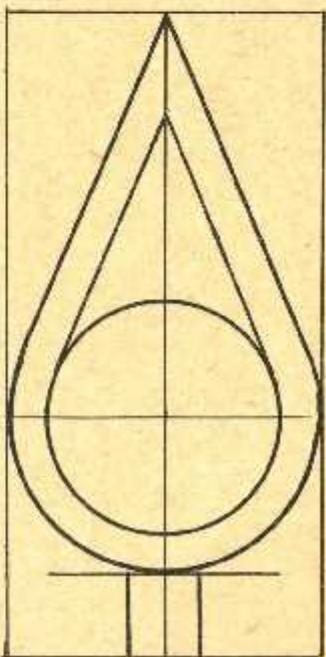
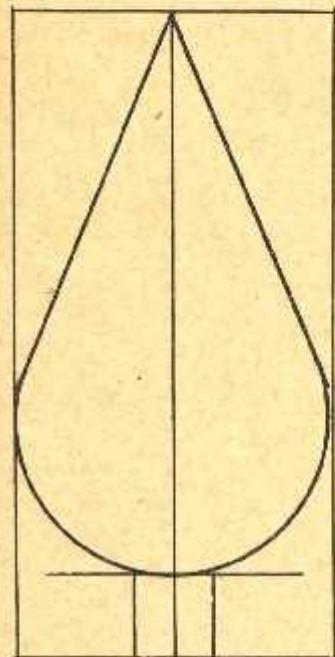
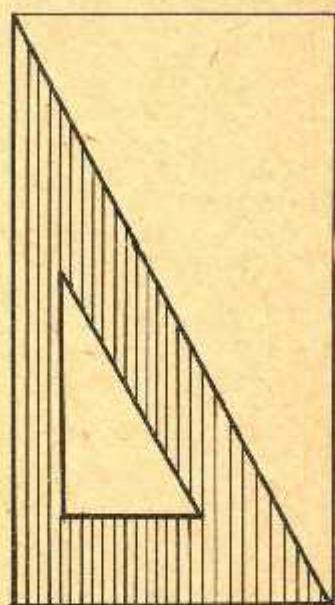
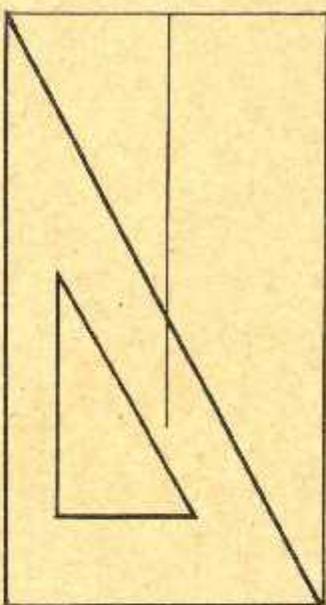
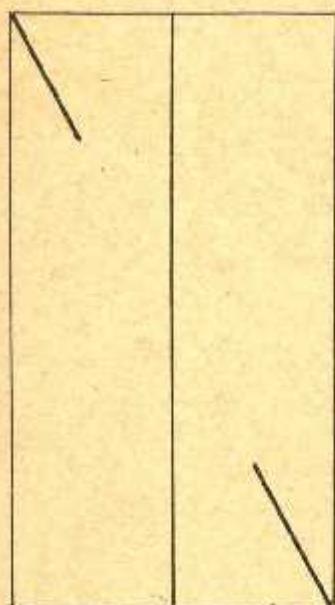
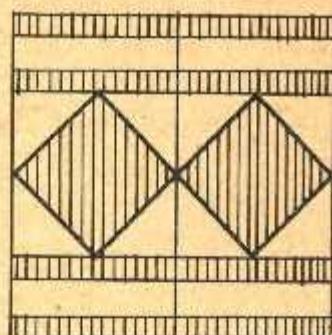
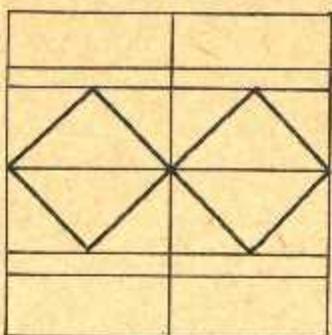
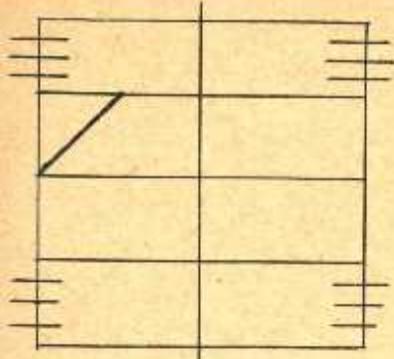
4

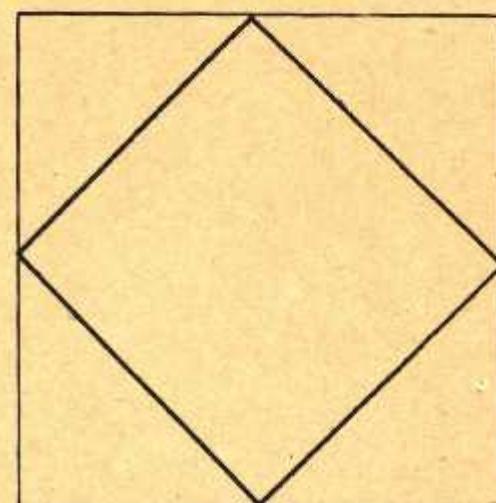
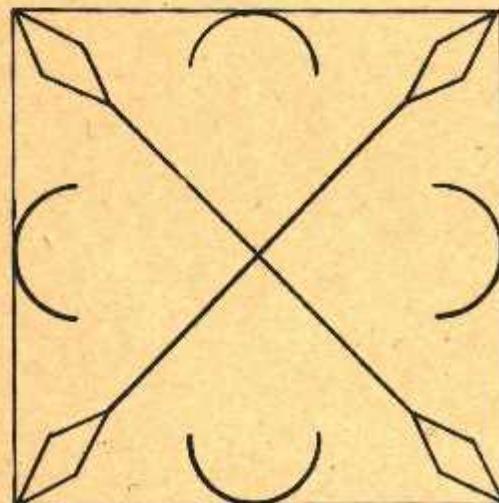
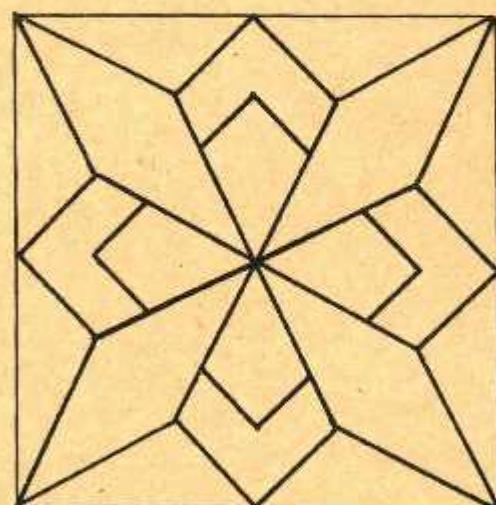
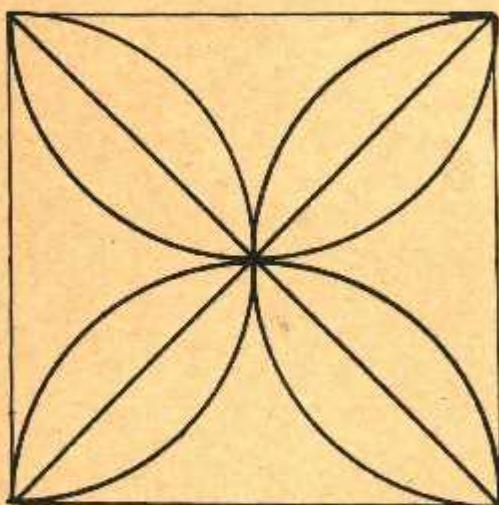
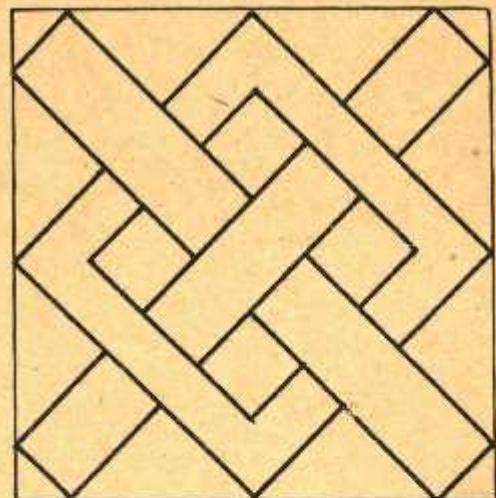
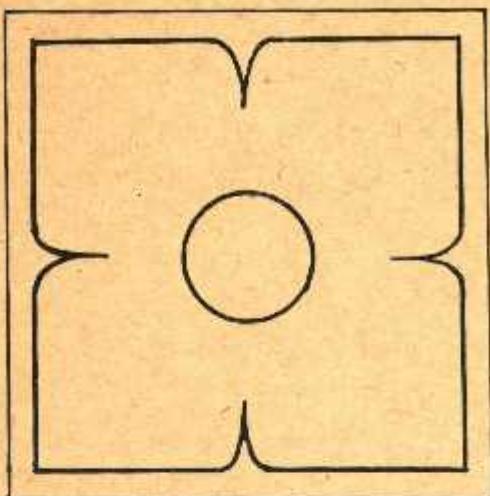
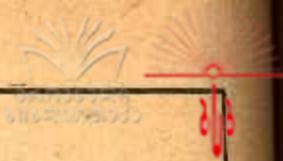

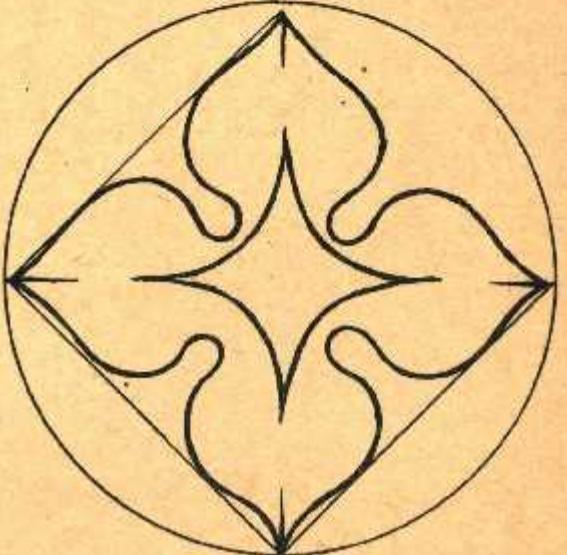
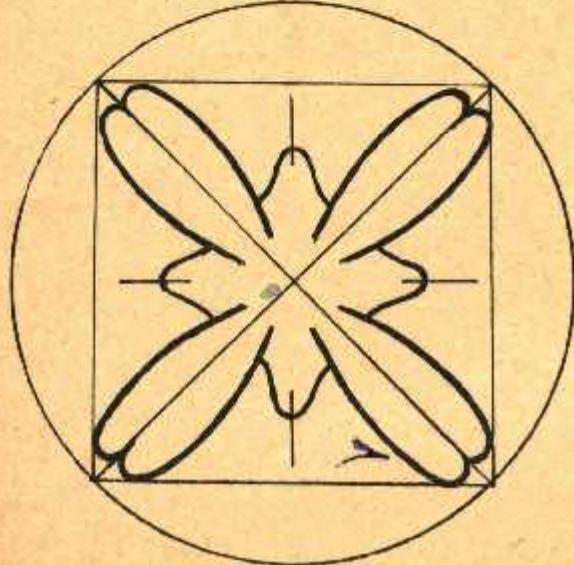
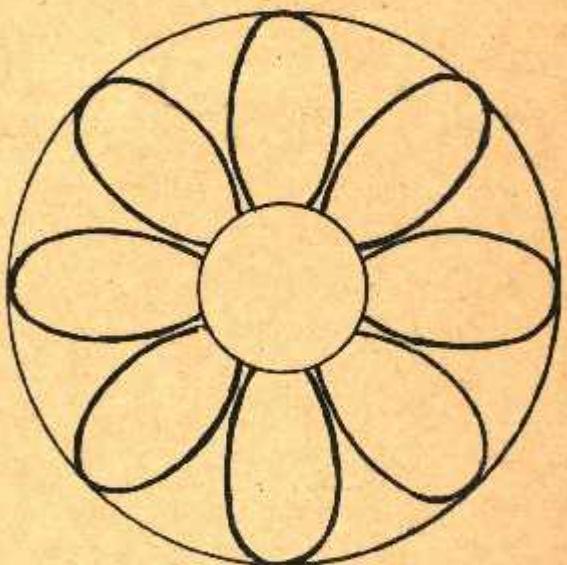
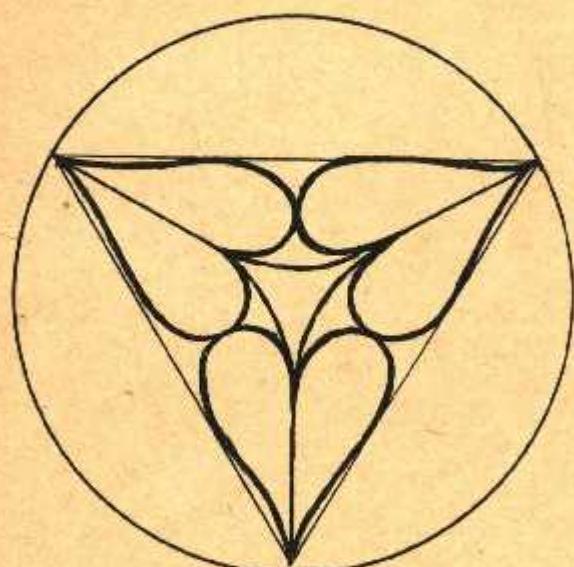
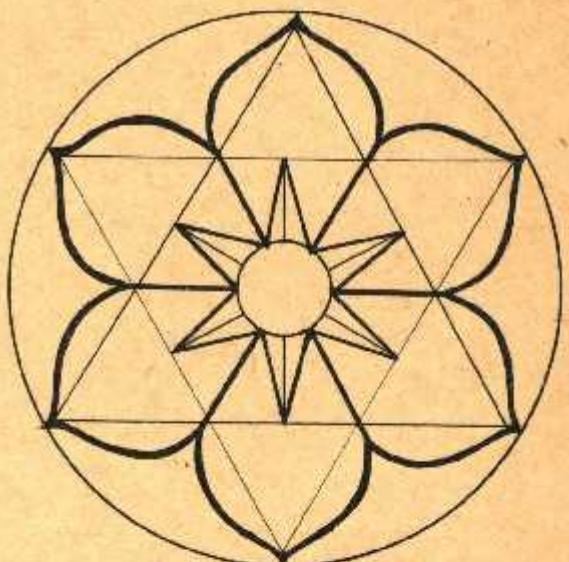
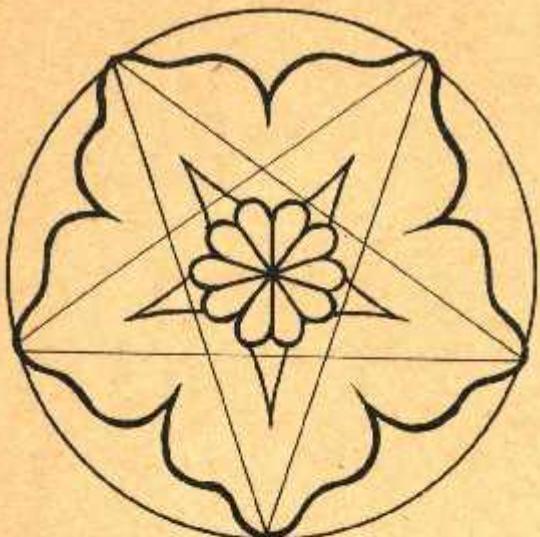
2

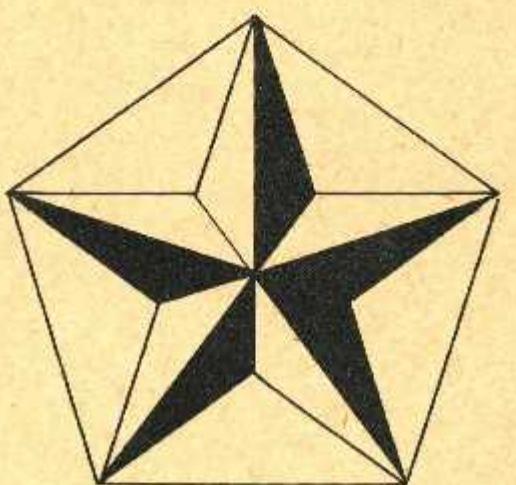
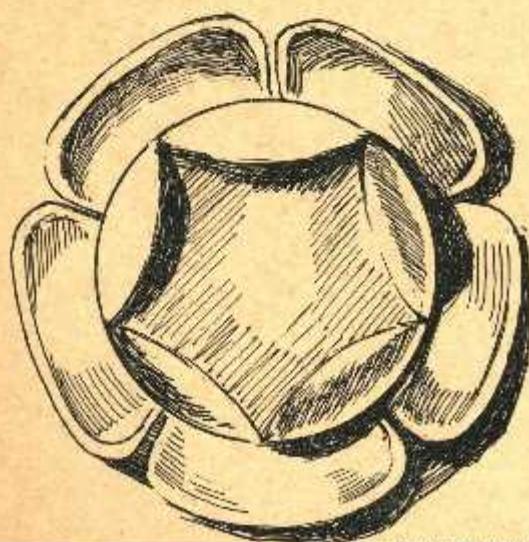
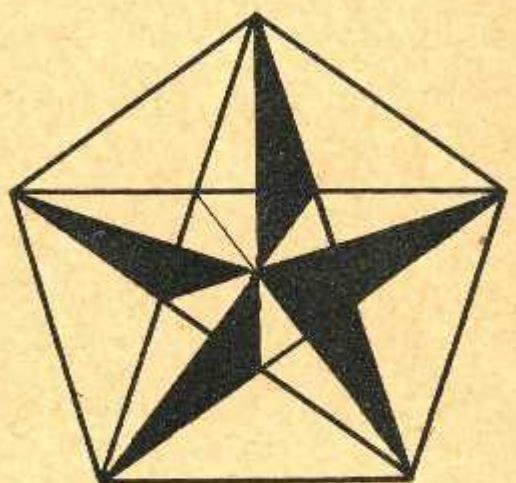
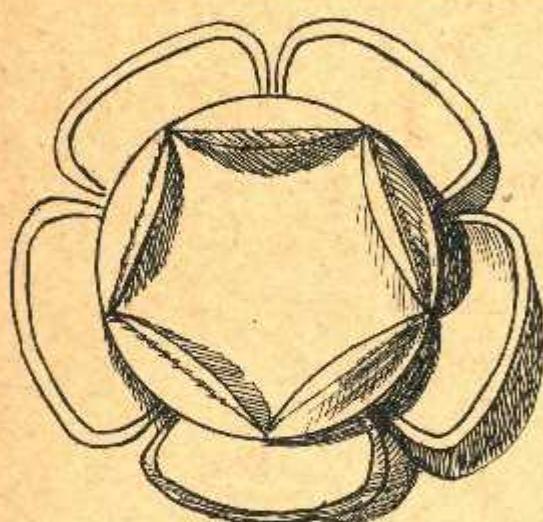
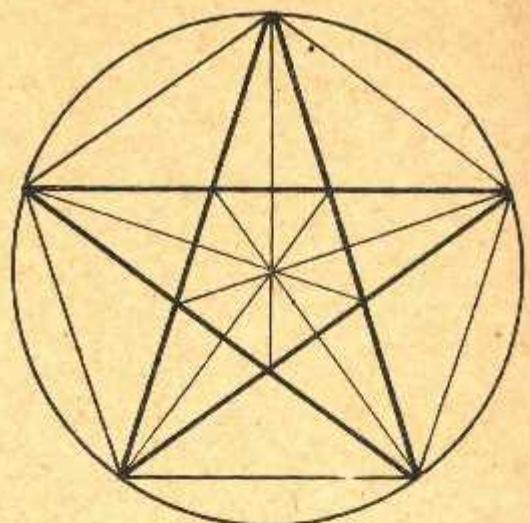
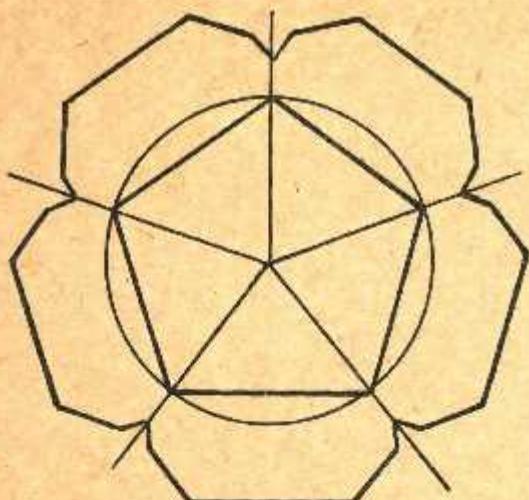

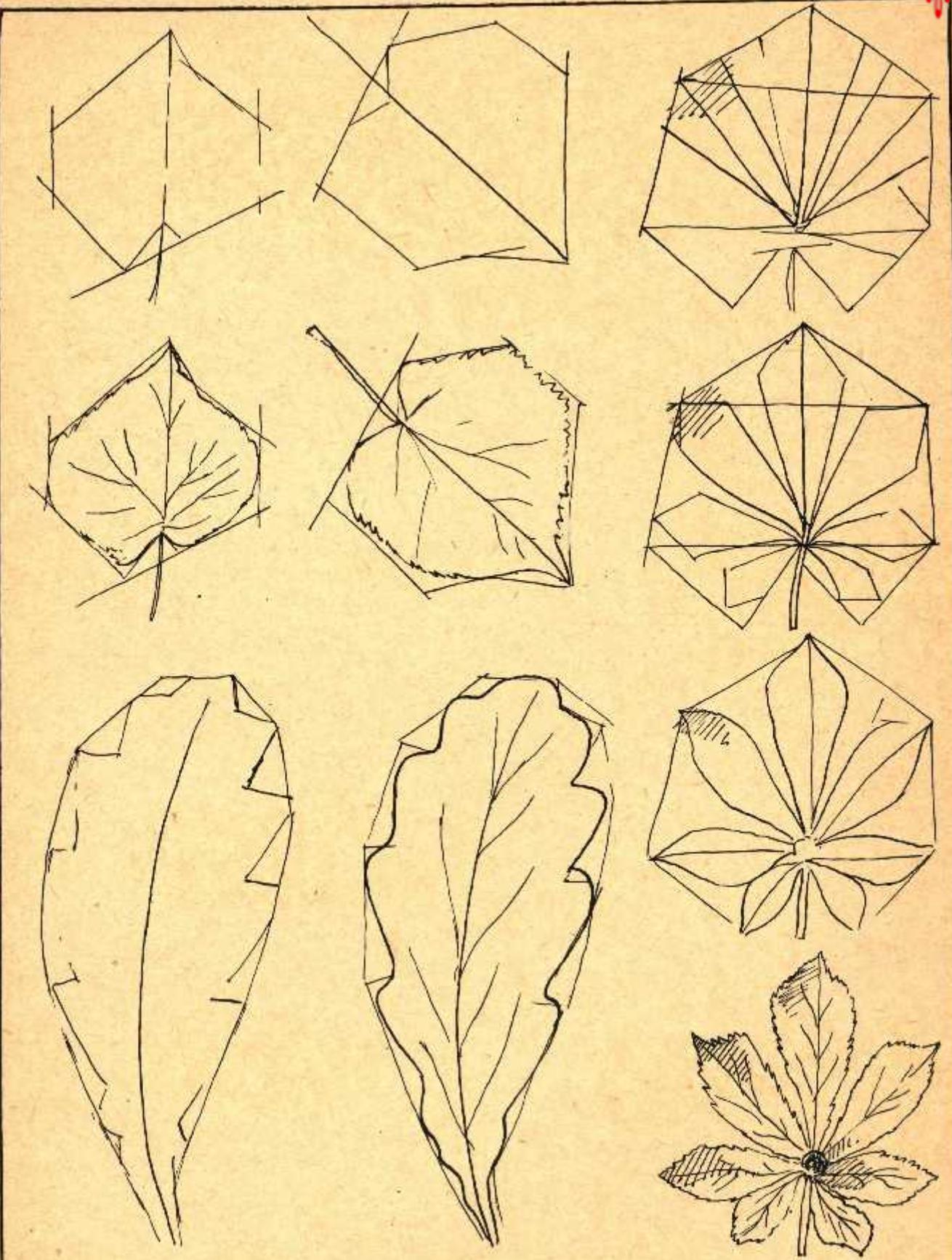

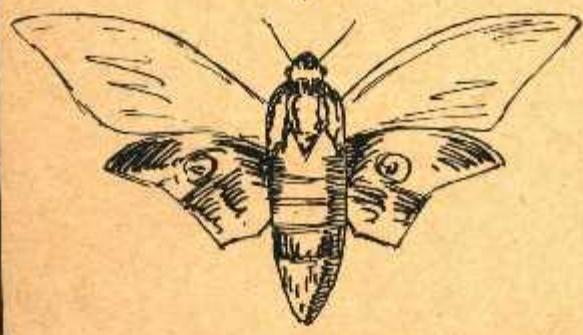
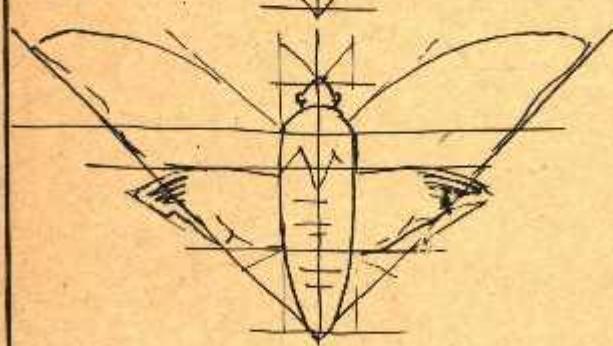
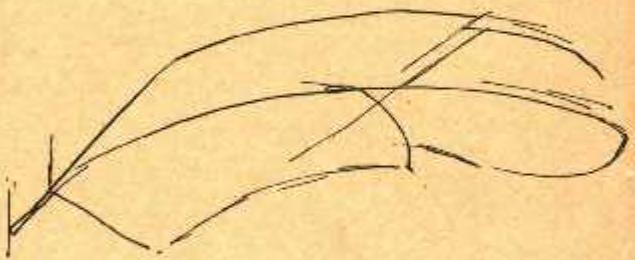
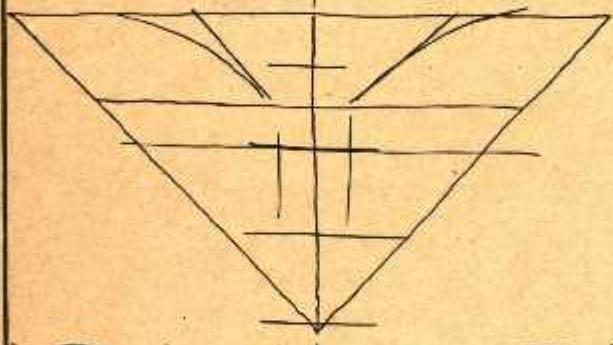
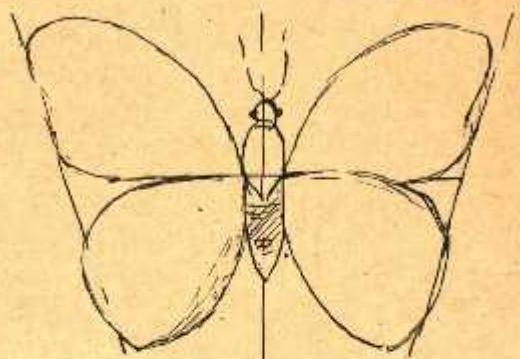
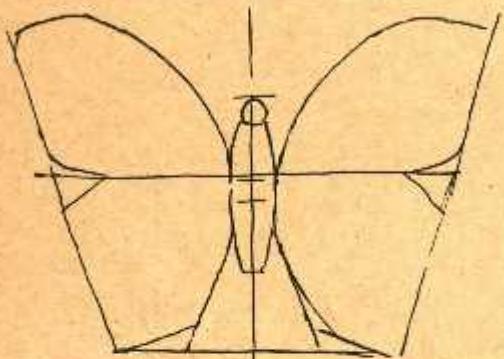
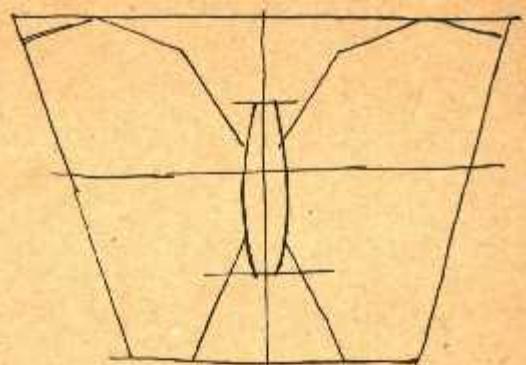
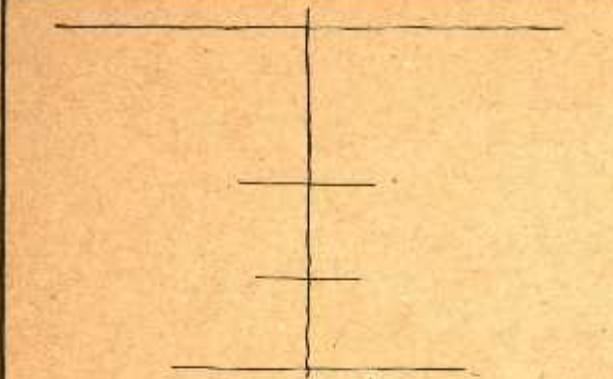

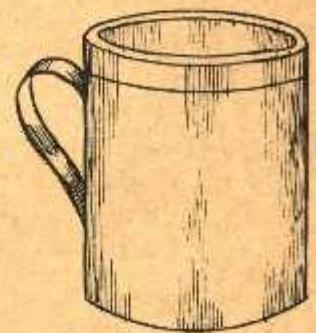
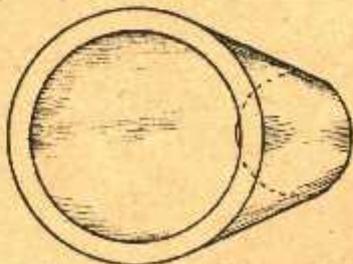
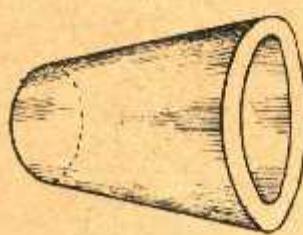
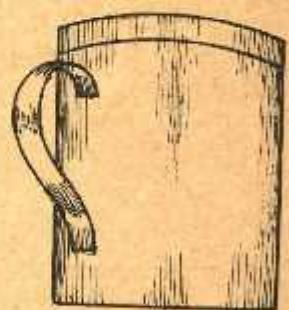
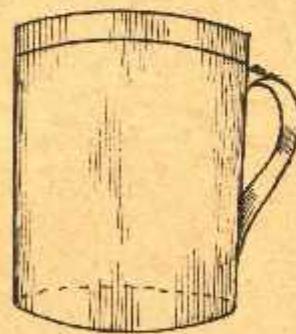
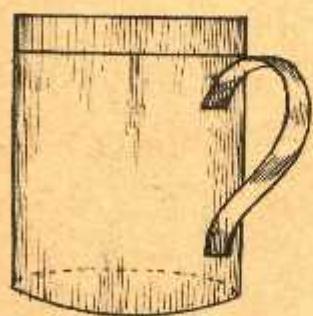
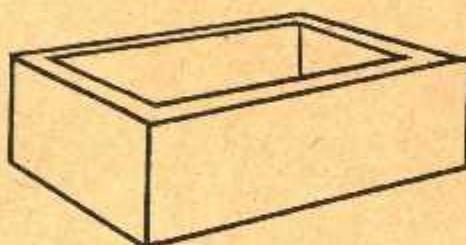
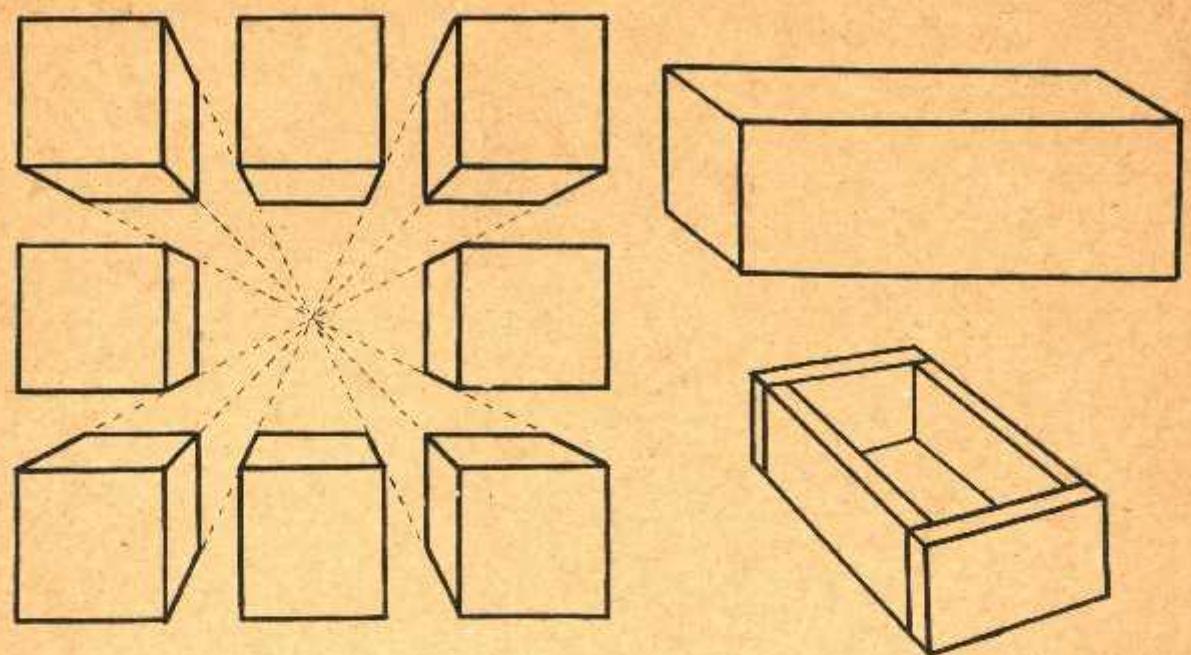

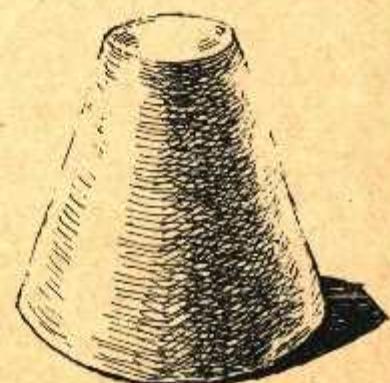
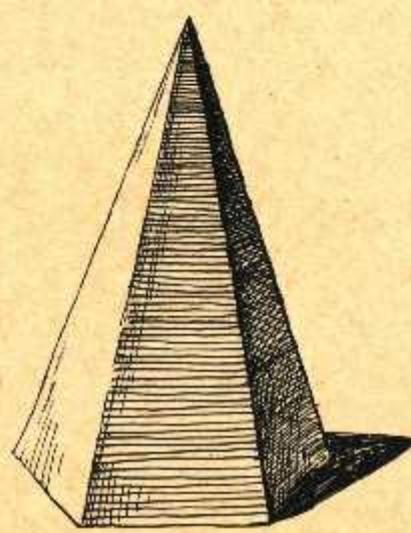
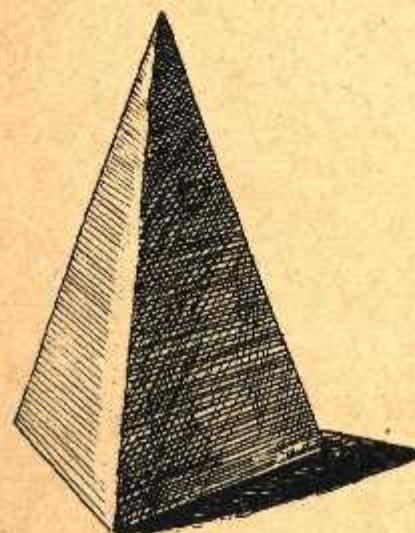
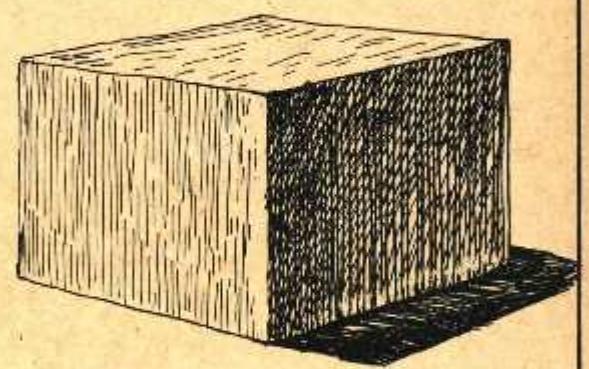
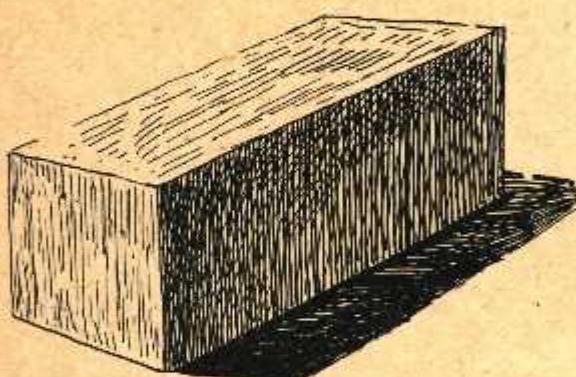
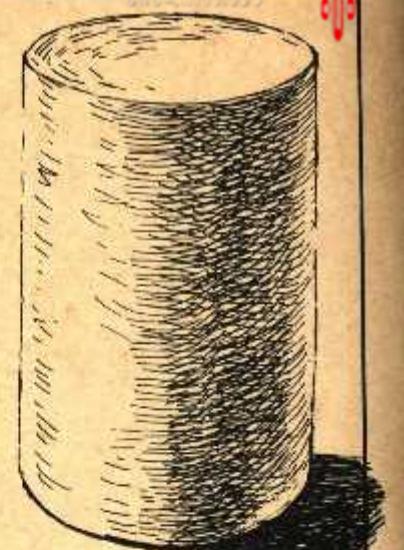
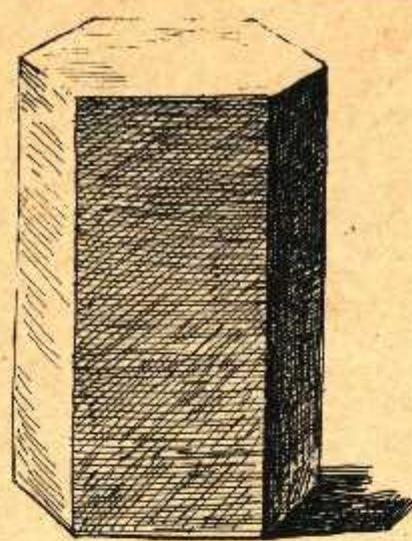
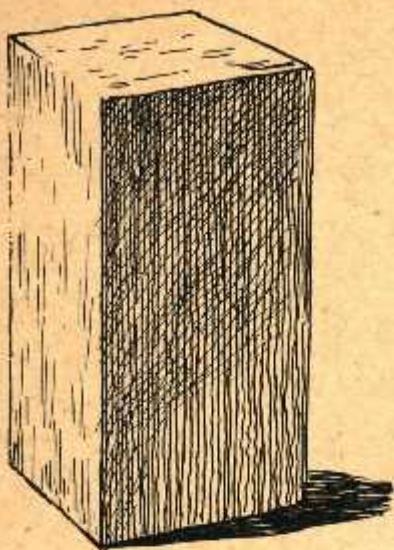

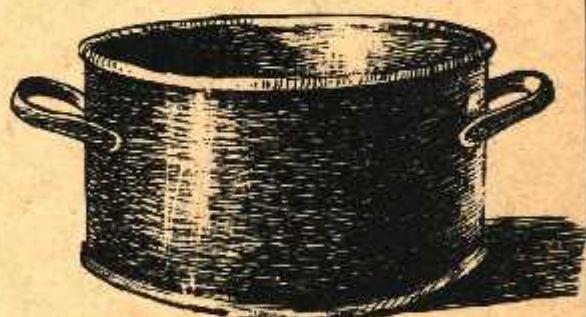
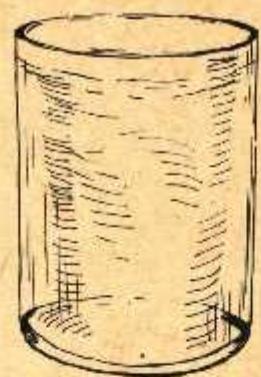
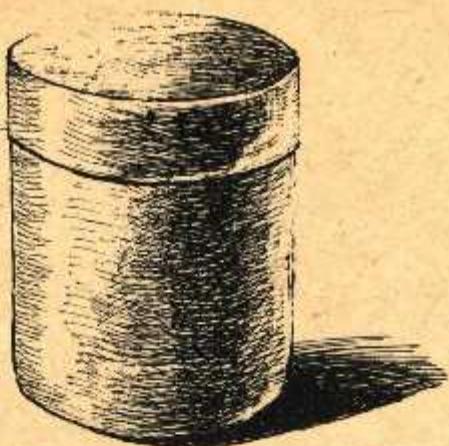

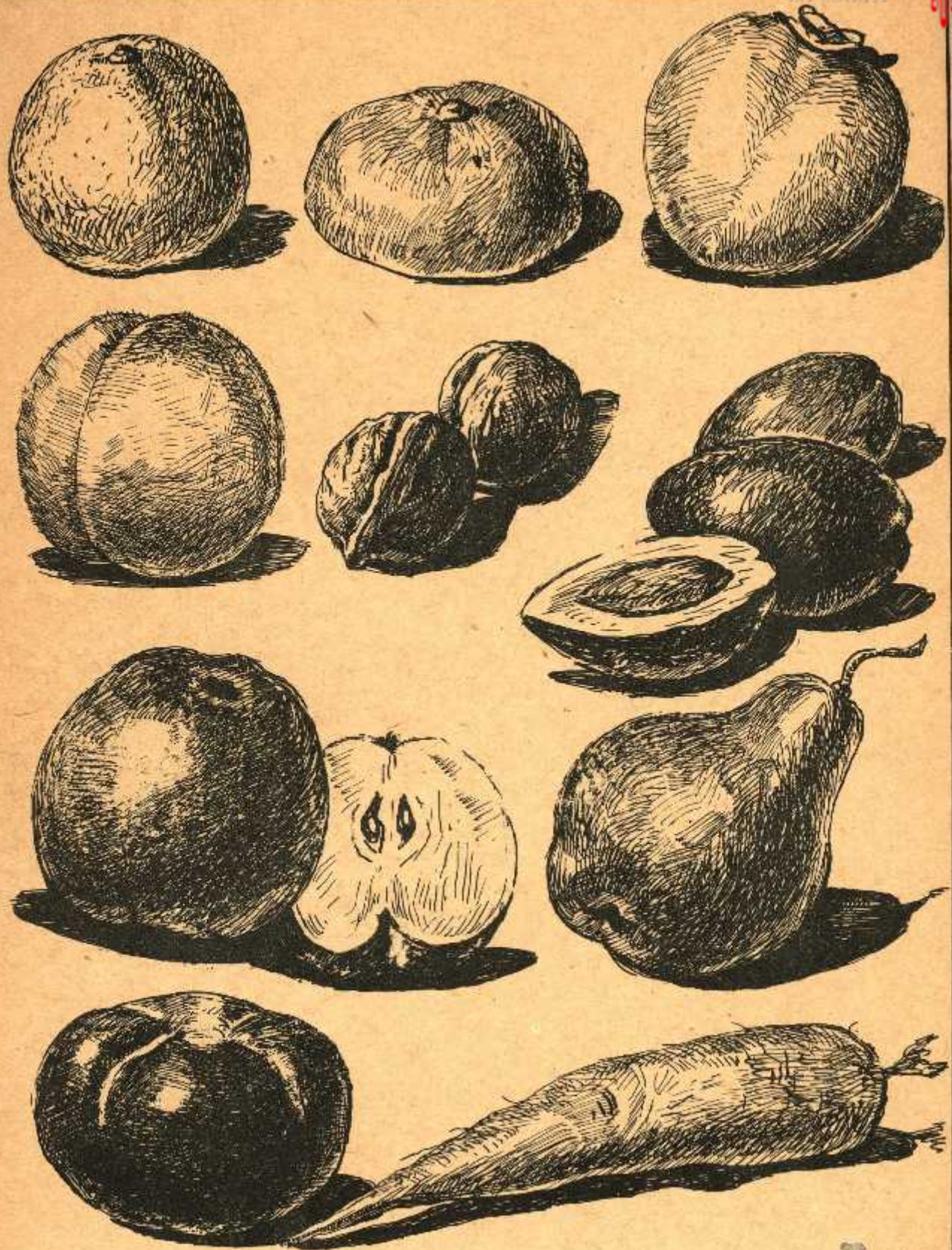

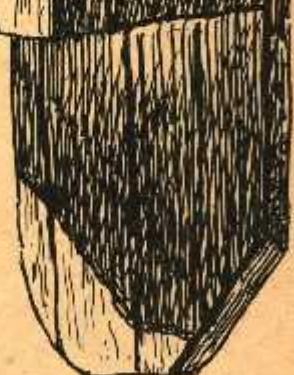
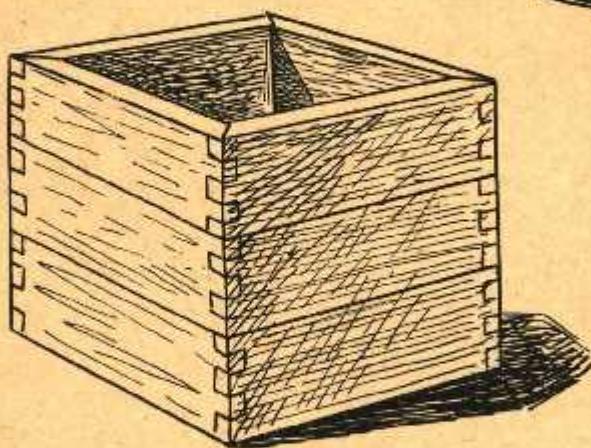
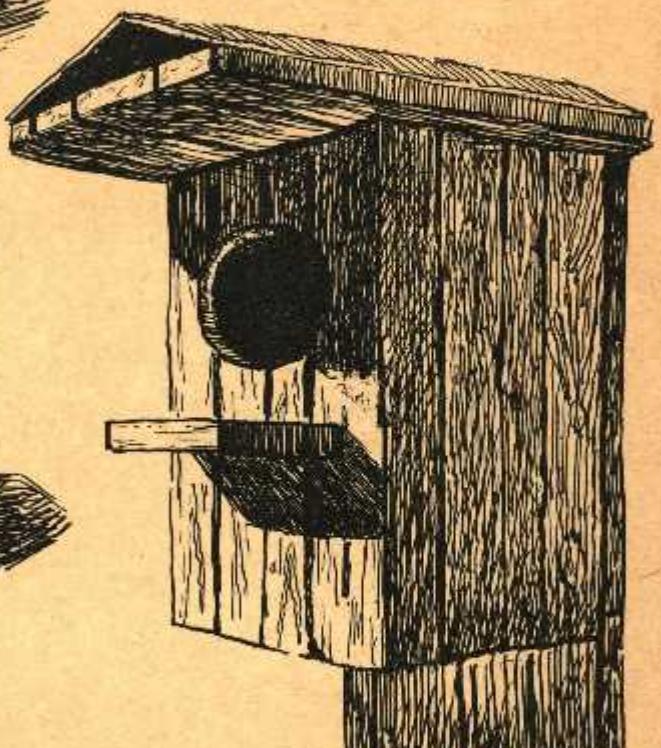
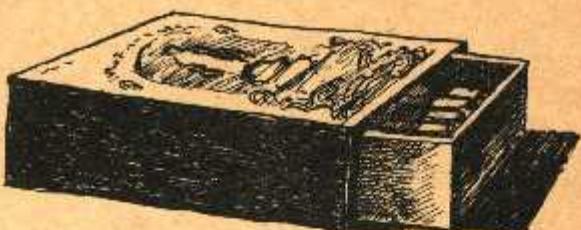

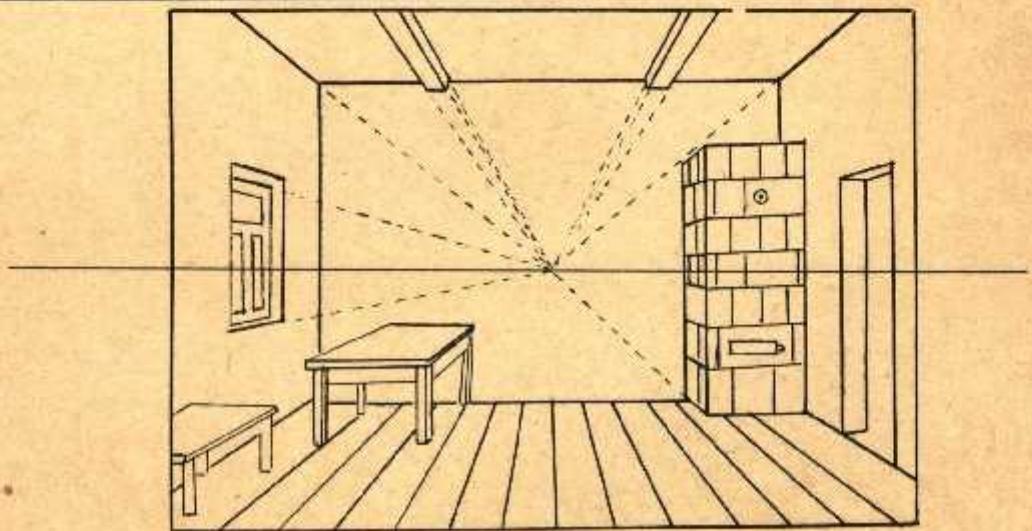
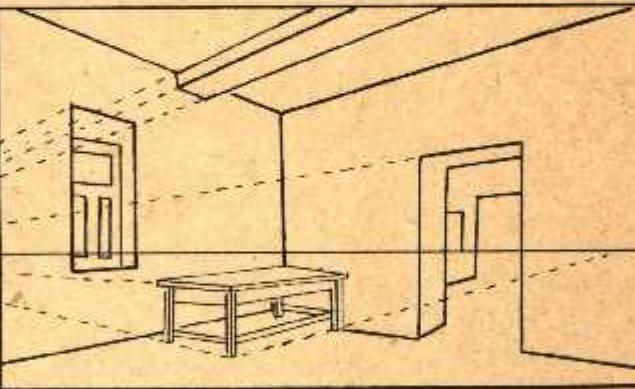
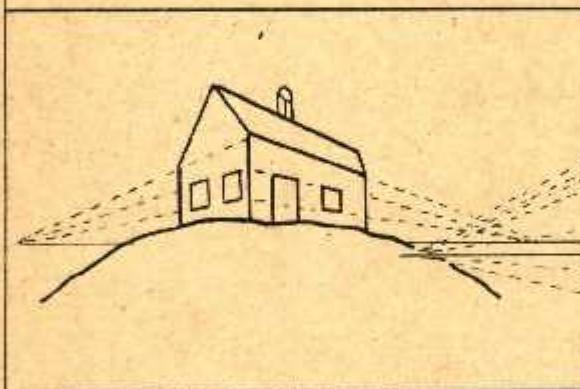
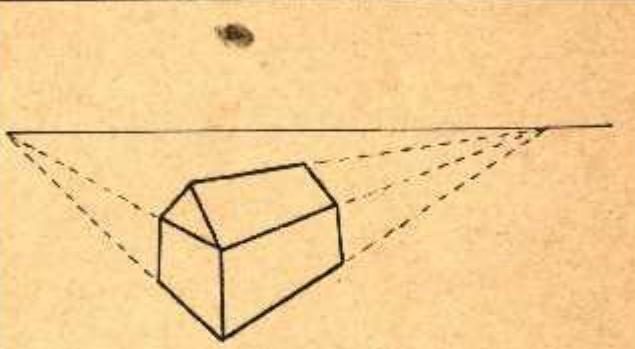
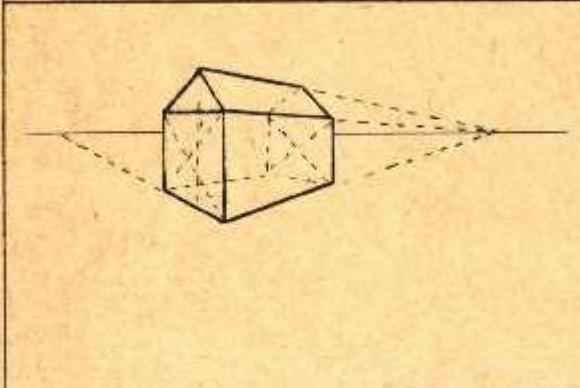
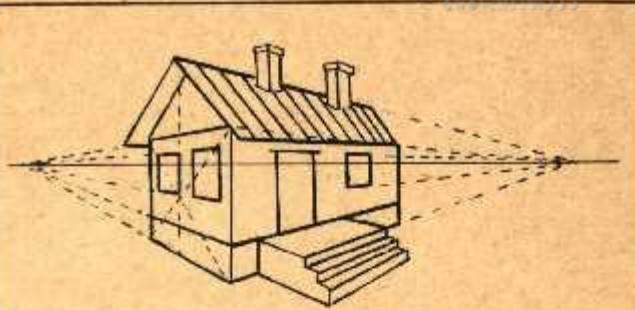
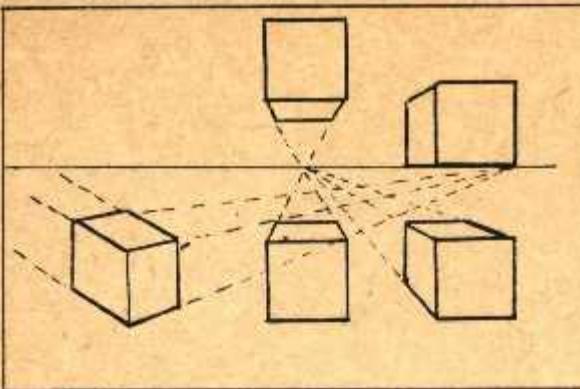

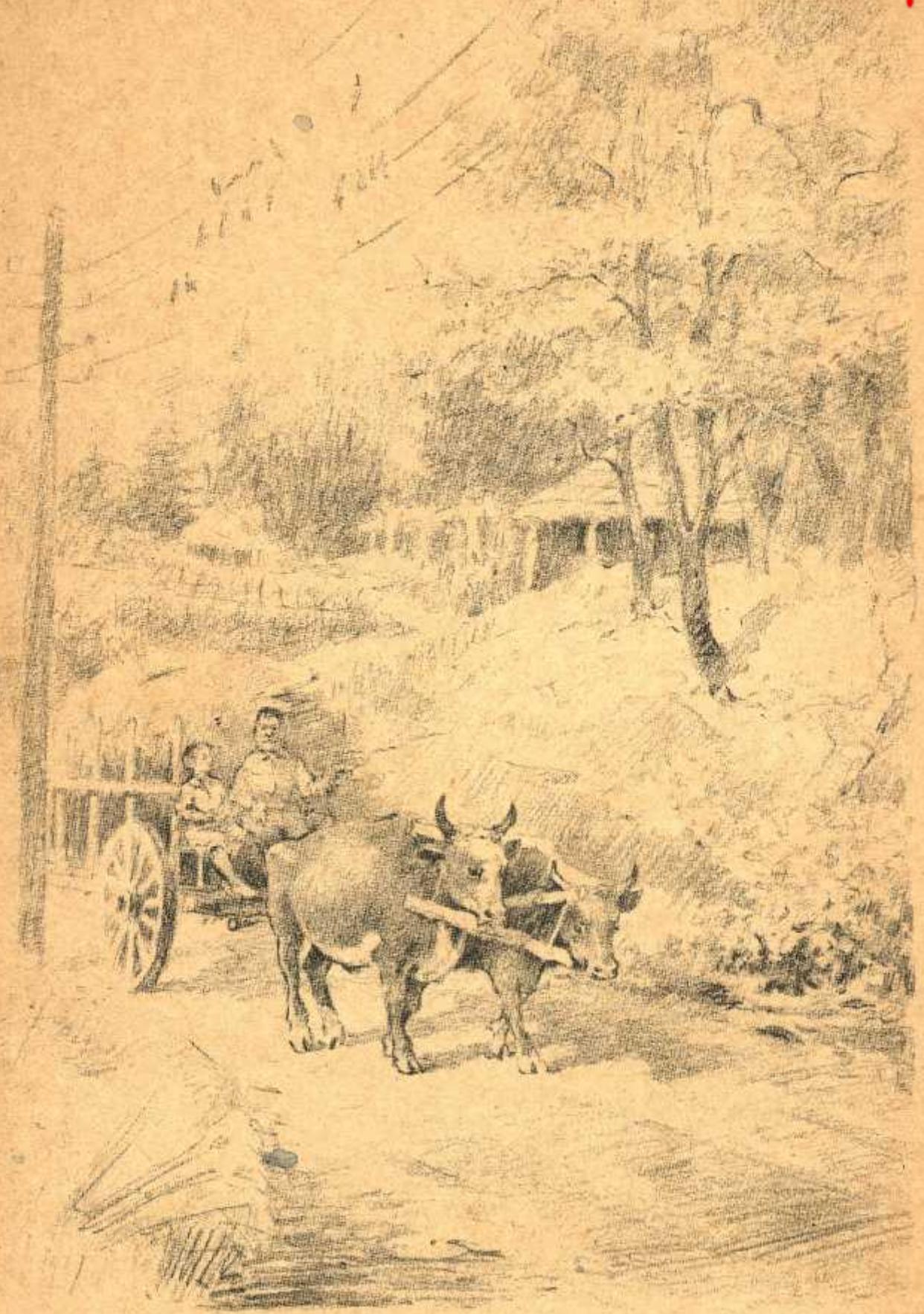

Перадзе Анна Ивановна

Уроки рисования

(на грузинском языке)

Государственное издательство
учебно-педагогической литературы
«Цодна»
Тбилиси
1969

გამომუ. რედაქტორი ც. ჯაფარიძე
ტექნიკური ა. შეგრებადე
კორექტორი ნ. ამილაშვილი

გადაგვა წარმოების 24/VIII-58 წ. ხელმოწერი-
ლია დასაბუქნად 28/X-59 წ. ინიციატივის ზომა
 $9\frac{1}{2} \times 12\frac{1}{4}$. ქაღალდის ზომა 60×92 . საკეტორო
ფორმათა ჩათვენიბა 9,99. ნაბეჭდი თაბაზი
5,75. საალბურე ფორმათა ჩათვენიბა 10,16.
ტარიფი 1000. შეკვ. № 449. ცე 07151.

ვასი 11 806. 55 კაპ.

საქართველოს სსრ კულტურის სამინისტროს
მთავარმოსალაგრაფგამისტუმებლის ბეჭდვითი სიტყვის
კომისარი, თბილისი, მარჯანიშვილის ქ. 5.

*

Комбинат печати Главполиграфиздата
Министерства культуры Грузинской ССР,
Тбилиси, ул. Марджанишвили, 5.

